

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE İPTAL EDİLEBİLİR GENEL
KURUL KARARLARINDA TAHKİM SORUNU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tarık Halit TIRYAKIOĞLU

İstanbul
Eylül-2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE İPTAL EDİLEBİLİR GENEL KURUL
KARARLARINDA TAHKİM SORUNU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tarık Halit TIRYAKIOĞLU

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

İstanbul
Eylül-2024

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

Üye Prof. Dr. Şükrü YILDIZ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Mükerrerem Onur BAŞAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Anonim Şirketlerde İptal Edilebilir Genel Kurul Kararlarında Tahkim Sorunu**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Tarık Halit TIRYAKIOĞLU

ÖNSÖZ

Hukuk öğrenimim ve mezkur araştırmamdaki her aşamada bana yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerini aktararak yardımcı olan değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Hasan PULAŞLI'ya, keza hukuk eğitim sürecimde dersleriyle bize hukukçu kimliği kazandıran, hukuk öğretilerine vakıf olmamızı sağlayan ve bizlere hukuk ufku kazandıran çok değerli hocalarımız Sayın Prof. Dr. Mustafa ATEŐ, Sayın Prof. Dr. Ali Emrah BOZBAYINDIR ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mükerrerem Onur BAŞAR hocalarıma teőekkürlerimi sunarım.

Mezkur araştırmamı hazırlarken emekleriyle beni bugüne kadar getiren, tez zamanıyla sınırlı olmayacak Şekilde haklarını asla ödeyemeyeceğim, emektar annem Nevim TİRYAKİOğLU'na ve emektar babam Levent Mehmet TİRYAKİOğLU'na minnettirim. Ayrıca kardeşlerim Arő. Gör. Dr. Kubilay TİRYAKİOğLU ve Muhammed Hamdi TİRYAKİOğLU'na yanımnda olmalarından, desteklerinden ve emeklerinden ötürü teőekkür ederim.

Lise yıllarımdan beri birlikte yol yürüdüğüm, bir ömür beraber olacağım hayat arkadaşım ve meslektaşım Av. Afra FIRAT TİRYAKİOğLU'na, meslekte ve tez yazım döneminde hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen değerli meslektaşlarım Av. Hamza ÇELİK, Av. Gökhan OTURSUN ve Av. Mustafa Emin AKGÖZ'e destekleri ve arkadaşlıkları için teőekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak yazmıő olduğum bu çalışmanın hukuk dünyasına katkı sağlamasını temenni ediyor ve severek yaptığım avukatlık mesleğimde ve akademik serüvenimde nice başarılarla adım atmayı gönülden diliyorum.

Tarık Halit TİRYAKİOğLU

İstanbul-2024

ÖZET
ANONİM ŞİRKETLERDE İPTAL EDİLEBİLİR GENEL KURUL
KARARLARINDA TAHKİM SORUNU

Tarık Halit TİRYAKİOĞLU

Yüksek Lisans, Özel Hukuk

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

Eylül-2024, 123 sayfa

Bu çalışma İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Tarık Halit Tiryakioğlu tarafından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Fakültesi yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma Haziran 2024 yılında hazırlanmıştır. Bu çalışmanın konusunu “Anonim Şirketlerde İptal Edilebilir Genel Kurul Kararlarında Tahkim Sorunu” oluşturmaktadır. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde tahkim kavramının tanımı, niteliği, tarihsel gelişimi, benzer kavramlarla farkı, tahkimin avantajları, tahkimin uygulama alanı ve tahkime elverişlilik açıklanacaktır. İkinci bölümünde genel kurulun tanımı, anonim şirketlerde genel kurulun toplanması, anonim şirketlerde genel kurul kararı nasıl alınır, geçerli bir genel kurul kararın söz edebilmek için nelerin varlığı şarttır, genel kurul toplantı ve karar nisapları, genel kurul kararlarının sakatlık halleri ve nedenleri açıklanacaktır. Üçüncü bölümde anonim şirkette genel kurul kararının iptali için devlet yargısına yerine alternatif bir çözüm yolu olan tahkim ile uyuşmazlığın çözümünün mümkün olup olmadığı sorunu ele alınacaktır. Tezimizi oluştururken tez konusunda yayımlanmış eserlerden, yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinden ve Yargıtay kararlarından yararlanılmıştır. Bunlardan yararlanırken tezimizin konusunun dışına çıkmamaya özen gösterilmiştir. Tezin yazılmasında birden çok amaç bulunmaktadır. Çalışmamızdaki amaç, geçerli bir genel kurul kararı nasıl alınır, eğer genel kurul kararı sakat ise bunun yaptırımları nelerdir, iptale tabi bir genel kurul kararının iptali için devlet yargısı yerine hızlı ve göreceli olarak daha masrafsız bir uyuşmazlık çözüm yolu olan tahkim ile alınan kararın iptali mümkün olup olmadığı hususlarıdır. Öğretide, tez konumuza ilişkin kesin ve net bir uygulama ve fikir bulunmamaktadır. Tez konumuzla ilgili Yargıtay'ın birkaç kararı olmasına rağmen kesinleşmiş ve istikrarlı bir

kararı bulunmamaktadır. Çalışmamızda anonim şirkette iptale tabi genel kurul kararlarında tahkim sorununa ilişkin Türk, Alman ve İsviçre Hukuklarındaki mevzuatlar ve içtihatlar incelenecektir. Öncelikli olarak mevzuatımız kapsamında anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarının tahkim yolu ile çözümlenip çözümlenemeyeceği değerlendirilecektir. Eğer bu mümkün olmayacak ise nasıl bir yöntem ya da kanun tasarısı ortaya koyulması gerektiği hakkında fikir sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Genel Kurul, Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri, İptal Davası, Tahkim, Tahkime Elverişlilik.

ABSTRACT
THE PROBLEM OF ARBITRATION IN GENERAL ASSEMBLY
RESOLUTIONS SUBJECT TO ANNULMENT IN A JOINT
STOCK COMPANY

Tarık Halit TİRYAKİOĞLU

Master, Private Law

Thesis Advisor: Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

September-2024, 123 Pages

This study was prepared as a master's thesis by Tarık Halit Tiryakioğlu, a graduate student of Istanbul Sabahattin Zaim University Institute of Graduate Studies, Faculty of Law, as a master's thesis. This study was prepared in June 2024. The subject of this study is “The Problem of Arbitration in General Assembly Resolutions Subject to Cancellation in Joint Stock Companies”. Our study consists of three parts. In the first part of our study, the definition of the concept of arbitration, its nature, its historical development, its difference with similar concepts, the advantages of arbitration, the field of application of arbitration and arbitrability will be explained. In the second part, the definition of the general assembly, the convening of the general assembly in joint stock companies, how to take a general assembly decision in joint stock companies, what is required for a valid general assembly decision, the quorums of the general assembly meeting and decision, the invalidity of the general assembly decisions and their justifications will be explained. In the third part, the issue of whether it is possible to resolve the dispute through arbitration, which is an alternative solution to the state judiciary for the cancellation of the general assembly resolution in joint stock companies, will be discussed. During the preparation of our thesis, we have benefited from the works published on the subject of the thesis, published master's and doctoral theses and the decisions of the Court of Cassation. While utilizing these, care has been taken not to go beyond the subject of our thesis. There is more than one purpose in writing this thesis. The aim of this thesis is how a valid general assembly decision is taken, what are the sanctions if the general assembly decision is defective, and whether it is possible to annul a general assembly decision subject to annulment through arbitration, which is a fast and relatively inexpensive dispute resolution method,

instead of the state judiciary. In the doctrine, there is no definite and clear practice and opinion regarding our thesis topic. Although there are a few decisions of the Court of Cassation regarding our thesis topic, there is no finalized and consistent decision. In our study, the legislation and jurisprudence in Turkish, German and Swiss Laws regarding the arbitration of general assembly resolutions subject to annulment in joint stock companies will be analyzed. First of all, within the scope of our legislation, it will be evaluated whether the general assembly resolutions subject to annulment in joint stock companies can be resolved by arbitration. If this is not possible, an opinion will be presented on what kind of method or draft law should be put forward.

Keywords: General Assembly, Invalidities of General Assembly Decisions, Cancellation Case, Arbitration, Arbitrability.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Tanım.....	5
1.2. Nitelik.....	7
1.3. Tahkimin Benzer Kavramlar ile Farkı.....	9
1.3.1. Tahkim ve Arabuluculuk	9
1.3.2. Tahkim ve Devlet Yargısı	11
1.3.3. Neden Tahkim?	13
1.4. Tahkim Sözleşmesi.....	15
1.4.1. Genel Bilgi	15
1.4.2. Uygulama Alanı	17
1.4.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme	18
1.4.4. Tahkime Elverişlilik	18
İKİNCİ BÖLÜM.....	20
ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL MEKANİZMASI, KARARLARININ SAKATLIĞI VE HUKUKİ SONUÇLARI	20
2.1. Tanım.....	20

2.2. Nitelik.....	22
2.3. Genel Kurulunun Toplantı ve Çağırılma Mekanizması	24
2.3.1. Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul	25
2.3.2. Çağrılı ve Çağrısız Genel Kurul.....	25
2.3.3. Çağrıya Yetkili Olanlar	26
2.3.4. Çağrının Şekli ve Usulü	27
2.4. Genel Kurulun Toplantı ve Karar Nisapları	28
2.4.1. Adi Toplantı ve Karar Nisabı	29
2.4.2. Nitelikli Toplantı ve Karar Nisabı.....	30
2.5. Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri ve Sonuçları.....	31
2.5.1. Yokluk	32
2.5.1.1. Yokluk Kavramı ve Halleri.....	32
2.5.1.2. Yokluğun Tespiti Davası.....	34
2.5.2. Butlan.....	34
2.5.3. İptal	37
2.5.3.1. Genel İptal Sebepleri	39
2.5.3.2. Özel İptal Sebepleri	44
2.6. İptal Davası	45
2.6.1. İptal Davasının Tarafları	45
2.6.1.1. Davacı.....	45
2.6.1.2. Davalı.....	56
2.6.2. Görev ve Yetki.....	56
2.6.3. Davanın İlan Edilmesi.....	57
2.6.4. İptal Yaptırımına Tabi Genel Kurul Kararlarının Mahkeme Kararından Önceki ve Sonraki Durumu.....	58
2.6.5. Kötü Niyetle Açılan Davalar Hakkında	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	61
ANONİM ŞİRKETTE İPTALE TABİ GENEL KURUL KARARLARINDA TAHKİM SORUNU	61
3.1. Genel Olarak	61
3.2. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Tahkime Elverişlilik	62
3.2.1. Alman Hukukunda	63
3.2.2. İsviçre Hukukunda	65
3.3. Türk Hukukunda Genel Kurul Kararlarının Tahkime Elverişliliği	67
3.3.1. Taraf İradesine Tabi Olması	68
3.3.2. Devlet Mahkemesinin Kesin Yetkisi	74
3.3.3. İptal Davasının Emredici Hükümlerle Düzenlemesi	75
3.3.4. Mahkemece Verilen İptal Kararın Erga Omnes Etkisi	78
3.4. Tahkim Şartının Şirket Esas Sözleşmesine Eklenmesi Hususu	79
3.4.1. Esas Sözleşmenin Tanımı ve Hukuki Niteliği	80
3.4.2. Esas Sözleşmeye Eklenecek Tahkim Şartının Şirketler Hukuku Normlarına Uygunluğu	81
3.4.2.1. Tek Borç İlkesi	82
3.4.2.2. Emredici Hükümler İlkesi	83
3.4.2.3. Dava Hakkının Vazgeçilmezliği İlkesi	87
3.4.3. Esas Sözleşmeye Tahkim Şartının Eklenme Zamanı	87
3.4.3.1. Şirket Kuruluşunda Esas Sözleşmede Tahkim Şartının Yer Alması	87
3.4.3.2. Tahkim Şartının Esas Sözleşmeye Sonradan Eklenmesi	88
3.4.4. Esas Sözleşmede Tahkim Şartı Olması Durumunda Direkt Olarak Hak Sahiplerinin Devlet Yargısı Yoluna Başvurması Sorunu	90
3.4.5. Tahkim Şartının Geçerlilik Şartları	91

3.5. Anonim Şirketlerde Tahkim Şartının Uygulama Alanına İlişkin Öğreti Görüşleri	92
SONUÇ.....	95
KAYNAKÇA	99
ÖZGEÇMİŞ.....	110

KISALTMALAR

Abs.	: Absatz (paragraf, fıkra, bent)
ADR	: Alternative Dispute Resolution (alternatif uyuşmazlık çözümü)
AktG	: Aktiengesetz (Anonim Şirketler Yasası)
AO	: Anonim ortaklık
Art	: Article (madde)
A-ZPO	: Alman Medeni Usul Kanunu
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
DÜHFD	: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
edt.	: Editörler
eTTK	: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
GK	: Genel Kurul
GTB	: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
IBA	: Uluslararası Barolar Birliği
IPRG	: Milletlerarası Özel Hukuka Dair İsviçre Federal Kanunu (Schweizer Bundesgesetz von 18.12.1987 über das internationale Privatrecht)
ISTAC	: İstanbul Tahkim Merkezi
İBBGK	: İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu
İsvBK	: İsviçre Borçlar Kanunu

İTSM : İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü
İÜHFİM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İ-ZPO : İsviçre Federal Medeni Usul Kanunu (Schweizerische
Zivilprozessordnung)
K. : Karar
m. : Madde
MTK : 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu
N. : Numara
POK : Paylı Ortaklar Kanunu
RG : Resmi Gazete
s. : Sayfa
Sa. : Sayı
SPK : 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
T. : Tarih
TDK : Türk Dil Kurumu
TFM : Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi
TMK : 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK : Türk Ticaret Kanunu
TTSG : Türk Ticaret Sicili Gazetesi
UYAP : Ulusal Yargı Ağı Projesi
vd. : ve devamı
vs. : vesaire
Y. : Yıl
YK : Yönetim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Anonim şirket tanımı TTK m. 329/1'de¹ yapılmakla birlikte şirket ekonomik anlamda konu ve amaca hizmet etmek için kurulmuştur (TTK m. 331). İlgili hüküm kapsamında ekonomik anlamda şirketi geliştirip büyütmek amaç ve hedeftir. Bu nedenle anonim şirket lehine olabilecek, şirkete para ve zaman kazandıracak kararlar alınmalı ve bu doğrultuda yol izlenmelidir. Anonim şirket genel kurulunda alınan bir kararın iptale tabi olması neticesinde devlet yargısı yerine alternatif bir çözüm yolu olan tahkim yargılamasında ilgili uyuşmazlığın çözümlenebilmesinin mümkün olup olmadığı, devlet yargısına oranlara hızlı bir yöntem olup olmadığı en nihayetinde anonim şirkette iptale tabi genel kurul kararlarında iptal davası yerine başka bir çözüm yoluna gerek olup olmadığı çalışmamızda incelenecektir.

Anonim şirket tüzel kişiliği var olan hak ve borçlarını kullanabilmesi adına 6102 sayılı TTK'da iki adet zorunlu organ bulunmaktadır.² Bu zorunlu organlar yönetim kurulu³ ve genel kuruldur⁴. Çalışma konumuz kapsamında genel kurulun toplanması karar alma mekanizması ve alınan kararların sakatlık halleri incelenecektir.

Genel kurul, şirketin pay sahibi ortaklarından oluşmakla birlikte, genel kurulda olağan ve olağanüstü toplantılar yapılarak şirketin ilerleyişi hakkında kararlar alınmaktadır.⁵

¹ TTK m. 329/1. “sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir”.

² **Necat Azarkan**, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17-18, Sa. 26-27-28-29 (2012-2013): s. 72.

³ **Nihan Palta**, “Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, Sa. 1 (Haziran 2022): s. 360.

⁴ **Palta**, “Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı”, s. 360.

⁵ **İbrahim Kaplan**, “6102 Sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, Sa.4 (2016): s. 3497.

Genel kurulun toplanma ve karar alma mekanizması belli kurallara ve nisaplara tabidir. GK, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde toplanabilmektedir. TTK m. 418 hükmü ana kural olmak olmakla birlikte eğer yeterli çoğunluk sağlanamaz ise ikinci toplantıda yeter sayısı aranmayacaktır (TTK m 418/1).⁶ Yeterli çoğunluk sağlandığında ya da herhangi bir çoğunluk sağlanmadan ikinci toplantı yapılmış olması durumu fark etmeksizin toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alınır (TTK m. 418/2).

TTK m. 421/2’de sayılan haller için genel kurul kararı alınabilmesi adına oybirliği aranmaktadır (TTK m. 421/2).⁷

Sermayenin en az 3/4’ünün olumlu oylarını gerektiren esas sözleşme değişiklikleri ise TTK m. 421/3’te sayılmıştır. Bununla birlikte TTK m. 461/1’de sermayenin en az %60’ının olumlu oyları ile alınacak kararlar belirtilmiştir.

Anonim şirkette geçerli bir genel kurul kararından söz edebilmek için usulüne uygun bir toplantının yapılmış olması ve kanuna aykırı olamayacak şekilde nisaplara uygun karar alınması gerekmektedir.⁸ Bu iki şartın varlığı halinde geçerli bir genel kurul kararından söz edilebilmektedir. Genel kurul kararları alınırken usulü aykırı davranılırsa ilgili karar yokluk, butlan veya iptal yaptırımlarına tabi olmaktadır.⁹

⁶ TTK m. 418. “Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz”.

⁷ TTK m. 421/2. “Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

a) Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.

b) Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar”.

⁸ **Erdoğan Moroğlu**, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 7. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014), s. 71.

⁹ **Çamoğlu** (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. bası (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019), N. 722.

TTK iptal ve butlana ilişkin halleri özel olarak saymıştır. Bu haller dışında kalan sakatlıklarda, genel kurul kararları yokluk yaptırımına tabidir. İptal yaptırımını hem sebep hem de sonuç olarak diğer yaptırım türlerinden ayrılmaktadır. Yokluk ve butlandan farklı olarak iptal yaptırımına tabi genel kurul kararı başlangıçta geçerli olmaktadır.¹⁰ Genel kurul kararının mahkeme kararı ile iptali neticesinde karar geriye dönük olarak ortadan kalkmaktadır.¹¹

TTK m. 446/1-a kapsamında, pay sahibinin iptal davası açabilmesi için, genel kurula fiziken ya da elektronik ortamda katılması, karara olumsuz oy vermesi ve muhalefetini tutanağa geçirtmesi gerekmektedir. Bu şartların varlığı halinde pay sahibi genel kurul kararının iptali için dava açabilir. İlgililerin iptal davası yerine alternatif bir uyuşmazlık yöntemi olan tahkim yoluna başvurup başvuramayacağı tartışma konusudur.

Taraflar arasında çıkan uyuşmazlıkların devlet yargısı yerine alternatif bir uyuşmazlık yöntemi ile hakem ataması yapılarak çözümlenmesine tahkim denir.¹² Alternatif uyuşmazlık çözümü karşımıza ADR kavramı olarak yani “alternative dispute resolution” olarak çıkmaktadır. Alternatif uyuşmazlık yöntemi olan tahkim, devlet yargısına bir alternatif olmayıp, devlet yargısı bünyesinde kalarak uyuşmazlığın

¹⁰ **Muhammet İlyasov**, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali* (Yüksek Lisans Tezi), (İzmir-2009), s. 30.

¹¹ **Çamoğlu** (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I*, N. 723; **İlyasov**, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali*, s. 30.

¹² **Ebru Yılmazsoy**, “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 11, Sa. 41 (Ocak-2020): s. 393; **Süleyman Yılmaz/Gökçe Filiz Çavuşoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, Sa. 2 (2019): s. 611.

hakem yolu ile çözümlenmesidir.¹³ Aksi halde tahkimin devlet yargısına bir seçenek olarak düşünülmesi halinde Anayasanın 9. maddesine¹⁴ aykırılık teşkil etmiş olacaktır.

Tahkim günümüz hukukunda alternatif ve hızlı bir yargılama yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁵ Bu sebeple taraflar devlet yargısı yerine tahkim yolunu her geçen gün daha fazla tercih etmektedir. Çünkü Türk hukuk sisteminde özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde bulunan mahkemelerin iş yoğunluğu göz önüne alındığında devlet yargısında uyuşmazlıklara çözüm aramak kimi zaman yeterli adaleti sağlayamamaktadır. Her ne kadar mahkemelerimiz doğru ve adaletli kararlar veriyor olsa da geç gelen adalet adalet olmadığından, uyuşmazlığa düşen taraflar alternatif bir yol aramakta mecburdur. Peki uyuşmazlığın tahkime elverişliliğine nasıl bakılır?

Taraflar arasında yapılacak tahkim sözleşmesinin geçerli olabilmesi için uyuşmazlık konusunun tahkime elverişli olması gerekmektedir. Bir uyuşmazlığın tahkime elverişli olabilmesi için uyuşmazlık üzerinde tarafların serbestçe tasarruf gösterebilmesi gerekmektedir.¹⁶

¹³ **Mustafa Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, Güncellenmiş 3. baskı (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021), s. 19; **Muhammed Sulu**, *Anonim Ortaklık Organlarının Kilitlenmesine İlişkin Sözleşmesel Düzen -Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Bağlamında Bir İnceleme-*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), s. 228-229; **Hanife Doğrusöz Koşut**, Bilge Utkan Mersin & Murat Alışkan & Sinan Sarıkaya (edt.), “Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk Sisteminin Sigorta Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıklara Uygulanması ve Sigortacılık Tahkimi ile Karşılaştırması”, *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu 2019*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 11-12.

¹⁴ T.C. Anayasası m. 9. “*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır*”.

¹⁵ **Doğrusöz Koşut**, “Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk Sisteminin Sigorta Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıklara Uygulanması ve Sigortacılık Tahkimi ile Karşılaştırması” s. 12-13.

¹⁶ **Yılmaz/Çavuşoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi”, s. 600-601; **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 126.

Çalışmamızda HMK kapsamında tahkime ilişkin açıklamalar yapılarak akabinde anonim şirketlerde hangi kararların iptale tabi olduğu, iptale tabi genel kurul kararlarında tahkim yolu ne şekilde seçilebilir, tahkim yolunun seçilebilmesi için şartlar nelerdir, geçerli bir tahkim sözleşmesi nasıl yapılır, mevcut yasal düzenlemeler tahkim yolunun seçilmesine engel mi, eğer mevcut düzenlemeler tahkim yolunun seçilmesine engel ise ne gibi düzenlemeler yapılması gerekmektedir? Bu ve buna benzer soruların cevaplarına kapsamlı bir biçimde tez çalışmamızda yer vereceğiz.

1.1. Tanım

HMK kapsamında tahkim, taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden ortaya çıkan uyuşmazlıklar haricindeki konularda anlaşmazlığa düşmüş olan tarafların, anlaşarak, bu konuyu bağımsız ve tarafsız kişi veya kişiler tarafından çözüme kavuşturma metoduna denir (HMK m. 408).¹⁷ Genel anlamda tahkim, taraflar arasında çıkan veya çıkabilecek uyuşmazlığı, bağımsız ve tarafsız kişi veya kişiler tarafından çözüme kavuşturulma metodudur.¹⁸ Tahkim kavramı karşılaştırmalı hukukta karşımıza “arbitration” olarak çıkmaktadır. Uyuşmazlık yaşayan tarafların, bağımsız kişi veya kişiler vasıtasıyla uyuşmazlıklarını çözüme yolu olan tahkim, toplumsal yaşamın var olması ile birlikte ortaya çıkmıştır. Antik Mısır medeniyetinde, antik Yunan ve Roma’da uygulanan hukuklarda tahkim

¹⁷ Benzer tanımlar için bkz. **Baki Kuru**, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı Cilt II*, 1. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020), s. 1857; **Hakan Pekcanitez/Ali Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınevi, 2017), s. 2593; **Ziya Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, 6. baskı (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021), s. 5; **Baki Kuru/Burak Aydın**, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 6. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020), s. 694. **Cansu Kahraman, Mehmet Fahrettin Önder**, “Limited Şirket Esas Sözleşme ve İç Yönergelerindeki Tahkim Şartı”, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6 Sa. 14 (2024): s. 51.

¹⁸ **Elif Irmak Büyük**, *Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hükmü*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021), s. 200; **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 117.

yolu ile uyuşmazlıkların çözüldüğü bilinmektedir.¹⁹ Anadolu’da ise 13. Yüzyıldan itibaren ahilik birlikleri, esnaf ve sanatkârlar arasındaki uyuşmazlıkları hakem aracılığıyla çözümlenmesini sağlamışlardır.²⁰ Modern anlamda tahkim 20. Yüzyıldan sonra etkin bir şekilde kullanılmaya başlanılmış olmakla günümüzde tahkim yolu, her geçen gün yayılmakta olup taraflar aralarındaki uyuşmazlıkları, uzun süren mahkemeler yerine çabuk ve daha etkili bir yöntem olarak görülerek alternatif bir yol olarak kullanılmaktadır.²¹ Ulusal ve uluslararası nitelikteki uyuşmazlıkları çözümlenmesi adına ülkemizde İstanbul Ticaret Odası Tahkim Merkezi (İTOTAM)²² ve İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC)²³ önde gelen kuruluşlardır.²⁴

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü için yetkilendirilen kişiye hakem denmektedir.²⁵ Hakemler, uyuşmazlığa ve uyuşmazlığın taraflarına karşı bağımsız ve tarafsız gerçek kişilerdir.²⁶ Milletlerarası tahkimde, Uluslararası Barolar Birliği tarafından hakemlerin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin hususları içinde barındıran bir kılavuz yayınlanmıştır.²⁷ Hakemler uyuşmazlığı çözüme kapsamında

¹⁹ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 5-6; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2595; **Yılmazsoy**, “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, s. 393.

²⁰ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 6.

²¹ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2595; **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 5-6.

²² İstanbul Ticaret Odası Tahkim Merkezi (İTOTAM), İstanbul Ticaret Odası Meclisinin 16.10.2014 tarihli kararıyla kurulmuştur.

²³ İstanbul Tahkim Merkezi, 20.11.2014 tarihli ve 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Tahkim Kanunu’nun, 29.11.2014 tarihli ve 29190 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle kurulmuştur.

²⁴ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2596; **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 6-7.

²⁵ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1857; **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 5.

²⁶ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2593-2594.

²⁷ Milletlerarası Tahkimde Menfaat Çatışmasına İlişkin IBA (Uluslararası Barolar Birliği-International Bar Association) Kılavuz İlkeleri (IBA Konseyi’nin 23 Ekim 2014 Perşembe Günü Aldığı Kararla Kabul Edilmiştir).

tarafların göstermiş oldukları rıza sayesinde tıpkı bir mahkeme gibi görev alırlar ve hakemlerin uyuşmazlığı çözerken hiçbir resmi sıfatları bulunmamaktadır.²⁸

Tahkim, mecburi ve ihtiyari olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tahkim, HMK'nın m. 407-444 hükümleri arasında yer almaktadır. Kanunun bu maddeler arasında ele almış olduğu tahkim kavramı ihtiyari. HMK' da düzenlenen tahkime iç tahkim denmektedir.²⁹ HMK'nın tahkim ile ilgili kuralları oluşturulurken UNCITRAL (Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu) Model Kanun esas alınmıştır.³⁰ Tarafların kendi iradeleri başvuracakları tahkim yolunun haricinde bazı hallerde, uyuşmazlığın çözüme kavuşturulması için hakeme başvurmak zorunludur. Buna istisnai bir yol olan mecburi (zorunlu) tahkim denilmektedir.³¹

1.2. Nitelik

Tahkimde hakem, kendisine havale edilen uyuşmazlığı yargılama yoluyla çözer. Bu sebeple tahkim özel bir yargı faaliyeti olmakla birlikte devlet denetimine tabidir.³² Devlet denetimine tabi olmalarından dolayı da hakem tarafından verilen kararlar kesin hüküm oluşturur ve aynen mahkeme tarafından verilen kararlar gibi icra edilebilirler.³³ Tahkim sözleşmesinin esasında iki önemli etkisi bulunmaktadır. İlki, tarafların seçmiş olduğu bağımsız ve tarafsız hakemler vasıtası ile uyuşmazlık çerçevesinde hakemlerin

²⁸ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1857; **Kuru**, *Usul Hukuku Ders Kitabı*, s. 694.

²⁹ **Ergin Nomer/Nuray Eksi/Günseli Öztekin Gelgel**, *Milletlerarası Tahkim Hukuku Cilt 1*, 5. baskı (İstanbul: Beta Basım, 2016), s. 20; **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1868.

³⁰ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 41; **Yılmazsoy**, "Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri", s. 394.

³¹ Mecburi (zorunlu) tahkim hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1858-1867; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2613-2616; **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 8-9.

³² **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2594.

³³ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2594; **Büyük**, *Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm*, s. 200; **Şaziye Tuba Ulukuş Bulut**, *HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali*, 1. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2018), s. 50.

yargılama yapabilmesini sağlayan olumlu etkisidir.³⁴ İkincisi ise, yapılacak tahkim sözleşmesi ile uyuşmazlığa düşen tarafların mahkemeye başvuru olanağının kaldırılmasını sağlayan olumsuz etkidir.³⁵

Tahkim sözleşmesinin hukuki niteliği hakkında öğretilerde net bir görüş birliği bulunmamaktadır.³⁶ Tahkimin maddi hukuk, borçlar hukuku ya da usul hukuku sözleşmesi mi olduğu tartışma konusudur. Tahkim sözleşmesinin usul hukuku sözleşmesi olduğunu savunan görüşü göre, usul hukuku sözleşmesinin yapılacak tanımından yola çıkarak, usul hukuku sözleşmesi var olan veya gelecekte ortaya çıkacak bir uyuşmazlığa ilişkin davada, tarafların yapacakları sözleşme ile yargılamanın gidişatını belirleyebilecekleri fikrine dayanmaktadır.³⁷

Tahkim sözleşmesinin maddi hukuka ilişkin bir sözleşme olduğunu kabul eden görüşü göre, tahkim anlaşmasının bir özel hukuk sözleşmesi niteliğinde olduğunu ve ancak tarafların iradelerinin sonucunda hüküm ifade edebileceğini savunmaktadır.³⁸ Bu

³⁴ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2598; **İsmail Ercan**, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı*, 6. baskı (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021), s. 1178.

³⁵ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2598; **Ercan**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1178.

³⁶ **Cevdet Yavuz**, (2009, Şubat). “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, *II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu “Tahkim”*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, s. 140; **Salim Yunus Lokmanoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesinin Kurucu Unsurları ve Geçerlilik Şartları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 11, Sa. 41 (Ocak 2020): s. 350.

³⁷ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1870; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2597; **L. Şanal Görgün**, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 8. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2019), s. 771; Aynı yönde ayrıntılı bilgi için bkz. **Selvi Nazlı Güvenç Uluçlar**, Tartışma Metinleri, “Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, 2016, s. 9-11; **Ersin Erdoğan**, *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, 2. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020), s. 32-36; **Lokmanoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesinin Kurucu Unsurları ve Geçerlilik Şartları”, s. 351.

³⁸ **Yavuz**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, s. 142; **Lokmanoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesinin Kurucu Unsurları ve Geçerlilik Şartları”, s. 351.

haliyle hakemlerin yapmış olduğu yargılama ve yapılan yargılama sonucunda verilen karar, özel hukuka ilişkin sözleşme ile ilgili kurallara tabidir.³⁹

Karma görüşe göre, tahkim sözleşmesi uyuşmazlığa düşen tarafların ortaya koydukları irade sonucu oluşması hasebiyle maddi hukuka tabi iken, sözleşmenin uygulanması usul hukukuna ilişkin sonuçlar doğurur denilmekle karma niteliğe haiz olduğu savunulmaktadır.⁴⁰

Türk, Alman, İsviçre hukukunda ve yüksek mahkeme kararlarında baz alınan ağırlıklı görüş, tahkim sözleşmesinin usul hukuku sözleşmesi niteliğine haiz olduğu yönündedir.⁴¹

1.3. Tahkimin Benzer Kavramlar ile Farkı

1.3.1. Tahkim ve Arabuluculuk

Arabuluculuk kavramı, tahkim ile benzerlik göstermektedir ancak hukuki sonuçları bakımından farklıdır.⁴² Arabulucu kavramının tanımı 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2. maddesi⁴³ ile yapılmıştır.

³⁹ **Uluçlar**, “Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği”, s. 6-9; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2597; Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 2016/2 E., 2018/4 K., 13.04.2018 T.; Tahkim kurumunun 20. yüzyılın ortalarına kadar maddi hukuka ait olduğu görüşüne ilişkin bkz. **Erdoğan**, *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, s. 29-32.

⁴⁰ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2597; **Uluçlar**, Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği, s. 11; Yargıtay İBBGK, 2016/2 E., 2018/4 K., 13.04.2018 T. Aynı yönde ayrıntılı bilgi için bkz. **Erdoğan**, *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, s. 36-38.

⁴¹ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1870; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2597; **Görgün**, vd., *Medeni Usul Hukuku*, s. 771; **Lokmanoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesinin Kurucu Unsurları ve Geçerlilik Şartları”, s. 352; **Ulukuş Bulut**, *Hakem Kararlarının İptali*, s. 53; **Erdoğan**, *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, s. 32, 43; Yargıtay İBBGK, 2016/2 E., 2018/4 K., 13.04.2018 T. (Erişim Tarihi 04.01.2024).

⁴² **Yılmazsoy**, “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, s. 399.

⁴³ Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 2 uyarınca; “*Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya*

Arabuluculuk bir yargılama faaliyeti değildir. Arabuluculuğa başvuran taraflar, arabulucu yardımı ile dostane ilişkiler çevresinde uyuşmazlığı çözmeye çalışmaktadır.⁴⁴ Arabulucunun temel görevi, uyuşmazlığı düşen tarafları uygun metotlar ile bir araya getirmek ve tarafların birbirlerini anlamasını sağlamaktır.⁴⁵ Bu sebeple arabulucu bir karar mekanizması değildir.⁴⁶

Tahkimde bağımsız ve tarafsız bir hakem ataması yapıldığı gibi arabuluculuk faaliyetinde de arabulucu, uyuşmazlığa düşen taraflardan bağımsız ve tarafsız olarak süreci yönetmektedir. Hakemden farklı olarak arabulucu, uyuşmazlığı düşen tarafların sorununu çözmek zorunda değildir. Sadece uyuşmazlık yaşayan tarafları bir araya getirmekle ve birbirlerini anlamaları için uygun zemini oluşturmakla görevlidir. Tabiki arabulucu süreç sonunda tarafların anlaşması için gayret göstermektedir. Çünkü Türk Hukukunda 2012 yılından itibaren uygulanmaya başlayan arabuluculuk kanunu⁴⁷ hükümleri uyarınca uygulanan arabuluculuk faaliyetinin asıl amacı tarafların uyuşmazlıklarını hızlı bir şekilde çözmeye ve mahkemelerin iş yükünü azaltmaya çalışmaktır.⁴⁸

Tahkim ile arabuluculuğu birbirinden ayıran bazı hususlar şöyledir:

➤ Tahkimde, uyuşmazlığa düşen tarafların hepsi birden istemedikçe tahkim yargılama yolundan vazgeçilemezdir. Arabuluculuk sürecinde ise bir tarafın süreci devam ettirmek istememesi ile arabuluculuk süreci sona erer.⁴⁹

getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi” olarak tanımlanır.

⁴⁴ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2600; **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 12.

⁴⁵ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 13.

⁴⁶ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 13; **Yılmazsoy**, “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, s. 399.

⁴⁷ Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (Kanun No: 6325 Kabul Tarihi: 07/06/2012) RG Tarih: 22/06/2012 Sayı: 28331.

⁴⁸ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 13.

⁴⁹ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2600-2601.

- Arabuluculuk yönteminde, uyuşmazlık konusuna ilişkin teknik ve ayrıntıya girilmeden olabildiğince masrafsız bir şekilde çözüm aranır. Buna karşılık tahkim süreci daha ayrıntılı, uzun ve masraflı olmaktadır.⁵⁰
- Tahkimde hakemler yargılayıcı faaliyette buldukları için süreci kendileri devam ettirebilmekte olup verdikleri karar tarafları bağlar ve icra edilebilir. Arabuluculukta ise sürecin devamı ve sonuçlanması tarafların iradelerine bağlı olup arabulucu süreci kendiliğinden yürütememektedir.⁵¹
- Tahkimde yargılama sonucu bir hakem kararı verilir. Arabuluculuk faaliyetinde ise tarafların anlaşması halinde sulh anlaşması yapılır aksi halde tarafların anlaşamadıkları tutanak altına alınır.⁵²

1.3.2. Tahkim ve Devlet Yargısı

Tahkim yargısal bir faaliyet olmasından dolayı yargılama ile benzerlik göstermektedir. Tahkimde de devlet mahkemelerinde de yargılama yapılır ve bu yargılama yapılırken tahkimde hakem, yargıda hakimler, uyuşmazlığa ve taraflara karşı tarafsız ve bağımsız olarak yer alırlar.⁵³ Hakem ve hakimlerin yapacakları yargılamaya ve verecekleri karara kimsenin müdahil olma şansı bulunmamakla birlikte ortaya çıkan karar kesin ve bağlayıcıdır.⁵⁴ Bu hususlar bakımından tahkim ve devlet yargısı benzerlik göstermektedir.

Tahkim ile devlet yargısını birbirinden ayıran bazı hususlar şöyledir:

⁵⁰ **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 18-19.

⁵¹ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2601.

⁵² **Akıncı**, *Milletlerarası Tahkim*, s. 19; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2601.

⁵³ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2599.

⁵⁴ **Erdoğan**, *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, s. 25; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2599;

- Tahkimde hakem, uyuşmazlığa düşen taraflarca seçilebiliyorken, devlet yargısında hâkimin, yargılamayı yapacak mahkemenin istisnalar hariç olmak üzere seçilebilmesi mümkün değildir.⁵⁵
- Tahkimde yargılama usulünü seçmek ve değiştirmek tarafların elindedir. Taraflar tahkimin kurallarını aralarında anlaşarak kendileri belirleyebilirler. Devlet yargısında, taraflar yargılama organını seçemez, değiştiremez ve istisnalar hariç olmak üzere yargılama usulü hakkında karar veremez.⁵⁶ Tahkimde yargılama usulüne devlet mahkemelerine nazaran nispeten daha fazla söz hakkına sahiptirler.
- Tahkimde kural olarak gizlilik esastır.⁵⁷ Devlet yargısında kural olarak alenilik ilkesi geçerlidir.⁵⁸ Tahkim yolu ile uyuşmazlığa düşen tarafların bilgileri daha gizli kalmakla birlikte basına ya da iyiniyetli olamayan üçüncü kişilerin eline ulaşması zorlaşmaktadır.
- Tahkimde adli yardımın uygulanıp uygulanmayacağı tartışma konusudur. Baskın görüş, tahkimde adli yardım kuramının olmayacağı yönündedir.⁵⁹

⁵⁵ **Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Muhammet Özekes**, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 8.baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 598; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2599; **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 19.

⁵⁶ **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, *Medeni Usul Hukuku*, s. 599; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2599; **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 19.

⁵⁷ **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 21.

⁵⁸ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2600.

⁵⁹ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2600; **Mehmet Akbal**, “Medeni Yargılama Hukukunda Adli Yardım”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sa. 93 (2011): s. 152.

➤ Tahkimde hakemlerin vermiş oldukları kararlar sınırlı sebepler⁶⁰ ile iptale tabidir.⁶¹ Bu sebeplerin bulunmaması halinde hakem tarafından verilen karar kesindir. Devlet yargısında hâkimin vermiş olduğu karar kanun yollarına tabidir.⁶²

1.3.3. Neden Tahkim?

Adalet Bakanlığı UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) bilişim sistemi istatistik ve verilerine göre 2023 yılı içerisinde Türkiye’de yeni açılan hukuk davası sayısı 2.982.374 iken aynı tarih itibari ile Türkiye’de derdest hukuk davası sayısı ise 2.596.098’dir.⁶³ Ceza mahkemeleri ve icra dairelerinin iş yükleri de göz önüne alındığında yargı sisteminin her geçen gün çığ gibi büyüyen bir kar topuna benzetebiliriz. Adalet bakanlığı tarafından bu sorunun çözülmesi adına arabuluculuk ve alternatif bir yol olan tahkim sistemi yargımıza entegre edilmiştir.

⁶⁰ HMK m. 439/2’de özel olarak bu haller sayılmış olup şöyledir; “*Tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olduğu, hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu Kısımda öngörülen usule uyulmadığı, kararın, tahkim süresi içinde verilmediği, hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiği, hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği veya talebin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aştığı, tahkim yargılamasının, usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşme bulunmaması hâlinde, bu Kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmediği ve bu durumun kararın esasına etkili olduğu, tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmediği, hakem veya hakem kurulu kararına konu uyumsuzluğun Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı, kararın kamu düzenine aykırı olduğu, tespit edilirse, hakem kararları iptal edilebilir”.*

⁶¹ **Hakan Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık), s. 525-526, 731. Tahkimde hakemlerin vermiş oldukları kararların iptali için sayılan sınırlı sebepler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 731-756.

⁶² **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2599-2600; **Derya Buluttekin**, “Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Tahkimin Değerlendirilmesi”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 27, Sa. 46 (2022): s. 284; **Ulukuş Bulut**, *Hakem Kararlarının İptali*, s. 60-61.

⁶³ <https://istatistikler.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi 25.02.2024)

Taraflar arasındaki uyuşmazlıkların çözümlenmesi bakımından alternatif bir çözüm yolu olan tahkim yolunun hangi oranda kullanıldığına dair ülkemiz genelinde net bir istatistik bulunmamaktadır. Bu konuya ilişkin İstanbul Tahkim Merkezinin (ISTAC) 2021 yılı verilerine bakıldığında, tahkim yolunun ne kadar sürede bittiğine dair ve başvuruların oransal olarak hangi hukuk dallarına ilişkin olduğu görülmektedir.⁶⁴ Bu rapora göre ISTAC'ın normal tahkim yargılama sürelerine bakıldığında, başvuruların %65'i 3-6 ay arasında, %20'si 6-12 ay arasında, %15'i ise 1 yıl ve üzerinde sonuca bağlanmaktadır. Uyuşmazlığı çözümlendirme sürelerine bakıldığında tahkimin son derece hızlı ve etkin olduğu görülmektedir. Günümüz devlet yargısında, 3-6 ay gibi sürelerde dilekçeler teatisi anca bitmekte olup, bu süre içerisinde ilk duruşma bile yapılamamaktadır. Bu nedenle tahkim, devlet yargısına karşı alternatif ve hızlı bir çözüm yolu olarak değerlendirilebilir.

Uyuşmazlık yaşayan veya ileride yaşanacak bir uyuşmazlığı çözmek için tarafların tahkim yolunu seçmelerini sağlayacak birçok sebep olabilir. Bu konuda başlıca sebepler şöyledir:

- Uyuşmazlık çözümünde tahkim yolu devlet yargısına göre genel olarak daha kısa sürmektedir.⁶⁵ Devlet yargısında hâkimin iş yükünün fazla olması, vermiş olduğu kararlar kural olarak kanun yollarına tabi olması yargı sürecini uzatmaktadır. Tahkimde hakeminin iş yükü genel anlamda sadece ona yüklenen uyuşmazlık konusu olduğu için ve hakemin vermiş olduğu karara karşı istisnalar haricinde itiraz etmek mümkün olmadığından tahkim yolu daha hızlı bir yargı sürecidir.⁶⁶
- Uyuşmazlık çözümünde tahkim yolu devlet yargısına göre genel olarak maliyeti daha düşüktür.⁶⁷ Devlet yargısında, davayı açarken ödenen harçlar, dosyanın bilirkişiye gitmesi, keşif incelemesi yapılması, tanıkların dinlenmesi vs. durumlarında ödenen masraflar düşünüldüğünde göreceli olarak devlet yargısı masraflıdır. Tahkim yolunda ise hakemin, uyuşmazlık konusu özelinde bilgi sahibi olması hasebiyle

⁶⁴ <https://istac.org.tr/wp-content/uploads/2022/06/ISTAC-2021-Dava-%C4%B0statistikleri-G%C3%BCncel.pdf> (Erişim Tarihi: 15/11/2023)

⁶⁵ **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 119.

⁶⁶ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2602-2603.

⁶⁷ **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 119.

bilirkişi masrafı gibi devlet yargısında ortaya çıkan masraflar yapılmamaktadır ya da daha az maliyet ile çözüme ulaşılmaktadır.⁶⁸

➤ Hakemler, uyuşmazlığa uygulanacak usul hükümleri bakımından hakimlerden daha serbesttir. Taraflar, uyuşmazlığa ilişkin kurumsal tahkim yolunu seçmemiş iseler veya özel olarak uygulanacak usul hükümlerini belirlememiş iseler hakemler, yargılama sürecinde serbesttirler. Bu serbestliğin sonucu olarak usul işlemleri, daha hızlı ve pratik bir şekilde yapılmaktadır.⁶⁹

➤ Devlet yargısında kural olarak aleniyet ilkesi geçerlidir. Birçok şirket mali durumuna, ticari defterlerine ve sırlarına herkesin ulaşmasını istememektedir. Bu sebeple kural olarak aleniyet ilkesinin geçerli olmadığı tahkim yolunun tercih edilmesi ile hakem tarafından yapılan yargılama gizli olarak (sadece uyuşmazlığa düşen taraflara açık olmak üzere) sonuçlandırılabilir.⁷⁰

1.4. Tahkim Sözleşmesi

1.4.1. Genel Bilgi

Tahkim sözleşmesi, taraflar arasındaki uyuşmazlığın mahkeme yoluyla değil de tarafların iradeleri ile seçtikleri hakeme, uyuşmazlığı intikal ettirerek çözüme kavuşturmayı öngeren bir sözleşmedir.⁷¹ Tahkim sözleşmesi yerine tahkim anlaşması kavramı da kullanılabilen olup Türk hukukunda daha çok tahkim sözleşmesi kavramı kullanılmaktadır.⁷² Tahkime elverişli konularda taraflar arasında var olan uyuşmazlıkların tahkim ile çözümlenebilmesi için tahkim sözleşmesinin varlığı şarttır.⁷³

⁶⁸ Pekcanitez/Yeşilirmak, *Pekcanitez Usul*, s. 2603.

⁶⁹ Pekcanitez/Yeşilirmak, *Pekcanitez Usul*, s. 2603.

⁷⁰ Pekcanitez/Yeşilirmak, *Pekcanitez Usul*, s. 2604.

⁷¹ Ekşi, *HMK'da Tahkim*, s. 95; Kuru, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1869.

⁷² Ekşi, *HMK'da Tahkim*, s. 95.

⁷³ Pekcanitez/Yeşilirmak, *Pekcanitez Usul*, s. 2596.

Tahkim sözleşmesinin tanımı⁷⁴ HMK m. 412/1'de yapılmıştır.⁷⁵ Hükme göre tahkim sözleşmesi, taraflar arasında doğmuş ya da doğabilecek bir uyuşmazlığı aralarında yaptıkları bir sözleşme ile hakeme tevdi etmelerine denir. Uyuşmazlığın hakeme götürülebilmesi için oluşturulan sözleşmeye tahkim sözleşmesi denilmektedir. Taraflar arasında yapılan tahkim sözleşmesi üçüncü kişileri bağlamamaktadır. Aksi halde üçüncü kişilerin devlet mahkemelerinde dava açma hakkı elinden alınmış olur.⁷⁶

Geçerli bir tahkim anlaşmasından bahsedebilmek için, uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenmesine ilişkin irade açıklaması^{77,78} taraflarca imzalanmış yazılı bir anlaşma⁷⁹, tahkim sözleşmesinin kesin olarak yapılması⁸⁰, uyuşmazlığın tahkime

⁷⁴ Başkaca tanımlar için bkz. **Görgün**, vd., *Medeni Usul Hukuku*, s. 771; **Ekşi**, *HMK'da Tahkim*, s. 95.

⁷⁵ HMK m. 412/1. “*Tahkim sözleşmesi, tarafların, sözleşme veya sözleşme dışı bir hukuki ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tamamı veya bir kısmının çözümünün hakem veya hakem kuruluna bırakılması hususunda yaptıkları anlaşmadır*”.

⁷⁶ **Yavuz**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, s. 137.

⁷⁷ HMK m. 412/5. “*Yargılama sırasında tarafların tahkim yoluna başvurma konusunda anlaşmaları hâlinde, dava dosyası mahkemece ilgili hakem veya hakem kuruluna gönderilir*”.

⁷⁸ **Yavuz**, “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, s. 150-151.

⁷⁹ HMK m. 412/2. “*Tahkim sözleşmesi, taraflar arasındaki sözleşmenin bir şartı veya ayrı bir sözleşme şeklinde yapılabilir*”.

HMK m. 412/3. “*Tahkim sözleşmesi yazılı şekilde yapılır. Yazılı şekil şartının yerine getirilmiş sayılması için, tahkim sözleşmesinin taraflarca imzalanmış yazılı bir belgeye veya taraflar arasında teati edilen mektup, telgraf, teleks, faks gibi bir iletişim aracına veya elektronik ortama geçirilmiş olması ya da dava dilekçesinde yazılı bir tahkim sözleşmesinin varlığının iddia edilmesine davalının verdiği cevap dilekçesinde itiraz edilmemiş olması yeterlidir. Asıl sözleşmenin bir parçası hâline getirilmek amacıyla tahkim şartı içeren bir belgeye yollama yapılması hâlinde de tahkim sözleşmesi yapılmış sayılır*”.

⁸⁰ Tahkim sözleşmesinin şarta bağlı ya da kesin olmaması durumunda geçersiz olacağına dair bkz. **Görgün**, vd., *Medeni Usul Hukuku*, s. 772; **Pekcanitez/Atalay/Özkes**, *Usul Hukuku Ders Kitabı*, s. 604. Tahkim sözleşmesinin ahlaka aykırı olması halinde geçersiz olacağına dair bkz. **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1870.

elverişli olması⁸¹, uyuşmazlığın belirli olması ve tahkim anlaşmasını imzalayan tarafların ehliyetli olması gerekmektedir.⁸²

1.4.2. Uygulama Alanı

Türk hukukunda ihtiyari tahkim, Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda ve HMK'da (m. 407-444) düzenlenmiştir. Tez konumuza ilişkin olan tahkim, HMK'da yer alan ihtiyari tahkim olmasından ötürü MTK'da yer alan tahkime ilişkin ayrıntılı bilgi verilmeyecektir.

MTK m. 1/2 hükmü milletlerarası tahkimin uygulama alanını belirtmiştir.⁸³ HMK m. 407' ise milli tahkimin uygulama alanı belirlemiştir.⁸⁴

HMK'da tahkime ilişkin düzenlemenin yapılma amacı yabancılık unsuru taşımayan ve tahkim yerinin Türkiye olarak kararlaştırılan uyuşmazlıklarda hangi hükümlerin uygulanacağını (HMK m. 407-444) belirtilmekle birlikte HMK m. 407'nin gerekçesinde açıklanmıştır.⁸⁵

⁸¹ **Yavuz**, "Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler", s. 155.

⁸² **Ceren Eyuboğlu**, "Türk Hukukunda Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği", *Ankara Barosu Dergisi*, C. 75, Sa. 3 (2017): s. 235-238.

⁸³ MTK m.1/2. "*Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır*".

⁸⁴ HMK m. 407. "*Bu Kısımda yer alan hükümler, 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır*".

⁸⁵ HMK m. 407 gerekçe. "*Bu Kısımın amacı, millî tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Dolayısıyla, Milletlerarası Tahkim Kanununun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru taşımayan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği hâllerde bu Kısım hükümleri uygulanacaktır. Bu madde ile millî tahkim açısından, açıkça toprak ilkesi kabul edilmiştir*".

1.4.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme

HMK'da tahkimde görevli ve yetkili mahkeme 28/02/2018 tarihli 7101 sayılı kanun ile değiştirilmiştir.⁸⁶ İlgili kanundan önce görevli ve yetkili mahkeme, tahkim yeri bölge adliye mahkemeleri idi.

HMK'da tahkimde görevli ve yetkili mahkeme m. 410'da düzenlenmiştir.⁸⁷ İlgili hükme göre uyuşmazlık türüne bağlı olarak görevli mahkeme asliye mahkemeleri, yetkili mahkeme ise Davalının yerleşim yeri veya iş yeri adresindeki mahkemedir.

1.4.4. Tahkime Elverişlilik

Bir uyuşmazlığın tahkime uygunluğuna tahkime elverişlilik denmektedir.⁸⁸ HMK'da tahkime elverişli olmayan konular sayılarak tahkime elverişlilik anlatmıştır. HMK m. 408 hükmü uyarınca tahkime elverişli olmayan konular taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklar ve iki tarafın iradelerine bağlı olmayan konulardır.⁸⁹ Bu hüküm ile tahkime elverişliliğin tanımı yapılmıştır. İlgili hüküm emredici nitelikte olup aksine yorum yapılmaz.⁹⁰

Tahkime elverişlilik, objektif ve subjektif tahkime elverişlilik olmak üzere ikiye ayrılır. Subjektif tahkime elverişlilik kişi yönünden tahkime elverişlilik unsurunu incelemekle daha çok devletlerin veya kamu kuruluşlarının tahkime taraf olup olamayacaklarını

⁸⁶ İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Kanun no: 7101 Kabul Tarihi: 28/2/2018) RG Tarihi: 25/03/2018 Sayı: 30361.

⁸⁷ HMK m. 410. “*Tahkim yargılamasında, mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde görevli ve yetkili mahkeme, konusuna göre tahkim yeri asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesidir. Tahkim yeri belirlenmemiş ise görevli mahkeme, konusuna göre asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi, yetkili mahkeme ise davalının Türkiye'deki yerleşim yeri, oturduğu yer veya işyeri mahkemesidir*”.

⁸⁸ **Büyük**, *Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm*, s. 200; **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 509.

⁸⁹ HMK m. 408. “*Taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir*”.

⁹⁰ **Nomer/Ekşi/Öztekin Gelgel**, *Milletlerarası Tahkim Hukuku*, s. 21.

incelemektedir.⁹¹ Örneğin ayırt etme gücü bulunmayan bir kişinin, reşit olmayan bir kişinin, iflas etmiş kişiler, kamu tüzel kişilerinin tahkime taraf olmaları halinde subjektif tahkime elverişsizlik söz konusudur.⁹²

Objektif tahkime elverişlilik ise uyuşmazlık konusunun tahkime elverişli olup olmadığını yani konu bakımından elverişlilik unsurunu inceler.⁹³ Tarafların üzerinde sulh olamayacakları konularda yani HMK m. 408’de sayılan konular bakımından uyuşmazlığa ilişkin çözüm yolu olarak tahkimin seçilmesi halinde objektif tahkime elverişsizlik söz konusu olacaktır. Örnek olarak, ceza hukukuna ilişkin konular, boşanma, tapu iptali davaları verilebilir.⁹⁴

Öğretide anonim şirket genel kurul kararlarının iptali davalarının tahkime elverişli olup olmadığı tartışmalıdır. Hakim görüşü anonim şirket genel kurul kararlarında iptal davası yerine tahkim yolunun mevcut mevzuatlarımız çerçevesinde seçilemeyeceği yönünde olup bu konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalar 3. bölümde yapılacaktır.⁹⁵

⁹¹ **Ekşi**, *HMK’da Tahkim*, s. 73; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2636; **Yılmaz/Çavuşoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi”, s. 601.

⁹² **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2636.

⁹³ **Ekşi**, *HMK’da Tahkim*, s. 73; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2636.

⁹⁴ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1873; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2636-2637; **Zeki Gözütok/Adem Albayrak**, *Alfabetik Medeni Usul El Kitabı*, 1. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), s. 755; **Yılmaz/Çavuşoğlu**, “Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi”, s. 601.

⁹⁵ **Kuru**, *Usul Hukuku El Kitabı*, s. 1873; **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2637, dn. 117; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292; **Abdurrahman Kayıklık**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İhtilaflarında Tahkim”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 36, S.4 (2020): s. 134.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL MEKANİZMASI, KARARLARININ SAKATLIĞI VE HUKUKİ SONUÇLARI

2.1. Tanım

Anonim şirketlerde eTTK kapsamında üç zorunlu organ bulunmaktaydı.⁹⁶ TTK'da ise bu zorunlu organ sayısı genel kurul ve yönetim kurulu olmak üzere ikiye düşürülmüştür. TTK ile denetçilerin organ vasfı sona ermekle hizmet birimi haline getirilmiştir.⁹⁷ Kanunen zorunlu bulunması gereken organlardan biri olan genel kurul TTK'da m. 407 vd. hükümlerinde düzenlenmekle beraber TTK'da tanımı açık olarak yapılmamıştır.⁹⁸ Tam ve kesin bir tanımı olmaması nedeni ile genel kurulun görev ve yetkilerini göz önüne alarak birden fazla tanım yapmak mümkündür. Anonim şirkette oy hakkına sahip pay sahiplerinin veya bu pay sahiplerinin temsilcilerinin görevlerinden ve şirketin işleyişinden yola çıkarak birkaç tanım yapmak mümkündür. Anonim şirkette genel kurul; oy hakkına sahip pay sahiplerinin veya pay sahiplerinin temsilcilerinin usul ve yasaya uygun olarak bir araya gelmesiyle, belirli bir gündemi konuşarak, karara bağlamak üzere bir arada bulunan irade ve karar

⁹⁶ Anonim şirketlerin zorunlu organları 6762 sayılı eTTK'da Genel Kurul (eTTK m. 360-398), Yönetim Kurulu (eTTK m. 312-346) ve Denetçiler (eTTK m. 346-359) olarak sıralanmıştır. Buna karşılık; 6102 sayılı yeni TTK ile 6762 sayılı TTK'da var olan denetim organı kaldırılmış olup, genel kurul ve yönetim kurulu zorunlu organ olarak öngörülmüştür. **Levent Uysal**, "6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu -II", *TBB Dergisi*, Sa. 81 (2009): s. 3.

⁹⁷ **Ünal Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. bası (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011), § 11, N. 04.

⁹⁸ **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 4. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), § 32, N. 1; **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 7. Baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), § 18, N. 7.

mekanizmasıdır.⁹⁹ Bir başka tanım ise genel kurul, şirketin tüm ortaklarının katılmaya hakkı olduğu ve şirket için önemli kararların alındığı zorunlu organdır.¹⁰⁰

Genel kurul, kural olarak belirli dönemlerde toplanması nedeniyle anonim ortaklığın devamlı olmayan organıdır ve şirket pay sahipleri ile pay sahiplerinin yetkilendirdiği temsilcilerin katılımıyla oluşmaktadır. TTK m 407/1 hükmü pay sahiplerine haklarını genel kurulda kullanmasını gerektiğini bildirmiştir. İlgili fıkra bakımından genel kurulun, pay sahiplerinin haklarını kullandığı bir organ olduğu anlaşılmalı birlikte pay sahipleri bu haklarını genel kurul haricinde kullanamayacaktır.¹⁰¹ Genel kurulda bulunması gereken zorunlu kişiler TTK m 407/2’de sayılmıştır.¹⁰² TTK m. 333 hükmü uyarınca yayımlanacak tebliğ ile belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında GTB temsilcisi de yer alır (TTK m. 407/3).

⁹⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 1, 47; **Hasan Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 886; **Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcıoğlu**, *Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, 1. baskı (İstanbul: Beta Basım, 2014), s. 1; **Ümit Yayla**, *Anonim Ortaklık Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013), s. 59.

¹⁰⁰ **Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, 9. baskı (Bursa: Dora Yayınevi, 2013), s. 279. Benzer tanımlar için bkz. **Fahri Özsungur**, “Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki ve Cezai Yaptırımları”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVIII, Sa. 2 (2014): s. 120; **İlyasov**, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali*, s. 7.

¹⁰¹ **Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 8. baskı (Bursa: Dora Yayınevi, 2021), s. 211.

¹⁰² TTK m. 407/2. “Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler”.

2.2. Nitelik

Genel kurul niteliği gereği; YK üyelerinin seçilmesi, ibrası ve görevden alınması, esas sözleşmenin değiştirilmesi, sermayenin artırılması vb. konularda karar alan organdır.¹⁰³

Anonim şirketlerde genel kurul kararı, bir irade beyanı ile hukuki sonuç doğurduğu için hukuki işlem niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.¹⁰⁴ Nitekim Türk hukukunda ve Alman-İsviçre gibi diğer ekol hukuklarda da egemen görüş bu yöndedir.¹⁰⁵ Bu yönüyle genel kurulda alınacak ya da alınan kararlar hukuki işlem niteliğine haiz olmakla birlikte işlemlerin oluşumu ve geçerlilik şartlarına Türk Borçlar Kanunu'nun m. 27 vd. hükümleri uygulanabilir.¹⁰⁶ Bu sebeple genel kurul kararları hukuki bir işlem niteliğine haiz olması hasebiyle, karar için öngörülen geçerlilik şartlarına uymadan alınan kararlar yokluk yaptırımına, butlan ve sakatlık hallerine tabidir.¹⁰⁷

Genel kurul kararının tek taraflı mı yoksa birden fazla taraflı bir hukuki işlem mi olduğu tartışma konusudur. Genel kurul kararının sadece bir kişinin irade beyanı ile oluşabilen tek taraflı bir hukuki işlem olduğunu savunan görüşe göre, genel kurulda alınan kararın, kurula katılan kişilerin kullandıkları oyların bir araya gelerek ortaklığın bir irade beyanını ortaya koyduğunu savunmaktadır.¹⁰⁸ Genel kurul kararının birden çok kişinin irade beyanı ile oluşabilen çok taraflı bir hukuki işlem olduğunu savunan görüşe göre ise, genel kurulda irade meydana gelirken birden fazla şahsın irade

¹⁰³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 7; **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, § 11, N. 07.

¹⁰⁴ **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 18, N. 7; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 9-10; **Pulaşlı**, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi", *GÜHFD*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 886.

¹⁰⁵ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 9-10.

¹⁰⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6.

¹⁰⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6; **Pulaşlı**, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi", *GÜHFD*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 885.

¹⁰⁸ **Ali Pash** "Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan "Oy"un Hukuki Niteliği", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 67, Sa.1-2 (2009): s. 167.

beyanını kapsadığı için çok taraflı hukuki işlem olduğu savunulmaktadır.¹⁰⁹ Öğretide ağırlıklı görüş, genel kurul tarafından alınan kararlarının çok taraflı hukuki işlem niteliğine haiz olduğu yönündedir.¹¹⁰

Genel kurul, şirket pay sahiplerinin veya temsilcilerin usulüne uygun olarak çağırılmasıyla olağanüstü haller haricinde yılda en az bir defa toplanır.¹¹¹ Kural olarak belirli dönemlerde toplanmasından dolayı sürekli bir organ niteliği taşımaz. AO'da genel kurul arızı bir organ niteliğine haizdir.¹¹²

Usulüne uygun toplanmış ve karar alınmış olması halinde alınan kararlar, genel kurula katılmayan ya da katılıp olumsuz oy veren kişiler hakkında da geçerlidir (TTK m. 423). Alınan kararlar bakımından genel kurulun sorumluluğu bulunmamaktadır.¹¹³ Bunun sebebi ise anonim şirkette genel kurulun karar ve irade organı olması ve icra organı olmamasından kaynaklanmaktadır.¹¹⁴

Sonuç olarak, TTK'da genel kurula tanınan devredilemez yetkilerin nitelikleri ve şirketin temel konularında karar alma mekanizması olduğu dikkate alındığında genel kurulun bir iç organ niteliğine haiz olduğu söylenebilmektedir.¹¹⁵

¹⁰⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 10.

¹¹⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6; **Paşlı** “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği”, *İÜHF*, C. 67, Sa.1-2 (2009): s. 171; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 10.

¹¹¹ **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 35.

¹¹² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 11; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 259; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 18, N. 9.

¹¹³ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 260.

¹¹⁴ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 212.

¹¹⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 17; **Palta**, “Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı”, s. 363, dn. 18; **Tamer Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*, 8. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013), s. 226; **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, § 11, N. 06; **Yayla**, *Anonim Ortaklık Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar*, s. 59.

2.3. Genel Kurulunun Toplantı ve Çağırılma Mekanizması

Geçerli bir GK karardan söz edebilmek için usulüne uygun toplanmış bir genel kurulun var olması şarttır.¹¹⁶ Genel kurulun var olmasından bahsedilmesi için yani hukuken geçerli bir genel kurulu toplanabilmesi için yasaya ve ortaklık sözleşmesine uygun çağrının yapılmış olması şarttır.¹¹⁷

Genel kurul toplantılarının yapılma amacı pay sahiplerinin toplantılara katılımını sağlayarak gerekli fikir alışverişinin yapılmasıyla, şirketin gidişatını ve faaliyetlerini yönlendirmektir.¹¹⁸ Bu amacın gerçekleşebilmesi için pay sahibinin yapılacak toplantıdan ve toplantının içeriğinden haberdar edilmesi gerekmektedir. Nitekim geçerliliğinden söz edilebilecek bir genel kurul kararı için GK toplantısının yasaya ve esas sözleşmeye uygun olarak çağırılma sonucu karar almış olması gerekmektedir.¹¹⁹ Aksi halde toplanma ve karar alma mekanizmalarına uyulmaz ise GK kararlarının yokluğu veya iptal yaptırımına tabi olmaları söz konusu olacaktır.¹²⁰

Genel kurul toplantısına çağrının hukuka uygun olarak var olduğunu kabul edebilmek için üç koşulun gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Çağrı, bütün pay sahiplerine yapılmış olması, görevli ve yetkili organlar tarafından yapılmış olması ve pay sahipleri tarafından anlaşılır ve tahmin edilebilir nitelikte olması gerekmektedir.¹²¹

TTK m. 409/1 kapsamında kural olarak faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içerisinde genel kurulun toplanması gerekmektedir. Genel kurula katılabileceklerin

¹¹⁶ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 71.

¹¹⁷ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 73; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 231.

¹¹⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 33, N. 114.

¹¹⁹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 73; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 4.

¹²⁰ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 72; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 4; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 279; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 231; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 5.

¹²¹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 74.

listesi yönetim kurulu tarafından oluşturulup yönetim kurulu başkanına imzalatılarak toplantıda hazır edilir.¹²²

2.3.1. Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul

Anonim şirketlerde GK olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde toplanır (TTK m. 409/1). Olağan GK yılda en az bir kere olmak üzere her faaliyet döneminin sonundan itibaren üç ay içinde yapılmalıdır (TTK m. 409/1). Kural olarak genel kurul toplantıya yönetim kurulu çağırır (TTK m. 410/1). Genel kurulda hangi konular üzerine karar alınacağı TTK m. 409/1’de belirtilmiştir.¹²³

Genel kurul toplantısının olağanüstü toplanma ile yapılması durumu gerekli görülmesi halinde belirli bir zamanın dışında genel kurulun toplanmasıdır. Genel kurul kural olarak şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılmakla, esas sözleşmeye eklenecek hüküm ile toplantı merkezi değiştirilebilir (TTK m. 409/3).

Anonim şirketlerde genel kurul toplantısına ilişkin hususları içeren bir de yönetmelik yayınlanmıştır.¹²⁴

2.3.2. Çağrılı ve Çağrısız Genel Kurul

Genel kurul, ne şekilde toplanırsa toplansın yapılacak çağrı, TTK’da belirtilen şekil ve usullere uygun olması gerekmektedir.¹²⁵ Çağrı üzerine toplanan genel kurula çağrılı genel kurul denmektedir. TTK m. 414 hükmünde çağrılı genel kurul

¹²² **Mehmet Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 11. bası (İstanbul: Beta Basım, 2016), s.167.

¹²³ TTK m. 409/1. “*Toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır; karar alınır*”.

¹²⁴ Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, (RG. 28.11.2012, S. 28481).

¹²⁵ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 217.

düzenlenmektedir.¹²⁶ Usulüne uygun çağrının yapılmamış olması genel kurul kararının iptaline neden olmaktadır.¹²⁷

Çağrısız genel kurulda ise yapılması zorunlu olan bazı ilanların yapılmadan genel kurul toplantısı gerçekleştirilmektedir. Buna göre ilgili çağrılarının yapılmamış olmasına rağmen tüm pay sahipleri buna toplantı süresince itirazda bulunmaması halince çağrısız genel kurulu yapılabilecektir (TTK m. 416/1).¹²⁸

2.3.3. Çağrıya Yetkili Olanlar

TTK, genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili kişileri birden fazla hükümde saymıştır. Bununla birlikte İcra İflas Kanununda ve TMK’da toplantıya çağırmaya yetkili kişiler sayılmıştır. İlgili hükümlere göre genel kurulu yapılması planlanan toplantıya yönetim kurulu, azınlık, tek bir pay sahibi, görevleriyle ilgili konularda tasfiye memuru, kayyım, iflas idaresi ya da genel kurul çağırabilir.¹²⁹

Yönetim kurulunun süresi dolmuş olsa bile GK’yı toplantıya çağırabilir.¹³⁰ Bununla birlikte TTK m. 411/1’de¹³¹ azınlıklara da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmiştir.

¹²⁶ TTK m. 414/1. “Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır”.

¹²⁷ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 271.

¹²⁸ TTK m. 416/1. “Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı varolduğu sürece karar alabilirler”.

¹²⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 33, N. 97-113; **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 37. Çağrıya yetkili kişileri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 80-92.

¹³⁰ TTK m. 410. “Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler”.

¹³¹ TTK m. 411/1. “Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi

Mahkeme kararı ile belirli hallerin varlığı halinde bir pay sahibinin de GK'yı toplantıya çağırması mümkündür. Tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırmasına ilişkin yasal düzenleme TTK m. 410/2'de¹³² yapılmıştır. Bunların haricinde kayyım¹³³ ve genel kurula¹³⁴ da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmiştir.

2.3.4. Çağrının Şekli ve Usulü

GK çağrılı ve çağrısız olmak kaydı ile iki şekilde yapılabilir. Genel kurulun çağrılı olarak yapılacağı durumlarda genel kurulun toplantıya çağırılma usulü esas sözleşmede belirtilmiştir. Anonim şirketlerde esas sözleşmeye, GK'nın toplantıya nasıl çağrılacağı yazılmalıdır (TTK m. 339/2.h.). GK yapılacak olan toplantıya esas sözleşmede yazılan şekilde, şirketin internet sitesinde ve TTSG'de yayımlanan ilanla çağırılır. Çağrı ile toplantı arasında iki haftadan daha az bir süre olamaz. İki haftalık süreye ilan ve toplantı günleri dahil edilmez. Bununla birlikte pay sahiplerine (pay defterine yazılı veya pay sahipliğini kanıtlayıcı belge vererek adres bildirmiş olanlar) iadeli taahhütlü mektupla toplantının günü, gündemi ve ilanın çıktığı ya da çıkacağı gazeteler bildirilir (TTK m. 414/1).

belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir”.

¹³² TTK m. 410/2. “Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir”.

¹³³ Kayyımın genel kurulu toplantıya çağırmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 33, N. 110-111; **Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku**, s. 288.

¹³⁴ Genel kurulun genel kurulu toplantıya çağırmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 33, N. 112-113.

Yapılacak ilanın içeriği hakkında TTK'da açık olarak bir hüküm bulunmamaktadır. İlanın içeriğine ilişkin ayrıntılı bilgi GTB'nin 28.11.2012 tarihli yönetmeliğinin 11. maddesinde düzenlenmiştir.¹³⁵

Çağrısız GK hiçbir çağrı yapılmadan toplanan genel kurul anlamına gelmemektedir.¹³⁶ TTK m. 416/1 hükmünde belirtilen çağrıya ilişkin usullere uyulmaksızın genel kurulun toplanacağı anlaşılmalıdır. Genel kurulun çağrısız olarak yapılacağı hallerde aşağıdaki şartlar aranmaktadır.

- Çağrısız genel kurula (toplantıya) hiçbir pay sahibinin itiraz etmemiş olması,¹³⁷
- Bütün pay sahiplerinin toplantıya katılması ve bu nisabın toplantı boyunca korunması.¹³⁸

2.4. Genel Kurulun Toplantı ve Karar Nisapları

Geçerli bir GK kararından söz edebilmek için, genel kurula katılacak kişilerin usulüne uygun olarak kurula çağırılması ve kanunda belirtilen nisaplara uygun olarak karar alınması şarttır.

Anonim şirket genel kurullarında toplantı nisapları belirlenirken ortaklığın esas/çıkarılmış sermayesi dikkate alınmaktadır.¹³⁹ Pay sahipleri oy haklarını

¹³⁵ Resmi Gazete Tarihi: 28.11.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28481 “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik”.

¹³⁶ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 218; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 33, N. 124.

¹³⁷ **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 51; İtiraz etmeme şartının sadece toplanma bakımından değil, karar alma açısından da aranması gerektiğine dair bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 112; TTK m. 416 hükmünün “Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde” ilgili kısmının hem toplantıyı hem de karar almayı kapsadığına dair görüş için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 112, dn. 193.

¹³⁸ **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 51-52.

¹³⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 33, N. 315-316.

kullanırken, pay sahibinin payının itibari ile şirketteki tüm payların itibari değerinin oranı dikkate alınır (TTK m. 434/1).¹⁴⁰ İlgili hüküm emredici nitelikte olmamakla birlikte aksi esas sözleşmede kararlaştırılabilir, aksi kararlaştırılmadığı sürece pay sahipleri oy haklarını oransallık ilkesine göre kullanmaktadır.¹⁴¹

2.4.1. Adi Toplantı ve Karar Nisabı

Genel kurul kural olarak sermayenin en az 1/4'ünün karşılığı olan pay sahipleri veya temsilcilerinin katılımı ile toplanır eğer bu nisap ilk toplantıda sağlanamaz ise ikinci toplantıda herhangi bir nisap aranmamaktadır (TTK m. 418/1).¹⁴² Hükümde belirtildiği gibi genel kurul uygun nisaplar ile toplanmalı ve bu nisap toplantı boyunca devam etmelidir aksi halde genel kurulda alınan karar yok hükmünde sayılmaktadır.¹⁴³ Burada dikkat edilmesi gereken husus, uygun nisaplarla toplantıya başlanması ve bu nisabın toplantı boyunca saklanmasıdır. Gündemde yer alan bazı maddelerin görüşülmüş ve usulüne uygun olarak karara alınmasından sonra toplantı nisabının kaybedilmesi halinde toplantı nisabı kaybedilene kadar alınan kararlarının geçerli sayılır.¹⁴⁴

¹⁴⁰ TTK m. 434/1. “*Pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibarı değeriyle orantılı olarak kullanır. 1527. maddenin beşinci fıkrası hükmü saklıdır*”.

¹⁴¹ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 33, N. 317.

¹⁴² TTK m. 418/1. “*Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz*”.

¹⁴³ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 33, N. 341. Toplantı nisabının bozulması halinde daha önce alınmış kararlarında geçerliliğinin etkileneceğine dair bkz. **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 86. Kanunda ve esas sözleşmede belirtilen toplantı ve karar nisaplarına aykırı olarak alınan kararların yoklukla yaptırımına değil iptal edilebilir hükümlerden olduğuna dair görüş için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s.137.

¹⁴⁴ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 333; **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 33, N. 342.

Belirtilen nisaplarla toplanan kurulda hazır bulunanların çoğunluğu ile karar alınmaktadır (TTK m. 418/2).¹⁴⁵ Toplantı nisabı sağlandığı takdirde toplantıda bulunan kişi sayısının çoğunluğu ile GK'da karar alınabilmektedir.

2.4.2. Nitelikli Toplantı ve Karar Nisabı

Genel kurulda alınacak kararların önemi göz önünde bulundurulduğunda bazı toplantı ve karar nisapları ağırlaştırılmış olmakla birlikte bu daha çok anonim şirketin esas sözleşme değişikliklerinde söz konusu olmaktadır.¹⁴⁶ Genel ve özel nitelikte esas sözleşme değişiklikleri söz konusu olup her ikisinin de toplanma ve karar alma nisabı farklıdır.

Genel nitelikte esas sözleşme değişikliğinde, ilk toplantıda sermayenin 1/2'si, ikinci toplantıda ise 1/3'ünün temsil edilmesi gerekmektedir. Kararlar toplantılarda temsil edilen payların çoğunluğu ile alınır (TTK 421/1).

Özel nitelikteki esas sözleşme değişikliğinde, sermayenin tamamının toplantıda hazır bulunması ve oybirliği ile karar alınmasını gerektiren haller ve sermayenin en az 3/4'ünün olumlu oylarını gerektiren haller olmak üzere iki türü bulunmaktadır.

Sermayenin tamamının toplantıda hazır bulunması ve oybirliği ile karar alınmasını gerektiren haller TTK m. 421/2'de sayılmıştır.¹⁴⁷

¹⁴⁵ TTK m. 418/2. “Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir”.

¹⁴⁶ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 33, N. 345.

¹⁴⁷ TTK m. 421/2. “Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

- a) *Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.*
- b) *Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar”.*

Sermayenin en az 3/4'ünün olumlu oylarını gerektiren esas sözleşme değişiklikleri ise TTK m. 421/3'te sayılmıştır.¹⁴⁸ Kanunun başkaca hükümlerinde de bu nisap geçerlidir.¹⁴⁹

2.5. Genel Kurul Kararlarının Sakatlık Halleri ve Sonuçları

Genel kurul kararlarının, genel kurula katılan kişilerin irade beyanlarını içermesi ve hukuki sonuç doğurması nedenleri ile hukuki işlem olarak kabul edilmektedir.¹⁵⁰ GK'da alınan kararlarda birden fazla kişinin ortak iradesi olduğundan, nitelik olarak çok taraflı işlem olduğu öğretide kabul görmektedir.¹⁵¹

Genel kurul kararlarının geçerliliğinden söz edebilmek için belli şartların bir arada bulunması gerekmektedir. İlk olarak, çağrı usullerine uyularak toplanmış bir genel kurul olmalı ve kurulda alınacak kararlar ilgili nisaplar çerçevesinde çoğunluğu sağlamış olmalıdır. İkinci olarak, kararların yasaya, ortaklık sözleşmesine ve iyi niyet kurallarına uygun olması gerekir. Son olarak, alınan kararların ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi gerekmektedir. GK kararı ticaret siciline tescil ettirilmediği sürece geçerlilik kazanamaz.¹⁵²

¹⁴⁸ TTK m. 421/3. “Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır:

a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi.

b) İmtiyazlı pay oluşturulması.

c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması”.

¹⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 33, N. 353.

¹⁵⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 6; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 9-10.

¹⁵¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 32, N. 1, 47; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 4; **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *GÜHFD*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 886; **Hasan Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 335.

¹⁵² **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 336; **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *GÜHFD*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 887.

Genel kurul kararlarının hukuki işlem olarak kabul edilmesi nedeniyle geçerlilik unsurlarından en az birini içermeyen kararlar yokluk, butlan veya iptal yaptırımlarından birine tabidir. Yaptırıma tabi genel kurul kararları butlan ve yokluk halleri bakımından TBK ve TTK hükümlerine tabidir. Yokluk müeyyidesine ilişkin kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. *Moroğlu*, TTK’ da yokluk yaptırımından söz edilmemiş olmasının yokluk yaptırımının kurul kararları açısından uygulanmayacağı ve yasa koyucunun yokluk yaptırımına yer vermek istemediği sonucuna ulaşılmaması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁵³ Bu görüşe genel nitelikte bir hukuki dayanak oluşturan maddeler ise şöyledir; TTK m. 1’de¹⁵⁴ belirtildiği üzere TTK’nın TMK’nın ayrılmaz bir parçası olduğu ve TMK m. 83/3 hükmünde¹⁵⁵ açık olarak genel kurul kararlarının yokluğundan bahsedilmiştir.¹⁵⁶

2.5.1. Yokluk

2.5.1.1. Yokluk Kavramı ve Halleri

Hukukta yokluk kavramı, hukuki bir işlemin hiç doğmamış ve hiç var olmamış olması olarak tanımlanabilir.¹⁵⁷ Hukuki işlemin kurucu unsurlarından en az birinin var olmaması halinde hukuki işlem doğmuş sayılmaz, işlem yok hükmündedir.¹⁵⁸ Bu

¹⁵³ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 33.

¹⁵⁴ TTK m. 1. “*Türk Ticaret Kanunu 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun ayrılmaz bir parçasıdır*”.

¹⁵⁵ TMK m. 83/3. “*Genel Kurul kararlarının yok veya mutlak butlanla sayıldığı durumlar saklıdır*”.

¹⁵⁶ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 33.

¹⁵⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 4; **Fırat Karadoğan**, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali* (Yüksek Lisans Tezi), (İstanbul-2016) s. 48. Benzer tanımlar için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 28-29; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 342; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 35.

¹⁵⁸ **Mehmet Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 13. bası (İstanbul: Beta Basım, 2019), s. 196; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 35

sebeple yokluk yaptırımına tabi bir hukuki işlemin en başından beri var olmadığı ve bununla birlikte hiçbir etkisinin olmadığı kabul edilir.

Anonim şirket genel kurul kararlarının tabi olduğu yaptırım türlerinden biri olan yokluk kavramına ilişkin TTK’da özel bir düzenleme bulunmamaktadır.¹⁵⁹ TTK, butlan ve iptale ilişkin özel hükümlere yer vermiştir. Bu sebeple yokluğa ilişkin genel hükümlerin uygulanması gerekmele birlikte bu konudaki öğreti ve uygulamalardaki görüşlere de müracaat edilmesi gerekmektedir.¹⁶⁰

Anonim şirketlerde GK’da alınan bir kararın varlığından söz edebilmek için iki kurucu unsurun aynı anda bulunması gerekmektedir. Bunlardan ilki usulüne uygun toplantıya çağırılmış ve toplanmış bir genel kurul olması ikinci ise uygun nisaplara göre alınmış kararın var olması gerekmektedir.¹⁶¹ Bu iki kurucu unsurdan biri veya her ikisinin bulunmaması halinde alınan karar yok hükmündedir ve hiç doğmamış olarak kabul edilir.¹⁶²

İki kurucu unsur kapsamında yoklukla malul eski deyimle “keenlemyekun” veya “mutlak butlan” sayılacak kararlara örnek olarak;¹⁶³

- Usulüne uygun davetin yapılmadan veya hiç davet yapılmadan GK karar almışsa,
- Yapılan çağrıda toplantı yerinin ve/veya saatinin hiç yazılmış olmaması veya yazılandan farklı bir yerde ve/veya saatte yapılmış olması hali,

¹⁵⁹ Kanunda yokluk yaptırımına ilişkin özel olarak hallerin sayılmamasının hukuk güvenliği açısından eksiklik olduğuna dair bkz. **Erdoğan Moroğlu**, *Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler*, 8. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), s. 261.

¹⁶⁰ **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *GÜHFD*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 892; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 35; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 343.

¹⁶¹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 71; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 36.

¹⁶² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 4; **Karadoğan**, s. 3; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 251.

¹⁶³ Sayılan örnekler ve başkaca örnekler için bkz. **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 249; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 262; **Karadoğan**, s. 4; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 4; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 196-197.

- Bakanlık temsilcisinin GK toplantısına katılmamış olması hali,
- Şirkette pay sahibi olmayan kişiler tarafından GK'da karar alınmış olması,
- Yasada belirtilen asgari toplantı ve karar yeter sayılarına uyulmadan GK kararı alınması, verilebilir.

2.5.1.2. Yokluğun Tespiti Davası

GK'da alınan bir kararın yokluk yaptırımına tabi olması durumunda, iptal davasının mı, tespit davasının mı yoksa zaten hiç olmayan bir durumla ilgili dava açmaya gerek olup olmadığı tartışma konusudur. Öğretide ağırlıklı görüş GK kararlarının yok sayılması halinde tespit davasının açılması gerektiğidir.¹⁶⁴ Bu dava herhangi bir zamanaşımına veya hak düşürücü süreye tabi olmamakla birlikte bu husus herkes tarafından ileri sürülebilir ve niteliği itibariyle defî değil itiraz olmasından dolayı hâkim tarafından da re'sen dikkate alınır.¹⁶⁵ Yok hükmündeki GK kararları ticaret siciline tescil ve ilan edilse dahi herhangi bir geçerlilik kazanmaz.¹⁶⁶

2.5.2. Butlan

6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda GK kararlarının sakatlığı, eski 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na nazaran farklı düzenlenmiştir.¹⁶⁷ Butlan kavramı eski kanunda yer almamakla birlik yeni TTK'da uygulama alanı bulunmaktadır. Yeni Kanundaki GK kararlarının butlanına ilişkin sebepler özel olarak sayılarak, borçlar hukukunda

¹⁶⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 6; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 342; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 262.

¹⁶⁵ **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 196; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 342.

¹⁶⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 6; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 252.

¹⁶⁷ **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 27.

öngörülen kesin hükümsüzlük hallerine ek olarak anonim şirketlere mahsus olan butlan halleri eklenmiştir.¹⁶⁸

Butlan, kelime anlamı olarak batıl olma durumu yani geçersizlik, hükümsüzlük anlamına gelmektedir.¹⁶⁹ Hukukta ise butlan, hukuki bir işlemin kurucu unsurları açısından yasalarda öngörülen şartlar sağlanmış olmasına rağmen geçerlilik şartlarında yasa da öngörülen zorunlu bir unsurun eksik olması durumunu ifade eder.¹⁷⁰ Bir GK kararı şekil ve usul bakımından geçerli olsa da TBK m. 27¹⁷¹ hükmüne aykırılık teşkil ediyorsa hüküm ifade etmemektedir.¹⁷² TBK m. 27'deki hallerinden en az birinin varlığı halinde bir GK kararın varlığından söz edilebilir ancak bu GK kararı ölü olarak kabul edilir.¹⁷³

Butlan ile yokluk hukuki sonuç olarak aynı şeyi ifade etmektedir. Her ikisinde de sonuçta alınan karar yok hükmündedir.¹⁷⁴ İki terim arasındaki asıl fark; yoklukta karar hiç doğmamıştır, butlanda ise bir karar doğmuştur ancak ölü doğum söz konusudur. Daha iyi anlaşılması adına öğretilerde kavramlar arasındaki fark doğum örneği ile açıklanır: Yoklukta bebek hiç olmamıştır ancak butlanda bir doğum var olmakla birlikte bebek ölü doğmuştur.¹⁷⁵

¹⁶⁸ **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 336; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 198.

¹⁶⁹ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (erişim tarihi: 22/02/2024).

¹⁷⁰ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (erişim tarihi: 22/02/2024). **Aydın Tekdoğan**, *Borçlar Kanununa İlişkin Asliye Hukuk Davaları Cilt:2*, 2. baskı (İstanbul: Seçkin Yayınevi), s. 41; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 27-28.

¹⁷¹ TBK m. 27/1. “*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür*”.

¹⁷² **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 10. **Tekdoğan**, *Asliye Hukuk Davaları*, s. 41.

¹⁷³ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 10; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 252.

¹⁷⁴ **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 38.

¹⁷⁵ **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 262.

TTK m. 447’ de butlan halleri özel olarak sayılmıştır.¹⁷⁶ TTK m. 447’nin gerekçesinde, batıl kararların niteliği ve batıl kararların varlığı halinde açılacak davadan bahsedilmektedir.¹⁷⁷

Batıl bir GK kararının hukuki hiçbir etkisi olmadığından dolayı bu GK kararının ortadan kaldırılması için bir dava açmak gereksiz olacağından, bir menfaatin varlığı haline anonim şirketin tüzel kişiliğine karşı butlanın tespiti davası açmak daha yerinde olacaktır.¹⁷⁸

Genel kurul kararının butlanı herkes tarafından ileri sürülebilmekte olup hâkim ve ticaret sicil müdürlüğü butlan hususuna re’sen dikkat etmesi gerekmektedir.¹⁷⁹

¹⁷⁶ TTK m. 447. “Genel kurulun, özellikle;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, yasanın izin verdiği sınırlar dışında kısıtlayan,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır”.

¹⁷⁷ TTK m. 447 gerekçesi. “Bâtil genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve daha sonra sağlığa kavuşturulamazlar; mahkemece resen dikkate alınırlar, defî olarak ileri sürülebilecekleri gibi süreye bağlı olmaksızın bir tespit davasının konusunu da oluşturabilirler. Diğer yandan, söz konusu kararlar işlem güvenliği yönünden bir önemli sakıncayı içerirler. Şirketin bir kararının, kararın alınmasından yıllar sonra bile butlanının ileri sürülebilmesi tehlikesi ve tehdidi, şirket yönetiminde pay sahiplerinde, alacaklılarda ve sermaye piyasasındaki potansiyel yatırımcılarda büyük tedirginliğe sebep olabilir. Yıllar sonra butlanın mahkemece tespiti ise o kararın kurduğu birçok ilişkiyi çoğu kez geriye etkili olarak ortadan kaldırır. Bu sakıncası sebebiyle mahkemelerin geçersizlik kararlarını ayrıntılı ve çok yönlü değerlendirmeler sonucu sakınarak vermeleri yanında, kanun koyucunun da iptal edilebilirlik ile butlanın sınırlarını açıkça belirlemesi gerekir”.¹⁷⁷

¹⁷⁸ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 41; **Korkut**, Genel Kurul Kararlarının Butlanı, s. 32.

¹⁷⁹ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, 13. bası, s. 196; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 252; **Korkut**, Genel Kurul Kararlarının Butlanı, s. 32.

2.5.3. İptal

Genel kurul kararları yokluk, butlan veya iptal edilebilirlik yaptırımına tabidir. İptal yaptırımı hem sebep hem de sonuç olarak diğer yaptırım türlerinden ayrılmaktadır. Yokluk ve butlandan farklı olarak iptal yaptırımında işlem başlangıçta geçerli olmaktadır.¹⁸⁰ Buradan yola çıkarak iptale tabi GK kararları baştan itibaren iptal edilinceye kadar geçen sürede geçerli olmaktadır.¹⁸¹ Belirli süreler içerisinde tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir beyanda bulunulmadığı veya yenilik doğuran bir dava açılmadığı takdirde işlem baştaki geçerliliğini korur.¹⁸² Yine belirtmek gerekir ki işlemin iptal yaptırımına tabi olabilmesi için GK tarafından çifte unsur niteliğine haiz bir kararın alınması gerekmektedir.¹⁸³

TTK da iptal yaptırımı m. 445 vd. anlatılmıştır. TTK m. 445 hükmü uyarınca, yasaya, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırı bir GK kararı alındığında karar tarihi itibariyle 3 ay içerisinde iptal davasının açılması gerekmektedir (TTK m. 445/1). İptal davası açabilecek kişiler TTK m. 446 hükmünde yer almaktadır.¹⁸⁴

¹⁸⁰ **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 42.

¹⁸¹ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 47.

¹⁸² **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 263; **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 47; **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 42

¹⁸³ **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 202.

¹⁸⁴ TTK m. 446/1. “a) *Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefeti tutanağa geçiren,*

b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verildiğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri,

c) Yönetim kurulu,

d) Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri, iptal davası açabilir”.

İptal davası açma hakkı kanunda emredici hüküm olarak düzenlenmesinden dolayı ortaklık sözleşmesi ile yahut şirket içi yapılacak bir düzenleme ile sınırlandırılması, ortadan kaldırılması veya şartlarının ağırlaştırılması mümkün değildir.¹⁸⁵

Genel kurul kararının iptalini gerektirecek aykırılıkların GK kararının alınmasında etkili olma olgusu tam olarak yeni Türk Ticaret Kanunu'yla getirilmiş olup, yargı kararlarında ve öğretide bu olguya 'etki kuralı' denilmektedir.¹⁸⁶ Etki kuralı, şirket ortaklarının kanuni hakkı olan iptal davası açma hakkını sınırlandıran veya bu hakkın kullanılmasını zorlaştıran bir yanı bulunmaktadır.¹⁸⁷

Etki kuralının yeni kanuna girmesinde yüksek mahkeme kararlarının etkisi büyüktür. Yargıtay 11. H.D 2006/2171 E., 2007/10775 K., 19.07.2007 tarihli yayımlanmamış kararında, bir şirket ortağının bilgi alma hakkı ihlal edilerek yanlış bir GK kararı alınmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus bilgi hakkının ihlali ile alınan yanlış karar arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Eğer alınan yanlış karar ile bilgi verme hakkının ihlali arasında illiyet bağı yani etki kuralı gerçekleşmiş ise ortağın iptal davası açma hakkı bulunmaktadır aksi halde ortak sadece bilgi verme hakkının ihlaline dayanarak GK kararının iptalini mahkemeden talep edemez.¹⁸⁸ İlgili karar etki kuralının uygulanmasında büyük rol almaktadır.

Etki kuralının TTK m. 446/b bendinde sayılan haller ile sınırlı olup olmadığı öğretide tartışma konusudur. İlgili hükümde sayılan dört halin dışında ortaklara dava hakkı verilmemiştir. Ortaklara TTK m. 446/b bendinde sayılan haller dışında dava hakkı

¹⁸⁵ **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs. § 34, N. 51.

¹⁸⁶ **Mustafa Yavuz**, "Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı", *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, C. 8, Sa. 26 (2021): s. 53, 56; **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, § 15, N. 04.

¹⁸⁷ **Yavuz**, s. 52, 58.

¹⁸⁸ Yargıtay 11. H.D 2006/2171 E., 2007/10775 K., 19.07.2007 tarihli kararı özeti: "... Davacı ortağın bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle genel kurul toplantısında yanlış bir kararın alınması, diğer bir anlatımla bilgi vermeme ile alınan kararlar arasında illiyet bağının bulunması halinde ancak alınan kararların iptali söz konusu olabilir. Bu durumda, ... salt bilgi edinme hakkının ihlalinden bahisle ... GK kararının iptaline karar verilmiş olması doğru görülmediği belirtilmiştir". Karar için bkz. **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, § 15, N. 09.

tanınmamasından kaynaklı öğretide etki kuralında sınırlı sayısı ilkesinin geçerliliği ileri sürülmektedir.¹⁸⁹

2.5.3.1. Genel İptal Sebepleri

TTK m. 445 hükmü iptal nedenleri 3 temel başlıkta toplanmıştır. Bunlar kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılıktır. İsviçre Hukukunda ise İsvBK m. 706/1 hükmünde iptal sebepleri dört fıkrada sayılmıştır.¹⁹⁰ İsvBK’da sayılan haller sınırlı nitelikte değildir.¹⁹¹ Alman Hukukunda ise genel iptal sebepleri AktG § 243/1 ve 251/1 hükümlerinde düzenlenmiştir.¹⁹²

a) Kanuna Aykırılık

İptal davasına konu olacak GK kararları belirlenirken yokluk ve butlan yaptırımlarının uygulama alanına bakılır. Eğer bir GK kararı butlan ve yokluk yaptırımına tabi değilse iptal yaptırımına tabi olmaktadır. İptale tabi kararlar genel anlamda paydaşların haklarını sınırlayan, ortadan kaldıran kararlardır. Nitekim iptal davası hukuken sakat doğmuş GK kararlarına karşı açılabilir. ¹⁹³

Kanuna aykırılık kavramından sadece anonim şirketlere ilişkin hükümlere veya TTK’daki hükümlere aykırılık değil, yürürlükteki tüm mevzuata, yazılı olmayan

¹⁸⁹ **Ünal Tekinalp**, *Sermaye Ortaklarının Yeni Hukuku*, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. bası (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2020), § 15, N. 7; **Yavuz**, s. 57-58. Karşı görüş için bkz. **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFİM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 337; **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, § 15, N. 07.

¹⁹⁰ İsvBK m. 706/1 hükmünde sayılan iptal halleri için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 260.

¹⁹¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 261.

¹⁹² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 275-276. Alman Hukukunda çağrı kurallarının ihlaline ilişkin iptal sebepleri için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 277-281. Alman Hukukunda kanun ve esas sözleşme hükümlerinin ihlaline ilişkin iptal sebepleri için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 282-284.

¹⁹³ **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 267.

hukuk kurallarına ve pay sahipleri arasındaki eşitlik ilkelerine aykırılık olarak daha geniş kapsam anlaşılmalıdır.¹⁹⁴ Söz konusu kanunun usule ya da esasa ilişkin olması fark etmemektedir.¹⁹⁵

Kanuna aykırılık halinde iptal yaptırımına başvurulabilecek hallere birkaç örnek vermek gerekirse;¹⁹⁶

- Toplantı gündeminin kanunda öngörülen şekle aykırı olarak bildirilmemesi,
- Gündem dışı konuların karara bağlanması, (istisnalar hariç)
- Bilançonun genel kurul toplantısından önce incelemeye tabi tutulmaması,
- Toplantı yer ve zamanının davet mektubunda ya da ilanda yer almaması veya davetin toplantıdan en az iki hafta öne yapılmaması,
- Pay sahipleri rüçhan haklarını kullanırken aralarında eşitlik sağlanmaması,
- Ortağın oy kullanımına engel olunması durumunda genel kurulun karar alması
- Oydan yoksun kişilerin katılımı ile karar alınmış olması,

b) Esas Sözleşmeye Aykırılık

Şirket genel kurulu tarafından alınan bir kararın, şirketin esas sözleşmesine aykırı olması durumunda iptali mümkündür. Şirket esas sözleşmesinin sınırlarını TTK m.340 hükmü belirlemektedir. Hüküm gereğince, esas sözleşme hükümleri kanunun açıkça izin verdiği ölçüde AŞ'ye ilişkin hükümlerden sapabilir (TTK m. 340).¹⁹⁷ TTK'nın

¹⁹⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 54.

¹⁹⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 54.

¹⁹⁶ İlgili örnekler ve başkaca örnekler için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 55a; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 256; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 267; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 205.

¹⁹⁷ TTK m. 340. “*Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin*

izin verdiği ölçüde sapılan bir düzenlemenin esas sözleşmeye yazılmış olması durumunda bu düzenlemeye aykırı bir karar alınması halinde iptal davasının açılacağı öngörülmektedir.

Esas sözleşmeye aykırılık hallerine öğretide verilebilecek örnekler şunlardır:¹⁹⁸

- Esas sözleşmede yer alan YK üye sayısına uyulmamış olması,
- Esas sözleşme ile getirilen imtiyaz sistemine aykırı karar alınmış olması,
- Esas sözleşme ile getirilen yedek akçe kurallarına uyulmamış olması,
- Esas sözleşmede öngörülen yetersayılarına uyulmamış olması.

Genel kurulun bir kararından söz edebilmek için kanuna ya da esas sözleşmeye uygun nisaplar dahilinde karar alınmalıdır. Esas sözleşmede öngörülen yeter sayısına aykırı ancak yasanın öngörülen yeter sayılarına uygun olan bir karar, öğretinin görüşüne göre iptal yaptırımına tabi¹⁹⁹ iken Yargıtay kararlarına göre ilgili karar yokluk yaptırımına tabidir. Bu yönde Yargıtay 11. H.D. 2014/13505 E., 2015/10256 K., 08.10.2015 T. kararı kısaca şu şekildedir:

...17/12/2013 tarihinde yapılan davalı şirketin olağanüstü genel kurul Toplantısında gündemin 4. maddesi ile Şirket Anasözleşmesi'nin 7/son maddesindeki "...genel kurulda % 65 hisseye sahip hissedarların oylarıyla yönetim kurulu üyeleri seçilir..." ibaresinin "... Şirketin yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısında TTK hükümlerine tabi olarak TTK'da öngörülen nisaplara göre seçilir..." şeklinde değiştirildiğini, anılan kararın % 65 nisapla alınması gerekirken % 57 nisapla alınması nedeniyle yok hükmünde olduğunu, ...Anasözleşme ortaklar arasında yapılmış bir sözleşme niteliğinde olup, uyulması zorunlu bulunduğundan, anasözleşmede öngörülen karar nisabını taşımadan alınan kararlar yoklukla sakat kararlardır. Dairemizin yerleşik içtihatlarında da kabul edildiği üzere

verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar".

¹⁹⁸ İlgili örnekler için bkz. **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 257; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 268; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. bası, s. 205.

¹⁹⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 58.

anasözleşmede ağırlaştırılmış bir nisabın öngörüldüğü hallerde anasözleşmenin ilgili hükmünün değiştirilmesi mümkündür ancak bu değişiklik için de en az anasözleşme hükmünde öngörülen ağırlaştırılmış nisapta sermayeyi temsil eden çoğunluğun olumlu oyunun aranması gerekmektedir. Başka bir deyişle anasözleşmenin ağırlaştırılmış nisap öngören hükmü ancak yine o hükümde gösterilen nisaplara uyularak değiştirilebilir. (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 06.09.2013 tarih, 2013/2111 E., 2013/15128 K., yine 06.12.2013 tarih, 2012/7227 E. 2013/22324 K. sayılı ilamı).²⁰⁰

c) Dürüstlük Kuralına Aykırılık

TTK m.445'te öngörülen dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptal nedeni TMK m.2'ye dayanmaktadır. Hükme göre; dürüstlük kuralı, hakların kullanımı ve borçların yerine getirilmesi hususlarında çerçeve rolü görmekle dürüstlük kuralına aykırı fiilleri hukuk düzeni korumamaktadır (TMK m. 2).²⁰¹

Genel kurulda alınan kararlar esas sözleşmeye, kanuna ve dürüstlük kuralına uygun olmalıdır. Alınan karar bu üç şartı aynı anda sağlaması gerekmektedir. GK da alınan karar her ne kadar esas sözleşmeye ve kanuna uygun olsa da çoğunluk yetkilerini kötüye kullanarak azınlığın haklarını ihlal ediyor ise ilgili kararın dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptali gerekmektedir.²⁰²

Anonim şirketlerde genel olarak geçerli olan çoğunluk ilkesi azınlık veya münferit pay sahipleri aleyhine kullanılmaması gerekmektedir. Uygulamada genel olarak çoğunluk pay sahipleri haklarını kullanırken azınlığın haklarını ihlal ediyor ise alınan karar

²⁰⁰ <https://www.lexpera.com.tr> (Erişim 02.01.2024)

²⁰¹ TMK m. 2. “Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz”.

²⁰² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 61; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 225; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 352.

dürüstlük kuralına aykırı olması gerekçesi ile iptali davasına konu edilmektedir.²⁰³ Dava esnasında hâkimin dürüstlük kuralı çevresinde incelemesi zorunlu unsurlar bulunmakla birlikte somut olaya göre değişkenlik göstermek kaydı ile çoğunluğun hakkını kullanırken azınlığın haklarının ihlal edilip edilmediği hususunu incelemek ve alınan kararın hizmet ettiği amaç ile kararın etkileri arasında bağın incelenmesi gerekmektedir.²⁰⁴

Uygulamada en çok rastlanılan örneklerden biri, ihtiyaç olmadığı halde sermaye artırımına gidilerek şirket içindeki azınlık pay sahiplerinin güçlerini azaltılmasını sağlamaktır. Her ne kadar yeni çıkan paylar üzerinde paydaşların rüçhan hakkı olsa da bunu almak için yeterli malvarlığı olmayan ortak veya ortaklar için bu karar onların etkilerini düşürür niteliktedir. Burada açıkça çoğunluk pay sahibi grup elinde bulundurduğu gücü kötüye kullanmaktadır. Bu durumda ilgililerin açacağı iptal davası ile hâkim hakkın kötüye kullanıldığını tespit ederek ilgili kararı iptal etmelidir.²⁰⁵ Sermaye artırım kararında bir de paydaşların yeni payları öncelikli alma hakları sınırlandırılmış ise bu sermaye artırım kararı da dürüstlük kurallarına aykırı olacaktır.²⁰⁶ Bununla birlikte bilanço kârının dürüstlük kuralına göre dağıtılmamasına ya da hiç dağıtılmayacağına ilişkin kararlarda uygulamada karşılaşılan örneklerdendir.²⁰⁷

²⁰³ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 225; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 352; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 268.

²⁰⁴ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 257.

²⁰⁵ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 257; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 268; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 226.

²⁰⁶ **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 268.

²⁰⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 63. Bilanço karının dağıtılması veya dağıtılmamasıyla ilgili dürüstlük kuralının ölçü olduğu hakkında Yargıtay kararı ve incelemesi için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 63a-65a.

2.5.3.2. Özel İptal Sebepleri

TTK m. 445 hükmünde, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırılığa ilişkin genel iptal sebeplerinin sayılmıştır. Bunların yanı sıra TTK'da bulunan bazı maddelerde özel iptal sebeplerine de yer verilmiştir. Bu özel iptal sebepleri şöyledir.

a) Genel Kurula Murahhas Üyelerden Hiçbirinin veya Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Katılmamış Olması

TTK m. 407/2 hükmü eTTK'da yer almayan yeni bir düzenlemedir. Bu fıkranın kaleme alınmasında, Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu § 118 (2) hükmünden yararlanılmıştır.²⁰⁸ TTK m. 407/2 hükme gereğince genel kurulda murahhas üyelerin ve en az bir yönetim kurulu üyesi bulunması gerekmektedir (TTK m. 407/2).²⁰⁹ Hükmün amacı pay sahiplerinin yönetim ve denetime ilişkin sorularının cevaplanmasını sağlamaktır.²¹⁰ Bu amaç yerine getirilmez ise yani GK toplantısına hiçbir murahhas üye katılmaz veya bir yönetim kurulu üyesi katılmaz ise, pay sahiplerinin itirazı doğrultusunda durum tutanağa geçirilir ve bu şartlar altında alınan GK kararları ise kanuna aykırılık sebebiyle iptale tabi olur.²¹¹ Bunun tek istisnası, tek ortaklı anonim şirketlerdir, çünkü bu tarz anonim şirketlerde birden fazla pay sahibi olmadığından menfaat çatışması da bulunmamaktadır.²¹²

b) Genel Kurulda Denetçinin Bulunmaması

Bahsedildiği üzere genel kurula kimlerin katılacağı 407. maddede sayılmıştır. Buna göre TTK m. 407/2 hükmü gereğince organ vasfını kaybeden ve şirkete hizmet etmekle

²⁰⁸ TTK m. 407 gerekçesi.

²⁰⁹ TTK m. 407/2. “Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır”.

²¹⁰ TTK m. 407 gerekçesi.

²¹¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 72; **Nurdan Orbay Ortaç/Şengül Al Kılıç**, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C. 4, Sa. 2 (2018): s. 228-229.

²¹² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 72.

görevli olan denetçisin genel kurulda hazır bulunması gerekmektedir (TTK m. 407/2).²¹³ Tek kişilik anonim şirketler istisna olmak üzere²¹⁴ GK’da denetçinin bulunmaması ve pay sahiplerinin denetime ilişkin soruları cevapsız kalması halinde durum tutanağa geçirilerek, GK kararlarının iptali dava edilebilir.²¹⁵

2.6. İptal Davası

2.6.1. İptal Davasının Tarafları

TTK m. 446’da iptal davasını açabilecek kişiler sayılmıştır. Hükme göre pay sahipleri, yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeleri ve sermaye piyasası kurulu dava açmaya yetkili kişiler olarak sayılmıştır.

2.6.1.1. Davacı

GK kararlarının iptali davalarında davacı taraf olarak pay sahipleri, yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeleri ve Sermaye Piyasası Kurulu bulunabilir.

²¹³ TTK m. 407/2. “Denetçi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler”.

²¹⁴ Bu tarz anonim şirketlerde birden fazla pay sahibi olmadığından menfaat çatışması da bulunmamaktadır, bu sebeple denetçinin bulunmamasına yönelik alınan karar neticesinde bilgi alma ve inceleme hakkı ihlal edilmiş sayılmaz. Dolayısıyla herhangi bir iptal sebebi söz konusu değildir.

²¹⁵ **Pulaşlı**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFİM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 339; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 74, dn. 579.

a) Pay Sahipleri

İptal davalarında davacı sıfatında genelde pay sahipleri bulunmaktadır. GK kararlarının iptalini esasen tüm pay sahipleri²¹⁶ dava yoluyla talep edebilmektedir.²¹⁷

TTK m. 434/2 hükmü uyarınca, her pay sahibine bir paya sahip olsa da oy hakkı tanınmıştır (TTK m. 434/2).²¹⁸ Oydan yoksun pay sahibi diye bir kavram TTK’da yoktur ancak SPK’ya tekrar oydan yoksun paya ilişkin bir hüküm getirilme olasılığına karşın bu konu hakkında kısaca açıklama yapılacaktır.²¹⁹ Oydan yoksun pay sahipleri GK toplantısına katılabilmekte, görüş ve düşüncelerini de söyleyebilmekte ancak yapılacak oylamada oy hakkı bulunmamaktadır.²²⁰ Bu sebeple iptali gerekecek bir karar alındığını düşünen pay sahibinin muhalefetini tutanağa geçirmesi şartı ile iptal davası açabilmektedir.²²¹

Pay sahiplerinin iptal davasını açması belli koşullara bağlanmıştır. Yeni TTK ile iptal sebepleri iki grup halinde düzenlenmiştir (TTK m. 446/1-a,b).²²² Kanun hükmünde de

²¹⁶ İptali talep edilen genel kurulu kararı alınırken ilgilinin pay sahibi sıfatına sahip olması gerekmektedir. **Ebru Tüzemen Atik**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde ‘Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi’ Koşulu ve Özellikle ‘Peşinen Muhalefet’in Geçerliliği Sorunu”, *Hacettepe HFD*, C. 12 Sa. 1 (2022): s. 1015.

²¹⁷ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 254.

²¹⁸ TTK m. 434/2. “*Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir*”.

²¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 111-112.

²²⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 110.

²²¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 110; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 254.

²²² TTK m. 446/1-a,b. “*Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren,*

b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin

açıkça yazıldığı üzere, pay sahibinin GK’da alınan karara muhalif kalması²²³ ve bu muhalefetini tutanağa geçirtmesi gerekmektedir.²²⁴ Pay sahibi toplantıya temsilci vasıtası ile katılmış olması bir şeyi değiştirmemektedir. Temsilci de karara karşı olumsuz oy verip bu hususu tutanağa geçirtmesi halinde pay sahibinin iptal davası açmaya hakkı vardır.²²⁵ İptal davasında davacı sıfatıyla bulunacak olan pay sahibi bakımından muhalefetin tutanağa geçirilme hususu dava şartı olarak aranacaktır. Bu hususun yerine getirilmemesi durumunda dava, dava şartı yokluğundan reddedilmesi gerekmektedir. Muhalefetin bizzat genel kurulda alınan karara karşı olması gerekmektedir. Peşinen sunulan muhalefet ya da daha oylama yapılmadan görüşmeler esnasında bildirilen muhalefet, dava şartı için aranan muhalefet şartlarını taşımamaktadır.²²⁶

Toplantıya katılan pay sahipleri bakımından iptal davasına ilişkin genel şartlar ve bilgiler şöyledir:

- Genel kurul kararı batıl ise muhalefet şerhinin yazılmasına gerek yoktur.²²⁷

verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, ...iptal davası açabilir”.

²²³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 118; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 262-264.

²²⁴ **Tüzemen Atik**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde ‘Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi’ Koşulu ve Özellikle ‘Peşinen Muhalefet’in Geçerliliği Sorunu”, s. 1031.

²²⁵ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 255; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 261. Aynı yönde, toplantıya her ne kadar temsilci katılmış olsa da iptal davasını açma hakkının pay sahibinde olduğuna ilişkin bkz. **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 356.

²²⁶ **Tüzemen Atik**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde ‘Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi’ Koşulu ve Özellikle ‘Peşinen Muhalefet’in Geçerliliği Sorunu”, s. 1031-1032; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 114; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 261. Aksi yönde görüş için bkz. **Tüzemen Atik**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde ‘Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi’ Koşulu ve Özellikle ‘Peşinen Muhalefet’in Geçerliliği Sorunu”, s. 1032-1033;

²²⁷ Ayrıntılı bilgi ve ilgili yargıtay kararı için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 116

- Tutanağa yazılan muhalefetin gerekçeli olması gerekmez ancak muhalefetin gerekçeli olarak yazılması ileride açılacak iptal davası bakımından kolaylık sağlayacaktır.²²⁸
- Muhalefetin tutanağa yazılmasından önce kural olarak oylamada olumsuz oy kullanılması gerekmektedir.²²⁹
- TTK m. 446/b hükmünde belirtilen etkili olma (etki kuralı) şartı ile ileri sürülen kanuna aykırılık gerçekleşmeseydi, iptali istenen genel kurul kararı alınmazdı veya GK tarafından ilk alınan karardan farklı olarak başka bir yönde karar alınırdı, anlamı anlaşılması gerekmektedir.²³⁰

Toplantıya katılmayan pay sahipleri bakımından iptal davasına ilişkin genel şartlar ve bilgiler şöyledir:

- TTK m. 446/b hükmünde davetin usulsüz yapılmış olması iptal sebebi olarak belirtilmiştir. Davetin usulsüz olmasından kasıt emredici hükme aykırı bir durumun olmasıdır.²³¹ Örneğin usulüne uygun olarak yerleşim yerini bildirmiş bir pay sahibine, toplantı günü, gündem ve ilanının çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilmemiş ve ilgili pay sahibi toplantıya katılmamış ise usulsüz davet söz konusu olmaktadır.²³² Belirtmek gerekir ki davet usulüne uygun olarak yapılmamış olsa dahi eğer pay sahibi toplantıya katılmış ve toplantı esnasında da usulsüz davete ilişkin herhangi bir itirazda bulunmamış ise ilgili GK kararlarına ilişkin davetin usulsüz yapıldığı gerekçesi ile iptal davası açmaya hakkı olmayacaktır.²³³ Bununla birlikte GK

²²⁸ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 269-270; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 117.

²²⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 118.

²³⁰ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 259; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 265; **Yavuz**, s. 56-57.

²³¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 120; Davetin usulsüz olmasından kastın sadece iptale yol açacak aykırılıkların var olmasının gerektiği aksi halde çağrı hiç yapılmamış derecesinde bir aykırılığın var olması halinde alınan kararın yokluk yaptırımına tabi olacağına ilişkin bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 271.

²³² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 123.

²³³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 123.

toplantısına yapılan davetin usulüne uygun olmaması tek başına bir iptal sebebi değildir. Sırf davet usulsüz yapıldı diye pay sahibinin GK kararı hakkında iptal davası açmaya hakkı bulunmamaktadır. Usulsüz davet neticesinde yapılan genel kurulda kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı karar alınması ve pay sahibinin bunu ispatlaması gerekmektedir.²³⁴

➤ Pay sahibinin toplantıya katılımının engellenmesi, toplantıdan çıkarılması veya oyunun kullanılmasına haklı bir neden olmaksızın izin verilmemesi yargıtay kararlarında da iptal sebebi olarak belirtilmiştir. Nitekim pay sahiplerinin vazgeçilmez ve bertaraf edilemez hakları arasında en önemlileri toplantıya katılma ve oy kullanma hakkıdır. Pay sahibinin sahip olduğu bu hakları bir başkası kısıtlayamayacağı gibi pay sahibi de bu haklardan vazgeçemez ancak pay sahibi istediği zaman toplantıya katılmama ve oy kullanmama hakkına sahiptir.²³⁵ Burada belirtmek istenen husus pay sahibinin bu haklardan tamamen veya kısmen vazgeçemeyeceği veya vazgeçtiğini bildirir bir yazılı metin sunsa dahi geçerli olmadığıdır.²³⁶

➤ Anonim şirketlerde genel kurulda görüşülen ve karara bağlanan konulara gündem denmektedir.²³⁷ Genel kurulu toplantıya kim çağırıyor ise gündemi o belirler ve bir konu eğer gündemde bulunmuyor ise kural olarak o konu hakkında karar verilemez (TTK m. 413/1-2).²³⁸ Genel kurul belirli gündem çevresinde toplanır ve kural olarak gündem çerçevesinde karar almaktadır. Genel kurulda gündemin içeriğinden pay sahiplerinin haberdar olması gerekmektedir.²³⁹ Bu sebeple gündem gereği gibi ilan edilmesi

²³⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 120, 124; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 265.

²³⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 127.

²³⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 127.

²³⁷ **Emre Kalender**, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?”, *Kırıkkale Hukuk Mecmuası*, C. 2, Sa. 2 (2022): s. 529.

²³⁸ TTK m. 413/1. “Gündem, genel kurulu toplantıya çağırılan tarafından belirlenir”.

TTK m. 413/2. “Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır”.

²³⁹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 99.

gerekmektedir. Gündem gereği gibi ilan edilmez ise pay sahiplerinin toplantıya katılıp katılmamasına bakılmaksızın iptal davası açma hakkı bulunmaktadır.²⁴⁰

➤ Anonim şirket genel kuruluna yetkisiz kişilerin katılması ve bu kişilerin oylamada yer alması halinde pay sahipleri ilgili karar hakkında iptal davası açmaya hakları vardır.²⁴¹ Ancak iptal davasının açılabilmesi için genel kurulda alınan karara yetkisiz kişinin oyunun etki etmesi gerekmektedir.²⁴² Yani etki kuralı burada da geçerlidir. Bir başka deyişle eğer yetkisiz kişi olmasaydı ilgili GK kararı yine de öngörülen nisaplar dahilinde alınabileceyse, yetkisiz kişinin kararın alınmasında oy kullanması kararın iptalini gerektirmez. Çünkü karar yetkisiz kişi olmadan da alınabilmektedir. Özetle yetkisiz kişilerin genel kurula katılmaları ve karar almaları halinde pay sahiplerinin iptal davası açabilmesi için yetkisiz kişilerin karara etki etmesi gerekmektedir.²⁴³

➤ TTK'da iptal sebepleri arasında sayılmamakla birlikte genel hükümler kapsamında²⁴⁴ m. 452 hükmü uyarınca GK kural olarak belirli kurallara uyarak esas sözleşme hükümlerini değiştirebilir ancak müktesep²⁴⁵ ve vazgeçilmez²⁴⁶

²⁴⁰ **Kalender**, s. 531; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 130; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 100, 275.

²⁴¹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 275.

²⁴² **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 265; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 275.

²⁴³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 132-133.

²⁴⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. N. 134.

²⁴⁵ Müktesep hakkın tanımı için bkz. **Ünal Tekinalp**, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişikliklerle ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. bası (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015), s. 348; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 134., **Ali Murat Dolu**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, 1. Baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), s. 72; **Burak Sümer**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı* (Doktora Tezi), (Ankara-2022), s. 35.

²⁴⁶ Vazgeçilmez hakkın tanımı için bkz. **Dolu**, s. 68; **Tekinalp**, *Ortaklıklar*, 4. baskı, s. 348-349; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 134a; **Zehra Badak**, *Anonim Şirkette Pay Sahibinin Kar Payı Hakkı*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), s. 79-80.

hakların GK vasıtası ile değiştirilemeyeceği söylenmiştir (TTK m. 452/1).²⁴⁷ Pay sahibinin GK'ya katılıp (katılıp ilgili karara muhtelif kaldığını tutanağa yazdırmamış olsa dahi) katılmaması önem arz etmemekle birlikte GK'da alınan karar pay sahibinin müktesep ve vazgeçilmez haklarını ihlal ediyor ise bu durumda ilgili GK kararı hakkında iptal davası açmaya hakkı vardır.²⁴⁸ Pay sahipleri, müktesep haklardan kendi rızaları ile vazgeçebilirler veya haklarını kısıtlayabilir ancak vazgeçilmez haklardan vazgeçmesi ya da kısıtlaması mümkün değildir.²⁴⁹

Pay sahibinin davacı sıfatı bakımından özel haller şoyledir:

- Pay sahibi, genel kurul kararının iptali için dava açtıktan bir süre sonra mevcut paylarının bir kısmını ya da hepsini devredebilir. Eğer pay sahibi mevcut paylarının bir kısmını devretmiş ise davacı sıfatı kalan payları bakımından devam edecek, ancak TTK m. 400 uyarınca payın şirkete karşı bölünmezlik ilkesi gereği, iptal davası açma hakkı, yeni pay sahibi ile eski pay sahibinin belirleyeceği temsilci tarafından kullanılması gerekecektir.²⁵⁰ Pay sahibi mevcut paylarının hepsini devretmiş ise öğretinin ve Yargıtayın görüşü davacı sıfatının sona erdiği yönündedir.²⁵¹ Genel kurul kararının iptaline yönelik dava devam ederken, pay sahibi elindeki payların tamamını devrederse, pay sahibinin davacı sıfatının kalkması nedeni ile dava düşer.²⁵²
- Pay sahibi hakkında ıskat davası açılmış ise ilgili pay sahibinin iptal davası açıp açamayacağı hususu Yargıtay kararlarıyla şekillenmiş olup kararlara göre açılmış olan ıskat davası, iptal davasının bekletici meselesi

²⁴⁷ TTK m. 452/1. “Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyararak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır”.

²⁴⁸ **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 134.

²⁴⁹ **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 134-134a.

²⁵⁰ **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 137.

²⁵¹ **Bilgili/Demirkapı**, *şirketler Hukuku*, s. 355; **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 136.

²⁵² **Çamoğlu** (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I*, N. 741c.

olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple iptal davası açılmış olsa dahi ıskata ilişkin prosedür ilk olarak uygulanacak ve sonucuna göre iptal davası görülecektir.²⁵³

➤ Pay sahibi sahip olduğu pay senetlerinin tamamı üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş ise TTK m. 432/2 hükmü uyarınca oy hakkı intifa hakkı sahibine geçer ve intifa hakkı sahibi bu hakkı TMK m. 2 gereğince kullanır (TTK m. 432/2).²⁵⁴ Kanun intifa hakkı sahibine oy kullanma hakkını vermiştir ancak GK kararının iptali davasının kimin açacağını söylememiştir. Kanunda bu konuda bir boşluk bulunmaktadır. Öğretideki ağırlıklı görüş ve Yargıtay kararları GK kararının iptali davasını açma hakkının intifa hakkı sahibinde olduğu yönündedir.²⁵⁵ Bu görüşe göre GK'ya ve oylamaya intifa hakkı sahibi katılmıştır ve karara muhalefet kaldığını tutanağa intifa hakkı sahibi yazdırmıştır. Bu sebeple dava hakkı da intifa hakkı sahibine ait olması gerekmektedir. Aksine dava açma hakkının kural olarak intifa hakkı sahibine ait değil pay sahibine ait olduğunu eğer pay sahibi toplantıya katılmaz ise bu hakkın intifa hakkı sahibine geçtiğini ya da çıplak mülkiyet sahibi ile intifa hakkı sahibi arasında ihtiyari dava arkadaşlığının olduğunu savunan görüşlerde öğretide mevcuttur.²⁵⁶

²⁵³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 140a.

²⁵⁴ TTK m. 432/2. “Bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak, intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla pay sahibine karşı sorumludur”.

²⁵⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 141-142; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 262.

²⁵⁶ Her ne kadar pay üzerinde intifa hakkı kurulmuş olsa da pay üzerinde kuru mülkiyete sahip olan pay sahibinin genel kurula katılmaya hakkı olduğu bu nedenle genel kurula pay sahibinin katılması ve muhalefetini tutanağa geçirmesi şartı ile iptal davasını açabileceği aksi halde iptal davası açma hakkı intifa hakkı sahibindedir. **Çamoğlu** (Poroy /Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I*, N. 741d. TTK m. 446 iptal davasını açma hakkını pay sahibine vermiş olsa da kuru mülkiyet hakkı sahibi yanında intifa hakkı sahibinin de dava açma hakkı olduğu, bu sebeple pay sahibi ile intifa hakkı sahibinin ihtiyari dava arkadaşı olduğu görüşü için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 258.

b) Yönetim Kurulu

TTK m. 446/1c hükmü gereğinde YK, GK kararlarına karşı iptal davası açabilmektedir. Yönetim kuruluna tanınan bu yetki, yönetim kurulunun organ vasfından doğan doğal görevidir.²⁵⁷ Yönetim kurulu organının dava açması herhangi bir şarta bağlanmamıştır.²⁵⁸ Ancak YK'nın dava açabilmesi için genel kurulun çifte unsuru (karar ve toplantı yeter sayısı) sağlayan bir karar alması gerekmektedir. Yönetim kurulu kanun ile tanınan bu yetkiyi şirket menfaatlerini gözeterek kullanması gerekmektedir ve dava masrafları şirket tarafından karşılanmalıdır.²⁵⁹

c) Yönetim Kurulu Üyeleri

TTK m. 446/1-d hükmü gereğinde YK üyelerinin iptal davası açma hakkı bulunmaktadır. Kanun burada yönetim kurulu üyelerinin dava açmasını şarta bağlamıştır. İptali istenecek genel kurulu kararının uygulanması halinde eğer yönetim kurulu üyesinin kişisel sorumluluğuna sebep olacak ise ilgili genel kurulu kararının iptalini isteyebilecektir.

Yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açmaya hak sahibi olmasının önemi, yönetim kurulunda keyfi olarak ibra edilmemeleri halinde ibra etmeme kararının iptalinin dava edilmesi durumunda ortaya çıkmaktadır.²⁶⁰ Üyenin ibra edilmeme kararının iptalini dava edebilmesi için hakkında sorumluluk davası açılmamış olması gerekmektedir.²⁶¹ GK kararının iptali için açılan davada mahkeme öncelikli olarak üye hakkında açılmış bir sorumluluk davası olup olmadığını incelemesi gerekmektedir.²⁶² Akabinde mahkeme re'sen ilgili GK kararlarının yerine getirilmesi durumunda davacı pay

²⁵⁷ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 356; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 152.

²⁵⁸ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 356; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 264.

²⁵⁹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 152; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 264; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 261-262; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 285.

²⁶⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 153.

²⁶¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 153.

²⁶² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 153.

sahibinin kişisel sorumluluğuna yol açıp açmayacağını incelemesi gerekir.²⁶³ Eğer GK kararlarının uygulanmasında davacı pay sahibinin kişisel ya da cezai herhangi bir sorumluluğu söz konusu değilse, sadece GK kararının dürüstlük kuralına, kanuna, esas sözleşmeye aykırı olması ya da keyfiliğe dayanması pay sahibinin iptal davası açması için yeterli sebep oluşturmayacağından hakimın derhal davayı reddetmesi gerecektir.²⁶⁴

Yukarıda açıklanan hususlar görevde bulunan yönetim kurulu üyeleri hakkındadır. Eski yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açıp açamayacağı hususu tartışma konusudur. 6762 sayılı TTK ile 6102 sayılı TTK'nın yürürlükte olduğu zamanlarda Yargıtayın kararları farklı olmakla 6762 sayılı eski TTK yürürlükte iken YK üyesinin iptal davası açabilmesi için genel kurulun karar alma tarihinde ve davanın açılacağı tarihte aynı zamanda pay sahibi de olması gerekmektedir.²⁶⁵ 6102 sayılı yürürlükte olan TTK'da YK üyesinin pay sahibi olması gibi bir şart aranmamaktadır. Yani şirketi dışarıdan biri profesyonelce yönetebilmektedir, YK üyesinin illa pay sahibi olması gerekmemektedir. Bu nedenle görevi sona eren pay sahibi olmayan YK üyesinin GK kararının iptalini dava etmesi söz konusu değildir.²⁶⁶

6762 sayılı TTK kapsamında şirketin organı olarak kabul edilen denetçilere dava yolu ile GK kararlarının iptali yetkisi tanınmaktaydı. Ancak yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK kapsamında denetçiler şirketin organı olmaktan çıkarılınca bunun doğal sonucu olarak dava açma ehliyetleri de ortadan kalkmıştır. Bu sebeple denetçilerin GK kararlarına karşı iptal davası açması mümkün değildir.²⁶⁷

²⁶³ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 357; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 286.

²⁶⁴ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 286.

²⁶⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 155.

²⁶⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 155; Görevde olmayan eski yönetim kurulu üyelerinin, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açıp açamayacağı sorunu hakkında ve karşılaştırmalı hukuktaki ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 155-164.

²⁶⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 165; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 264.

d) Sermaye Piyasası Kurulu

SPK. m.23 gereği sermaye piyasası kuruluna iptal davası açma hakkı verilmiştir.²⁶⁸ İlgili hükmün ilk fıkrası önemli nitelikteki işlemleri saymıştır (SPK m. 23/1).²⁶⁹ SPK m. 23'te önemli kararların bir kısmı sayılıp benzerlerinin de önemli karar sayılacağına ilişkin "gibi" ifadesi kullanılmıştır. SPK tarafından önemli nitelikteki işlere ilişkin tebliğ²⁷⁰ çıkarılmıştır.²⁷¹ Bununla birlikte SPK m. 23 ve tebliğin ilgili maddeleri haricinde de bazı işlemler önemli işlem olarak kabul edildiğinden bu konuda sınırlı sayı prensibi kabul edilmemiştir.²⁷² SPK m. 23/1'de sayılan zorunlu hallere uyulmaması durumunda Kurulun iptal davası açma hakkı bulunmaktadır (SPK m. 23/2).²⁷³

²⁶⁸ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 263.

²⁶⁹ SPK m. 23/1. "*Halka açık ortaklıkların birleşme, bölünme işlemlerine taraf olması, tür değiştirmesi, imtiyaz öngörmesi veya mevcut imtiyazların kapsam veya konusunu değiştirmesi gibi yatırımcıların yatırım kararlarının değişmesine yol açacak ortaklığın yapısına ilişkin temel işlemler bu Kanunun uygulanmasında önemli nitelikte işlem sayılır. Kurul, önemli nitelikteki işlemleri, önemlilik ölçüsü de dâhil olmak üzere bu nitelikteki işlemlerde bulunulabilmesi veya kararların alınabilmesi için uyulması zorunlu usul ve esasları, halka açık ortaklıkların niteliğine göre belirlemeye yetkilidir*".

²⁷⁰ 24.12.2013 tarihli, 28861 sayılı RG'de II-23.1 sayılı "Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar Ve Ayrılma Hakkı Tebliği".

²⁷¹ Tebliğin genel özellikler için bkz. **Damla Gül Tarhan**, *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Önemli Nitelikteki İşlemler ve Sonuçları*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 201), s. 104-105.

²⁷² **Burak Adıgüzel**, *Sermaye Piyasası Hukuku*, 2. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), s. 84.

²⁷³ SPK m. 23/2. "*Kurul, birinci fıkra çerçevesinde düzenlenen zorunluluklara uyulmaksızın gerçekleştirilen işlemlerin ortadan kaldırılmasına yönelik Kurul kararının tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde işlem öncesi durumun aynen sağlanmaması hâlinde idari para cezası verebilir ve bu işlemlerin iptali için 6102 sayılı Kanunun genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümleri çerçevesinde dava açabilir*".

2.6.1.2. Davalı

GK kararlarına karşı açılan iptal davalarında, davalı taraf şirketin tüzel kişiliğidir.²⁷⁴ Kural olarak şirketin tüzel kişiliğini YK temsil eder.²⁷⁵ Yukarıda açıklandığı üzere YK'nın dava açma yetkisi de bulunmaktadır. Bu durumda yönetim kurulu hem davacı hem de davalı sıfatına sahip olamayacağı için yönetim kurulunun davacı olduğu durumda davalı anonim şirket tüzel kişiliğini mahkemece atanan kayyım temsil edecektir.²⁷⁶ 6762 sayılı kanunda ise kayyım yerine bu görev şirketin organı olarak kabul edilen denetçilere aitti.²⁷⁷

2.6.2. Görev ve Yetki

TTK m. 5/1 gereği²⁷⁸ anonim şirket GK kararlarının iptali için, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi görevli ve yetkilidir. İptal davası nitelik itibariyle mutlak ticari dava niteliğine sahiptir.²⁷⁹ TTK veya diğer özel mevzuatlarda açıkça ticari dava olarak düzenlenen ya da açıkça ticaret mahkemesinde görüleceği düzenlenen davalar mutlak ticari davadır.²⁸⁰ Mutlak ticari dava niteliği olan iptal

²⁷⁴ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 246. Azınlık kararları ile imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararlarının iptali davalarında davalı tarafın şirketin tüzel kişiliği mi yoksa bu kararları almış olan azınlık ve imtiyazlı pay sahipleri mi olacağına ilişkin tartışmaz hakkında bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 250-252.

²⁷⁵ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 263; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 170.

²⁷⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 170; **Bozkurt**, *Ticaret Hukuku Cilt II*, s. 266-267.

²⁷⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 170; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 263.

²⁷⁸ TTK m. 5/1 “*Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir.*”

²⁷⁹ **Seda Seyman**, Kemal Şenocak (edt.), *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III*, 1. baskı (İstanbul; Seçkin Yayınları), s. 2567; **Sabih Arkan**, *Ticari İşletme Hukuku*, Son Değişiklere Göre Hazırlanmış 28. baskı (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları), s. 118.

²⁸⁰ **Seyithan Deliduman**, **Yakup Oruç**, “Ticari Davalar”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, Sa. 2 (2012): 103.

davasını açmak yerine, uyuşmazlığa düşen tarafın tahkime başvurabilme imkanının olup olmadığının tespiti için devlet mahkemelerinin kesin yetki hususunun değerlendirilmesi gerekir. Tez çalışmasında mahkemelerinin kesin yetki hususu 3. bölümde değerlendirilmiştir.

Konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat taleplerine ilişkin ticari davalar açılmadan önce arabulucuya başvurulması şarttır.²⁸¹ Dava GK kararından itibaren üç ay içerisinde açılması gerekmektedir. Dava açıldıktan sonra şirket merkezinin değişmesi görev bakımından olumsuzluk doğurmaz.

İptal davasında hâkim, davacı tarafından ileri sürülmeyen iddia ve olayları re'sen dikkate almaz. İptal davasında ispat yükü davacı tarafa aittir.

2.6.3. Davanın İlan Edilmesi

TTK m. 448 hükmü davanın ilanı hakkında bilgi içermektedir.²⁸² Hükme göre ilanın yapılması ve şirketin sitesine koyulmasındaki amaç şirket işleyişinin şeffaflıkla yürütülmesi ve davadan tüm pay sahiplerinin haberdar olmasını sağlamaktır.²⁸³

İptal davası üç aylık hak düşürücü süreye tabi olup bu sürenin başlangıç tarihi GK kararının alındığı gündür (TKK m. 448/2).²⁸⁴ Tarafların kendi aralarında anlaşma yaparak üç aylık süreyi değiştirmeleri mümkün değildir.²⁸⁵

²⁸¹ **Sabih Arkan**, *Ticari İşletme Hukuku*, s. 117.

²⁸² TTK m. 448/1. “Yönetim kurulu iptal veya butlan davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan eder ve şirketin internet sitesine koyar”.

²⁸³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 172.

²⁸⁴ TKK m. 448/2. “İptal davasında üç aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamaz. Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür”. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 180.

²⁸⁵ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 299; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 358-359; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 180. İptal davasında geçerli olan 3 aylık dava süresinin dolmasında çok sonraki bir tarihe duruşma günü verilebilmesine ilişkin bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 299, dn. 534, 535.

Açılan davada teminat gösterilmesi şart olmayıp muhtemel zararların karşılanabilmesi adına somut olaylara göre teminat ihtiyacı doğacaktır (TTK m. 448/3).²⁸⁶

2.6.4. İptal Yaptırımına Tabi Genel Kurul Kararlarının Mahkeme Kararından Önceki ve Sonraki Durumu

Genel kurulda alınan karar, iptali için açılan dava sonuçlanana kadar geçerliliğini korumaktadır. Dava sonuçlanmasından kasıt açılan mahkeme kararının kesinleşmesi gerekmektedir.²⁸⁷ İlgili karar başta hukuken sakat doğmuş olarak kabul edilmekle birlikte icra edilebilir niteliktedir.²⁸⁸ İptal davası açılması için öngörülen üç aylık süre içerisinde ilgili karar bakımından iptal davası açılmamış ise kararın geçerliliği devam eder.²⁸⁹

İptal davası sonucunda mahkemenin iptal kararı vermesi bozucu yenilik doğurucu²⁹⁰ niteliktedir.²⁹¹ Niteliği gereği iptal kararı ile iptali istenen karar etkinliğini kaybeder ve geçmişe etki etmek üzere sona ermektedir. Mahkeme, açılan iptal davasında davanın kabulüne yani iptali istenen kararın iptaline karar verebilir ya da davayı haklı sebepler

²⁸⁶ TTK m. 448/3 “Mahkeme, şirketin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını mahkeme belirler”.

²⁸⁷ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 265.

²⁸⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 175.

²⁸⁹ **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 265; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 175.

²⁹⁰ Kullanılmasıyla mevcut bir hukuki ilişkiyi ortadan kaldıran haklara bozucu yenilik doğuran haklar denir. Benzer tanımlar için bkz. **M. Kemal Oğuzman/Nami Barlas**, *Medeni Hukuk*, 29. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2023), N. 564; **Hasan Erman**, *Medeni Hukuk Dersleri*, 9. baskı (İstanbul: Der Yayınları, 2023), s. 97-98; **Mehmet Ayan/Nurşen Ayan**, *Medeni Hukuka Giriş*, 13. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2020), s. 143-144; **Vedat Buz**, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*, 1. baskı (Ankara: Yetkin Yayınları, 2005), s. 193; **Hüseyin Hatemi**, *Medeni Hukuk’a Giriş*, 10. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021), § 9, N. 68.

²⁹¹ **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 44. İptali mümkün olan kararların “düzelebilir geçersizlik” hali olduğuna ilişkin görüş için bkz. **Korkut**, *Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, s. 43.

ile reddedebilmektedir ancak iptali istenen kararı değiştirmesi, düzenlemesi ya da yeni bir karar vermesi mümkün değildir.²⁹²

İptal davasının açılması, iptali istenen GK kararını geçersiz kılmaz. Açılan iptal davası sonuçlanana kadar ilgili genel kurulu geçerliymiş gibi kabul edilir ve uygulanır. Ancak gerekli görülmesi halinde ilgili GK kararı hakkında yürütmenin geri bırakılması kararı verilebilir (TTK m. 449/1).²⁹³

GK kararının iptali davasında ilgililerin davaya müdahale edip edemeyeceği tartışmalıdır. Öğretide ağırlıklı görüş müdahalenin mümkün olduğu yönündedir.²⁹⁴ İptal davasının açılması ile YK iptal davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan eder ve şirketin internet sitesine koyar. (TTK m. 448/1) Bu ilanının amacı dava hakkına sahip kişi veya kişilerin açılan davadan haberdar olmaları, açılan davaya katılmaları veya ayrı bir iptal davası açmalarını sağlamaktır.²⁹⁵ Ancak yargıtay dava açma hakkı olan pay sahiplerinin müdahale hakkı olmadığına ilişkin 11. Hukuk Dairesinin 1982/3701 Esas, 1982/3867 Karar ve 13.10.1982 tarihli kararı mevcuttur.²⁹⁶

TTK m. 448/2 hükmü gereği iptal davasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunmaktadır. Aynı GK kararı için iptal davası açılmış olması davaların birleştirmesi için yeterlidir. (HMK m. 57/3) Hükmün gerekçesinde de “Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuk sebeplerin birbirine benzer olması” ifadesi kullanılmış olup usul ekonomisi ve

²⁹² **Bilgili/Demirkapı**, *şirketler Hukuku Dersleri*, s. 265; **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 175.

²⁹³ TTK m. 449. “Genel kurul kararı aleyhine iptal veya butlan davası açıldığı takdirde mahkeme, yönetim kurulu üyelerinin grştn aldıktan sonra, dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebilir”.

²⁹⁴ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 304; **Hakan Pekcanitez**, “Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar, Prof. Dr. Kudret Ayiter’e Armağan”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3, Sa. 1-4 (1987): s. 484; **Pulaşlı**, *şerh*, 4. bs. ř 34, N. 183.

²⁹⁵ **Pekcanitez**, *Prof. Dr. Kudret Ayiter'e Armağan*, s. 484.

²⁹⁶ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 305. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1982/3701 Esas, 1982/3867 Karar ve 13.10.1982 tarihli kararının yerinde olmadığı görüşü için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 306-308, dn. 543.

çelişkili kararları önlemek adına ihtiyarı dava arkadaşlığının çevresini genişletmiştir.²⁹⁷

Mahkeme tarafından verilen iptal kararının hukuki etkisi TTK m. 450 hükmü uyarınca tüm pay sahipleri açısından geçerli olmakla birlikte derhal karar tescil ettirilip internet sitesine koyulmalıdır.²⁹⁸ Mahkeme kararı bozucu yenilik doğuran bir hak olmakla birlikte iç ilişkide geçmişe yönelik etkilidir. İptali istenen kararın, iptal kararından önce icra edilmiş olması ve üçüncü kişilerin iyi niyetli olması şartı ile yapılan işlemler iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından geçerli kabul edilir.²⁹⁹

2.6.5. Kötü Niyetle Açılan Davalar Hakkında

İptal davaları iyi niyet ile bir amaç uğruna açılabileceği gibi süreci uzatmak, haksız olarak menfaat sağlamak ya da başkaca nedenlerle kötü niyetli olarak açılabilmele beraber bu durumda şirketi zarara uğratanlar zarardan müteselsilen sorumlu olmaktadır (TTK m. 451/1).³⁰⁰ Zarar neticesinde açılacak tazminat davasını yönetim kurulu açar.³⁰¹ Davalı taraf ise haksız ve kötü niyetli olarak dava açan iptal davasındaki davacılarıdır. Zararın varlığını, iptal davası neticesinde zararın ortaya çıktığının illiyet bağını ispat yükü şirketi aittir.³⁰² TTK m. 451 hükmü uyarınca pay sahiplerinin dava açma hakkı bulunmamaktadır.³⁰³

²⁹⁷ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 34, N. 185; HMK m. 57 gerekçesi.

²⁹⁸ TTK m. 450/1. “*Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır*”.

²⁹⁹ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 34, N. 193; **Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri**, s. 265.

³⁰⁰ TTK m. 451. “*Genel kurulun kararına karşı, kötüniyetle iptal veya butlan davası açıldığı takdirde, davacılar bu sebeple şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar*”.

³⁰¹ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 34, N. 174.

³⁰² **Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri**, s. 265-266.

³⁰³ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs. § 34, N. 174.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETTE İPTALE TABİ GENEL KURUL KARARLARINDA TAHKİM SORUNU

3.1. Genel Olarak

Günümüzde anonim şirketlerde görülen en yaygın uyuşmazlık türlerinden biri GK kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkindir. Bu ihtilafların devlet yargısı ile çözümlenmesi günümüz yargı sistemi içerisinde çokça zaman almakta ve şirket ile hissedarların sorunlarına hızlı bir çözüm üretememektedir.³⁰⁴ Devlet yargısı bünyesinde kalarak mahkemelere alternatif bir yol olan tahkim yoluyla GK kararlarına ilişkin ihtilafların hızlı bir şekilde çözülmesi, şirket ve hissedarlar için avantajlı olacaktır ancak bu ihtilafların tahkime elverişli olup olmadığı, şirketler hukukunun kapsamında anonim şirket esas sözleşmesine tahkim şartının eklenip eklenemeyeceği ve yargılama usulünün bu davalarda özellik arz etmesi anonim şirkette iptale tabi GK kararlarında tahkim sorununu ortaya çıkarmaktadır.

Taraf iradelerine tabi uyuşmazlıklar Türk hukuku bakımından tahkime elverişli olmakla birlikte şirketler hukukunda tahkime ilişkin başlıca engel sayılabilecek hususlar şu şekilde sıralanabilir:³⁰⁵

- 1- Şirketler hukuku kapsamındaki uyuşmazlıklar temelde sulh prosedürünü uygun değildir; dolayısıyla taraf iradelerine tabi olma şartı sağlanamamış olmaktadır.
- 2- GK kararlarına karşı açılan davaların sonucu davaya taraf olmayan kişileri de etkiler ve bu husus tahkimle bağdaşmayacağı görüşü öğretilmektedir.
- 3- TTK'da davaların şirket merkezindeki asliye ticaret mahkemesi yetkili kılınarak tahkim ihtimali dışlanmış durumdadır.

³⁰⁴ Kayıklık, s. 134.

³⁰⁵ Abdurrahman Kayıklık, "Bir BAM Kararı Vesilesiyle Şirketler Hukuku İhtilaflarında Tahkim Üzerine Notlar", <https://nasamer.ku.edu.tr/bir-bam-karari-vesilesiyle-sirketler-hukuku-ihtilaflarinda-tahkim-uzerine-notlar/> (08.08.2024)

3.2. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Tahkime Elverişlilik

Şirketler hukuku açısından Türk hukuku, Alman ve İsviçre hukukunu takip etmektedir. Genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü davalarında ihtilaflara uygulanacak hükümler üç ülke hukukunda benzerdir.³⁰⁶ Bunun yanında şirketler hukukunda geçerli olan tek borç ilkesi³⁰⁷ ve emredici hükümler ilkesi³⁰⁸ İsviçre ve Alman hukuku kökenlidir.³⁰⁹ Bu ilkeler tahkim şartının devlet yargısına alternatif oluşturup oluşturamayacağı

³⁰⁶ **Kayıklık**, s. 137.

³⁰⁷ “Bilindiği üzere, TTK m. 480/1 hükmünde düzenlenmiş olan “tek borç ilkesi”, kanunen öngörülen istisnalar dışında, pay sahibine, esas sözleşmeyle taahhüt ettiği payların karşılığında ödemeyi yükümlendiği sermayeyi ve primi ödemek dışında herhangi bir borç yüklenemeyeceğini öngörmektedir”. (Tolga Ayoğlu, *Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık) s. 33.) Benzer tanımlar için bkz. **Ferhat Kayış**, “Anonim Ortaklıkta Tek Borç İlkesi Çerçevesinde TTK 421/2-a Bendinin Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 30, Sa. 3 (2022): s. 1210-1211; **Candemir Baltalı**, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*. 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), s. 86.

³⁰⁸ “6102 sayılı TK’nın yürürlüğe girmesiyle hukukumuzda ilk kez kabul edilen emredici hükümler ilkesi uyarınca, sermaye ortaklıklarının esas sözleşmesi TK hükümlerinden ancak “kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir”. Anılan ilke bir yandan esas sözleşme özgürlüğünü daha dar bir alana hapsedmiş; diğer yandan ise yeni ve kendine özgü sorunlar doğurması nedeniyle, bunun aksini amaçlamasına rağmen esas sözleşme özgürlüğünün sınırlarına ilişkin belirsizliği daha da artırmıştır”. **Cem Veziroğlu**, “Emredici Hükümler İlkesi: Sermaye Ortaklıkları İçin Çelik Korse Mi, Maginot Hattı Mı?” *KHAS Hukuk Bülteni 2020-2021 Akademik Yılı Derlemesi*, (2021): s. 385. Benzer tanımlar için bkz. **Rauf Karasu**, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, Sa. 2 (2012): 312; **Ezgi Kaderoğlu**, *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesinin Esas Sözleşmeye Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi (2022), s. 25.

³⁰⁹ **Kayıklık**, s. 137.

konusunda önem teşkil etmektedir. Alman ve İsviçre hukukunda tahkime olan direnç, Almanya’da içtihat yoluyla³¹⁰; İsviçre’deyse kanuni düzenleme yolu ile aşılmıştır.³¹¹

3.2.1. Alman Hukukunda

TTK’da iptal davasına ilişkin hükümler Alman kanunlarından alınmış ve uyarlanmıştır.³¹² Almanya’da genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünde tahkime dair hukuki durumu, limitet şirketlere dair içtihatın kıyası ile incelemek mümkündür.³¹³ Alman Medeni Usul Kanunu (A-ZPO) §1030’da tahkime elverişlilik (schiedsfähigkeit) ile ilgili düzenleme yer almaktadır. Alman Medeni Usul Kanunu (A-ZPO) m. 1030(1) uyarınca malvarlığına ilişkin her türlü ihtilaflar tahkime elverişli olmakla birlikte iktisadi menfaat içermeyen ihtilaflar ise sulhe elverişli oldukları ölçüde tahkim yoluyla çözülebilir.³¹⁴

Alman Hukukunda malvarlığına ilişkin her türlü ihtilafın tahkime elverişliliği kuralının bazı istisnası mevcuttur. Bu istisnalardan biri Alman Medeni Usul Kanunu § 1030 Abs. 2’de söylenen konut kiralari bakımından meydana gelen malvarlığı uyuşmazlıklarında kural olarak tahkim anlaşması yapılamaz.³¹⁵

³¹⁰ **Serpil Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 305.

³¹¹ **Kayıklık**, s. 137.

³¹² **İsmail Kırca**, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 3. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), s. 178.

³¹³ **Kayıklık**, s. 138; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 229.

³¹⁴ **Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 305; **Kayıklık**, s. 138; **Kırca**, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 178-179.

³¹⁵ **Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 307-308; **Abdurrahman Kavasoğlu**, “Alman Usul Hukukunda Uyuşmazlıkların Mahkeme Dışı Çözüm Yolları ve Mediation”, *İÜHFM*, C. LXVIII, Sa. 1-2 (2010): s. 203.

Alman hukukunda genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünde devlet yargısı bünyesinde kalarak mahkemelere alternatif bir yol olan tahkimin şartlarını Alman Federal Mahkeme kararları limitet şirketler kapsamında belirlemiştir.³¹⁶

Mahkemeye göre genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne dair tahkim şartı, aşağıdaki şartları sağlaması durumunda geçerli olabilecektir:³¹⁷

(i) Şirket sözleşmesinde tüm ortakların rızasıyla eklenmiş tahkim şartının yer alması veya tüm ortaklar ile şirketçe akdedilmiş harici bir tahkim anlaşmasının mevcut olması,

(ii) Tüm pay sahiplerinin tahkim sürecinin başlangıcı ve ilerleyişi hakkında bilgilendirilmesi ve tahkim davasına müdahale imkanına sahip olması,

(iii) Hakemlerin seçimi tarafsız bir makama bırakılmamışsa bu hususta tüm pay sahiplerinin söz sahibi olması,

(iv) Aynı kararın hükümsüzlüğüne yönelik tüm davaların tek bir tahkim mahkemesince görülmesi.

Federal Mahkeme'ye göre bu şartları ihtiva etmeyen tahkim şartı, (ahlak ve kamu düzenine aykırılığı yaptırıma bağlayan) Alman Medeni Kanun'u (Bürgerliches Gesetzbuch) m. 138 uyarınca batıl olacaktır.³¹⁸

Genel kurul kararlarının iptali için devlet yargısı yerine esas sözleşmeye koyulan hüküm ile tahkim yoluna gidilmesinin tamamlayıcı bir hüküm olarak kabul edip tahkime cevaz veren bir grup olduğu gibi aksini savunan görüşte bulunmaktadır.³¹⁹ Sonuç olarak Alman hukukunda iptal davasının tahkime elverişli olup olmadığı

³¹⁶ **Kayıklık**, s. 140. Konuya ilişkin Federal Mahkeme kararları için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 235,236,237,239-242,242.

³¹⁷ BGH, 06.04.2009- II ZR 255/08. (**Kayıklık**, s. 140, dn. 11.)

³¹⁸ **Kayıklık**, s. 140 naklen; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 237-238ç.

³¹⁹ **Rauf Karasu**, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, 2. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2015), s. 172-173.

hususunda görüş ayrılığı bulunsa da 1996 yıllarından itibaren, şirketler hukuku kaynaklı uyuşmazlıklar tahkime elverişli olduğu kabul edilmektedir.³²⁰

3.2.2. İsviçre Hukukunda

İsviçre hukukundaki gelişmeler dikkate alındığında tahkimin uygulanma alanı üç aşamada incelenmelidir. İlki 1969 yılından önceki durum,³²¹ 1969 ile 2011 yılları arasındaki durum³²² ve son olarak 2011 yılından sonraki durum.³²³ Tez konumuz kapsamında ağırlık olarak 2011 ve sonrası üzerinde durulacaktır.

İsviçre hukukunda tahkim ikiye ayrılmaktadır: Birincisi, yerel tahkime ilişkin kurallar İ-ZPO'nun 3. bölümünde madde 353-399 arasında, ikincisi ise uluslararası tahkime ilişkin kurallar IPRG'nin 12. bölümünde madde 176-194 arasında belirtilmiştir.³²⁴ İ-ZPO uyarınca yerel tahkimin uygulanabilmesi için taraflar arasında imzalanmış bir tahkim anlaşması bulunmalı, bununla anlaşmazlığın tüm taraflarının kayıtlı ofislerinin veya ikamet yerlerinin İsviçre'de olması ve tahkim mahkemesinin merkezinin İsviçre'de olması gerekmektedir (İ-ZPO m. 353/1).³²⁵

³²⁰ **H. Ercüment Erdem**, S. Balkar & H. Özdemir Kocasakal (edt.), “Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği”, *Tahkim Anlaşması*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 4; **Kırca**, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 183-184.

³²¹ İsviçre hukukunda 1969 yılından önce tahkimin uygulanma alanı ve şekli için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 215-217.

³²² İsviçre hukukunda 1969-2011 yılları arasındaki tahkimin uygulanma alanı ve şekli için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 218-223.

³²³ İsviçre hukukunda 2011 yılından sonraki yıllarda tahkimin uygulanma alanı ve şekli için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 224-228.

³²⁴ **Anne Mirjam Schneuwly**, *Vorbemerkung zu Art. 353-399 ZPO*, in: Lorenz Droese (Hrsg.), Onlinekommentar zur Zivilprozessordnung – Version: 19.10.2023: N. 18. <https://onlinekommentar.ch/de/kommentare/zpo353vorb> (2 Mart 2024'te ziyaret edildi), DOI: [10.17176/20231019-133137-0](https://doi.org/10.17176/20231019-133137-0).

³²⁵ **Schneuwly**, *Vorbemerkung zu Art. 353-399 ZPO*, N. 18.

Milletlerarası hukuk açısından; Alman Medeni Usul Kanunu § 1030 Abs. 1 hükmünde³²⁶ öngörülen düzenleme, İsviçre Hukukunda tahkime elverişliliği ifade eden İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanunu Art. 177’de öngörülen hüküm ile benzerlik taşımaktadır.³²⁷ İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanun Art. 177 Abs. 1 uyarınca, “Ekonomik çıkar içeren her türlü iddia tahkime sunulabilir” şeklinde bir düzenleme yer almaktadır.³²⁸

İç tahkimde ise tahkim sözleşmesine taraf olan kişilerin üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri ihtilaflar tahkime elverişlidir (İ-ZPO m. 354).³²⁹

Genel kurul kararlarının iptalinin tahkime elverişliliği hakkında İsviçre hukukunda değişiklik yapılarak 23 Kasım 2016 tarihince hazırlanan Tasarı’nın İsviçre Parlamentosu tarafından 19 Haziran 2020 tarihinde kabul edilip yasallaşmasıyla tahkim yolunun önü açılmıştır.³³⁰ Federal Meclis’in 02 Şubat 2022 tarihli kararı ile de 01 Ocak

³²⁶ Alman Medeni Usul Kanunu § 1030 Abs. 1. Her türlü mali talep tahkim anlaşmasına konu olabilir. Manevi tazminatlara ilişkin tahkim anlaşması, tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde uzlaşmaya varma hakkına sahip oldukları ölçüde hukuki etkiye sahiptir.

³²⁷ **Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 306. İsviçre Hukukunda, milletlerarası tahkimde, objektif tahkime elverişlilik İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanunu Art. 177 Abs. 1 hükmünde düzenlendiğine ve hükmün Almanca metnine ilişkin bkz. **Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 302-303, dn. 1489.

³²⁸ **Işık**, *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul (2021), s. 303.

³²⁹ **Schneuwly**, *Vorbemerkung zu Art. 353-399 ZPO*, N. 24; **Kayıklık**, s. 143.

³³⁰ **Kırca**, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 184. İlgili maddenin ve gerekçesinin çevirisi için bkz. **Kırca**, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 184-185.

2023 tarihinde tasarı kanun metni olarak yürürlüğü girdi.³³¹ İsvBK'nın 697n³³² hükmü ile de tahkime ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir.³³³

Sonuç olarak İsviçre hukukunda genel kurul kararlarının iptali için tahkim şartının ana sözleşmede yazması ve pay sahibinin de bu tahkim şartına yazılı katılma beyanında bulunması ve yukarıda belirtilen kanunların yürürlüğü girmesi halinde genel kurul kararlarının iptali için devlet mahkemeleri yerine devlet yargısı kapsamında kalan tahkim yolunun seçilebileceği öngörülmüştür.³³⁴ İsviçre hukukunda çıkarılan yeni kanun ile birlikte de 01 Ocak 2023 tarihinden itibaren tahkimin, şirketler genel kurulu kararlarının iptali hallerinde mahkemede açılacak dava yerine hakem vasıtasıyla çözümlenebilme imkanı mümkün hale gelmiştir.³³⁵

3.3. Türk Hukukunda Genel Kurul Kararlarının Tahkime Elverişliliği

İptale tabi GK kararlarına ilişkin ihtilafların devlet yargısı yerine tahkim yolu ile çözümlenebilmesi için söz konusu ihtilafların tahkime elverişli olması gerekmektedir.

³³¹ **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 5. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), § 34, N. 227. İsvBK'nın yeni m. 697n hükmünün Türkçe ve Almanca metni için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs. § 34, N. 227a-227b.

³³² İsvBK m. 697n; 1- Esas sözleşmeler, şirketler hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların merkezi İsviçre'de bulunan tahkim mahkemesince karara bağlanacağını öngörebilir. Esas sözleşmeler aksine bir düzenleme içermiyorsa, tahkim kaydı, şirketi, şirketin organlarının, organ üyelerini ve pay sahiplerine bağlar.

2- İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanununun 3. Kısmının hükümleri tahkim sürecinden önce geçerlidir; 18 Aralık 1987 tarihli Uluslararası Özel Hukukun 12. Bölümü uygulanmaz.

3- Esas sözleşmede, özellikle tahkim kurallarına atıf ayrıntılı şekilde düzenlenebilir. Her halde, tahkim kararının hukuki etkilerinden doğrudan etkilenecek kişileri tahkim sürecinin başlaması, bitişi ve tahkime başvuru ve davaya müdahil olarak katılabilmeleri konularında bilgilendirilir. Kanun metninin çeviri için bkz. **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs. § 34, N. 227a (naklen).

³³³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs. § 34, N. 227.

³³⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 228; **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 294; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 173; **Taş**, s. 32; **Erdem**, s. 4.

³³⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs. § 34, N. 227c.

HMK kapsamında tahkime elverişlilik, taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar haricindeki konularda anlaşmazlığa düşmüş olan tarafların, anlaşarak, bu konuyu bağımsız ve tarafsız kişi veya kişiler tarafından çözüme kavuşturma ihtilaf konusunun tarafların iradesine tabi olması kriterine bağlanmıştır. İptale tabi GK kararlarının tahkime elverişliliği, özellikle bu ihtilafların tarafların iradesi ile sonlandırılmasının mümkün olup olmadığı açısından tartışılmaktadır.³³⁶ Ayrıca GK kararlarının iptali davası için şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesini yetkili kılan TTK m. 445 hükmü tahkime elverişlilik açısından bir engel oluşturmaktadır.³³⁷

Aşağıda konumuz bakımından Türk hukukunda devlet yargısı yerine tahkim yargı yolunun kullanılmasının ne gibi sorunlara yol açabileceği, bu sorunların nasıl bertaraf edilebileceği ve devlet yargısının taraflara sağladığı avantajların tahkim sözleşmesi ile sağlanıp sağlanamayacağı incelenecektir. Bu inceleme yapılırken tahkim sözleşmesinin de tıpkı diğer sözleşmeler gibi yorumlanırken geçerliliğini koruyacak şekilde yorumlanması gerekmektedir.³³⁸

3.3.1. Taraf İradesine Tabi Olması

Türk Hukuku'nda GK kararlarına ilişkin ihtilaflarda tahkime elverişlilik bakımından özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İç tahkimde HMK m. 408, milletlerarası tahkimde ise MTK m. 1/4 hükümleri uyarınca tarafların iradesine bağlı ihtilaflar tahkime elverişli olduğu söylenmiştir. Tarafların iradelerine bağlı ihtilaflardan kasıt şudur: Tarafların ihtilaf konusu üzerinde özgürce tasarruf edebileceği ve özellikle ihtilaf konusu bakımından sulh, kabul ve feragatin mümkün olduğu hallerde bir

³³⁶ Taş, s. 54; Kayıklık, s. 135.

³³⁷ Kayıklık, s. 135-136.

³³⁸ Mustafa Serdar Özbek, "Tahkim İlk İtirazı Üzerine Tahkim Sözleşmesi Üzerinde Yapılan Mahkeme Denetimi", *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 1 Sa. 2 (2019) s. 223.

ihtilafın tahkime elverişli olduğu kabul edilmektedir.³³⁹ Bu sebeple ihtilaf konusunun taraf iradelerine tabi bir uyuşmazlık olup olmadığı hususu incelenmesi gerekmektedir. Yargıtay 15. HD'si 1978 tarihli bir kararında tahkimin iki tarafın iradesine tabi olan konularda söz konusu olabileceğini belirtmiştir.³⁴⁰

Yargıtay 11. HD'si 12.04.2005 tarihli kararında ise ihtilafların taraf iradelerine bağlı olduğu ölçüde tahkime elverişliliği olduğunu belirtmektedir.³⁴¹

Şirketler hukukundan doğan uyuşmazlıkların temeli pay sahipleri arasındaki uyuşmazlıklara ve şirket ile pay sahibi arasındaki uyuşmazlıklara (korporatif) dayanmaktadır.

³³⁹ **Nomer/Ekşi/Öztekin Gelgel**, *Milletlerarası Tahkim Hukuku*, s. 50; **Cemal Şanlı/Emre Esen/İnci Ataman-Figanmeşe**, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 9. baskı (İstanbul: Beta Basım, 2021), s. 769-770, 831; **Baki Kuru/Burak Aydın**, *Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı (İstinaf Sistemine Göre Yazılmış)*, 6. baskı (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021), s. 698; **Kayıklık**, s. 146.

³⁴⁰ “*Taraflar arasında doğmuş ve doğacak, adli yargının görev alanına giren her çeşit uyuşmazlıkların çözümünde kural olarak mahkemeler görevlidir. Ancak bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşmüş olan iki tarafın, kamu düzenine ilişkin olmayan konularda anlaşarak bu uyuşmazlığın çözümlenmesini mahkemeler yerine özel kişilere bırakmaları mümkündür*”. 15. HD, 2090/3486 (yayınlanmamış). Bkz. **Erdem**, s. 4, dn. 4. (naklen)

³⁴¹ “*Kural olarak, hukuki uyuşmazlıkların çözüm yeri, mahkemelerdir. Ancak, bir sözleşmenin tarafları, kamu düzenini ilgilendirmeyen ve arzularına bağlı olan konularda, aralarında çıkacak uyuşmazlıkların halli için tahkim yolunu seçebilirler*”. 11. HD, 2004/6686 E. 2005/3600 K., 12.04.2005 T. <https://www.lexpera.com.tr> (Erişim tarihi 12.01.2024)

Pay sahipleri arasındaki ihtilaflar genel olarak üç farklı sözleşmeden doğmaktadır. Bunlar: pay sahipleri sözleşmesi³⁴²; pay satım sözleşmesi³⁴³ ve ortak girişim sözleşmesidir^{344, 345}.

Pay sahipleri sözleşmesi ve pay satım sözleşmesi borçlar hukuku nitelikte olduğundan emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla tarafların her iki sözleşmede de özgürce düzenlemeler yapabilirler.³⁴⁶ Pay sahipleri arasındaki sözleşmelerin tahkime elverişli

³⁴² Pay sahipleri sözleşmesi: şirkette var olan pay sahiplerinin tamamı veya bir kısmı ya da şirkette pay sahibi olacak kişiler arasında oluşturulan, pay sahiplerinin arasındaki hukuki ilişkileri, pay sahiplerinin şirketle olan hukuki ilişkilerini ve şirkette uygulanmasını veya tabi olunmasını istedikleri düzene ilişkin konuları düzenleyen sözleşmeler olarak tanımlanabilir. **Erdem**, s. 5; **Gül Okutan Nilsson**, *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*, (İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları), s. 4; **Gülşah Yılmaz**, *Pay Sahipleri Sözleşmesinden Doğan Birlikte Satma Hakkı ve Birlikte Satışa Zorlama Hakkı (Tag Along & Drag Along Rights)*, 1. baskı, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık), s. 14.

³⁴³ Pay satım sözleşmeleri: sözleşmeye taraf olan birinin, satışa konu olan paylarını sözleşmede alıcı olan tarafa satmasına ilişkin düzenlemeler içerir. **Erdem**, s. 5.

³⁴⁴ Ortak girişim sözleşmeleri: iki ya da daha fazla tüzel kişinin gerçekleştirilmesi hedeflenen ticari faaliyetin hacminin büyüklüğü nedeniyle bir araya gelerek belirli bir yatırım amacını taşıyan, tarafların hak ve yükümlülüklerini belirleyen sözleşmelerdir. **Erdem**, s. 5.

³⁴⁵ **Erdem**, s. 5.

³⁴⁶ **Erdem**, s. 5.

olduğuna ilişkin görüş birliği öğretide mevcuttur.³⁴⁷ Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 15.02.2010³⁴⁸ ve 04.05.2010³⁴⁹ tarihli kararları da bu yöndedir.

Ŗirket ile pay sahibi arasında çıkan uyuŖmazlıđın tahkime elveriŖli olup olmadığı hususu uyuŖmazlık konusunun niteliği ile alakalıdır. Ŗirket ile pay sahibi arasında çıkan bir uyuŖmazlık korporatif niteliktedir.³⁵⁰ Korporatif nitelik, uyuŖmazlık konusunu Ŗirketler hukukundan alan, Ŗirketin tüzel kiŖiliđi ile pay sahibi arasındaki organizasyonu, hukuki iliŖkiyi ifade etmektedir.³⁵¹ Bu tarz uyuŖmazlık somut olarak karŖımıza GK kararlarının iptali, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun dava edilmesi, Ŗirketin haklı nedenle feshi vb. davalar olarak karŖımıza çıkmaktadır.³⁵²

³⁴⁷ **Ayoğlu**, *UyuŖmazlıkların zmnde Tahkim*, s. 289; **Erdem**, s. 6-7; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 173; **Sinan H. Yüksel**, Ziya Akıncı & Candan Yasan TepetaŖ (edt.), “Pay Sahipleri SzleŖmelerinden Kaynaklanan UyuŖmazlıkların zmnde Tahkim”, *Ŗirketler Hukuku UyuŖmazlıkları ve Tahkim*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayınları), s.149.

³⁴⁸ “*Dava, TTK. ’nun 556. maddesindeki atıf nedeniyle 309. maddesine dayalı zarar gören pay sahibinin uğradığı dolaylı zararın, limited Ŗirket müdürleri davalılardan tahsili ile Ŗirkete verilmesi istemine iliŖkin olup, mahkemece dava konusu limited Ŗirketin anaszleŖmesinde hissedarlar arasında ve hissedarlarla Ŗirket arasında çıkacak ihtilafların tahkim yoluyla halledileceği hükmü nedeniyle davalılar vekilinin sresinde yaptığı tahkim itirazının kabulüne karar verilmiŖtir. HUMK. ’nun 516. maddesine göre iki taraf, aralarındaki nizam hal için hakem tayin edebilirler*” 11. HD, 2008/9429 E., 2010/1648 K., 15.02.2010 T. <https://www.lexpera.com.tr> (EriŖim tarihi 12.01.2024)

³⁴⁹ “*Uygulanacak kanun ve yetkili mahkeme baŖlıklı 10.13 numaralı maddesinde tahkim Ŗartının bulunduğu, anonim Ŗirket hisse alım-satım szleŖmesinin kamu düzeni ile ilgili bulunmadığından szleŖmede yer alan tahkim Ŗartının geçerli kabul edildiği*” 11. HD, 2010/1129 E., 2010/4904 K., 04.05.2010 T. <https://www.lexpera.com.tr> (EriŖim tarihi 12.01.2024)

³⁵⁰ **Erdem**, s. 7.

³⁵¹ **Yasemin Mildon**, *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Korporatif Düzlem ile Bağlantılı Paralel Yargılamalar*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 3; **Erdem**, s. 7; **Ayoğlu**, *UyuŖmazlıkların zmnde Tahkim*, s. 75.

³⁵² **Erdem**, s. 7.

Anonim şirketin iç ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar hakkında tahkim yoluna başvurulma hususu, öğretide özellikle GK kararlarının iptaline ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği bakımından ele alınmış bulunmaktadır. Genel kurul kararlarının iptali için devlet yargısında dava açmak yerine tahkim yoluna başvurulup başvurulamayacağı hususu hakkında tahkime elverişlilik kriterleri bakımından inceleme yapıldıktan sonra karar verilmesi gerekmektedir.

Genel kurulda yaşanan uyuşmazlığın tahkime elverişliliği için gerekli bir şart olan iki tarafın iradesine tabi olma hususu değerlendirilirken, uyuşmazlığa konu hukuki işlemin şekli açısından değil içeriği esas alınarak değerlendirme yapılması gerekmektedir.³⁵³

Genel kurul kararlarına konu hukuki meselelerin taraf iradelerine bağlı olduğu hallerde³⁵⁴ ve emredici hükümlerle düzenlenmeyen konularda tarafların iradesi ile uyuşmazlığın çözüm yolu tahkim olarak seçilebilir.³⁵⁵ Ancak Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, öğretideki bu görüşü kabul etmeyerek aksine bir karar vermiş ve bu karara gerekçe olarak bir GK kararlarının iptali için taraflar mahkemeye yoluna gitmeden aralarında bu uyuşmazlığı çözmelerinin mümkün olmadığını belirtmiştir.³⁵⁶ Karara

³⁵³ **Burçin Yıldırım**, *Anonim Ortaklıklarda Şirket İçi Uyuşmazlıkların Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümlemesi* (Yüksek Lisans Tezi), Galatasaray Üniversitesi, Haziran (2012), s. 60; **Taş**, s. 53; **Kayıklık**, s. 146.

³⁵⁴ Genel kurul kararlarına konu hukuki meselelerin taraf iradelerine tabi olduğu örnek için bkz. “*TTK m. 466/1 ile getirilmiş bulunan kanuni yedek akçe ayrılmasına ilişkin hükme uygun olarak kanuni yedek akçe ayrıldıktan sonra, geri kalan karın dağıtılmasına ilişkin genel kurul kararının iptali davasının tahkimde görülebileceği kanaatindeyiz. Çünkü, kanuni sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla kâr payı dağıtımı ortakların ve şirketin üzerinde tasarruf edebileceği bir konudur*”. **Taş**, s. 54.

³⁵⁵ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 80-81; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 173.

³⁵⁶ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin, 2011/13485 E., 2012/19915 K. ve 05.12.2012 tarihli kararı kısaca şöyledir; “...*Dava, ortaklar kurulu kararının iptali istemine ilişkin olup, mahkemece şirket ana sözleşmesinin 13. maddesi uyarınca uyuşmazlığın hakem yoluyla çözüleceği gerekçesiyle, görevsizlik kararı verilmiştir. Oysa, tahkim konusunda ana sözleşmede yer alan bir hüküm veya yapılacak hakem sözleşmesi geçersizdir. Tahkim, yalnız tarafların arzularına tabi olan, yani davalı ile davacının mahkeme kararına gerek olmaksızın*

göre iptal davasının usule ilişkin emredici hükümleri ihtilafa düşen taraflara tahkim sözleşmesi yapma şansı tanımamaktadır. Yargıtay, GK kararına ilişkin ihtilafın taraflar arasındaki anlaşma neticesiyle sonlanmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle tahkim sözleşmesi olsa dahi görevin mahkemede olduğunu belirtmiştir.³⁵⁷

Korporatif niteliğe sahip uyuşmazlıkların tahkime elverişli olup olmadıklarına ilişkin öğretide farklı görüşler mevcut olmakla birlikte, Yargıtayın temel görüşü, iptal davalarına ilişkin ihtilafların taraf iradeleriyle çözümlenmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle tahkime elverişli olmadığı; ancak öğretilde, pay sahipleri arasındaki ilişkiden doğan uyuşmazlıklar taraf iradeleri kapsamında kaldığından ve korporatif niteliğe sahip uyuşmazlıklar üzerinde serbestçe tasarruf edilebileceği ölçüde tahkime elverişli oldukları kabul görmektedir.³⁵⁸ Nitekim Yargıtay da pay sahipleri sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu görüşündedir. Sonuç olarak katıldığımız görüş, GK kararlarının hükümsüzlüğü taraf iradelerine tabi bir husus olduğu ölçüde tahkime elverişli olduğudur.³⁵⁹

aralarında anlaşarak sonuçlandırabilecekleri uyuşmazlıklar konusunda geçerlidir. Halbuki bir genel kurul kararının iptaline dair uyuşmazlığın davacı ve davalı arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılması mümkün değildir. Ayrıca, TTK'nun 381. maddesinin 1. fıkrasının münhasıran ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeyi yetkili kılan hükmü ile aynı maddenin 3. fıkrasının davaların birleştirilmesini zorunlu kılan hükmü de tahkim müessesesi ile bağdaşmamaktadır. (Bkz. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, üçüncü baskı, s. 226, 227)"
<https://www.lexpera.com.tr> (Erişim tarihi 14.01.2024).

³⁵⁷ Aynı yönde bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292-293.

³⁵⁸ **Erdem**, s. 1, 6, 8; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 172-173.

³⁵⁹ **Kayıklık**, s. 147; **Erdem**, s. 7-8, 12-13. Aynı yönde ayrıntılı bilgi için bkz. **Mehmet Helvacı**, (2009, Şubat). "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler" *II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu "Tahkim"*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, s. 199-200; **Büyük**, *Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm*, s. 203-204; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 173; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 108-111.

3.3.2. Devlet Mahkemesinin Kesin Yetkisi

TTK m. 445 hükmü uyarınca iptal davası, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılır. TTK'nın iptal davası bakımından kesin ve özel yetkili mahkemeyi belirtmiş olmasının alternatif bir yol olan tahkimin önünü kestiği yönünde görüşler mevcuttur.³⁶⁰

Genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü davalarında mahkemelerin³⁶¹ kesin yetkisi bir tahkim engeli olarak görülmekle, Türk Hukuku'na öncülük eden Alman ve İsviçre hukuk sistemlerinde başta olmak üzere bu engel ortadan kaldırılmaktadır.³⁶² Bu engelin ortadan kalkmasının sebebi ise konusu taraf iradesine tabi bir ihtilaf, yalnızca bir mahkemenin o konuda görevli veya yetkili kılınması gerekçesiyle tahkime elverişsiz olduğu söylemenin doğru olmadığı ve kesin yetkili mahkemeden kastın devlet yargısının zorunlu olduğu yerlerde hangi yer mahkemesinin yetkili olduğunu göstermek olduğudur.³⁶³ Çünkü kanun koyucu kesin yetkili mahkemeyi tayin ederken ileride yetkilendirilecek bir hakemin, yetkilendirilmesini engelleme amacı taşımamakla birlikte genel kuruldaki ihtilafın bir kamu düzenine ilişkin olmadığından devlet yargısında görülme zorunluluğu bulunmamaktadır.³⁶⁴ Yargıtay'a göre de, kamu düzenine ilişkin olmayan konularda tahkim yolu açık bırakılmıştır.³⁶⁵

³⁶⁰ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292-293. Aksi görüş için bkz. **Erdem**, s. 12.

³⁶¹ Kanun koyucunun mahkeme ibaresinin kullanılmış olması nedeniyle tahkimi dışlayan ve devlet mahkemelerine münhasır yetki sağlayan düzenlemeler olarak kabul edilmediği ve bu tür hükümler, devlet mahkemelerinin yetkili oldukları hallerde uyumsuzluğun çözümü bakımından hangi yer mahkemesinin yetkili olacağını gösteren kesin yetki kuralları olarak değerlendirilmesi gerektiği görüşü için bkz. **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 86-88. Aynı yönde bkz. **Erdem**, s. 12.

³⁶² **Kayıklık**, s. 138-139, 148.

³⁶³ **Pekcanitez/Yeşilirmak**, *Pekcanitez Usul*, s. 2634; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 86. Karşı görüş için bkz. **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292-293.

³⁶⁴ **Kayıklık**, s. 148;

³⁶⁵ “*Taraflar arasında doğmuş veya doğacak, adli yargının görev alanına giren her çeşit uyuşmazlıkların çözümünde kural olarak mahkemeler görevlidir. Ancak bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşmüş olan iki tarafın kamu düzenine ilişkin olmayan konularda anlaşarak bu uyuşmazlığın çözümlenmesine mahkemeler yerine özel kişilere bırakmaları*

Morođlu, TTK m. 445'te yer alan Őirketin merkezinin bulunduđu yerdeki mahkemeyi yetkili kılan emredici hűkműnűn tahkim yargılama metodu ile bađdaűmadıđı gűrűűndedir. Bu sebeple GK kararlarının iptali konusunda tahkimin elveriŐli olmadıđı gűrűűndedir.³⁶⁶

Sonuç olarak katıldıđımız ve ađırlıklı gűrűŐ, anonim Őirket GK kararlarının iptali davası bakımından devlet yargısı műnhasır yetkili olmadıđından TTK m. 445 uyarınca iptal davasının, Őirket merkezinin bulunduđu yer asliye ticaret mahkemesinde ađılacađı hűkmű tahkime elveriŐliliđe engel teŐkil etmediđidir.³⁶⁷ Kanun koyucunun űzellikle malvarlıđına iliŐkin uyuŐmazlıklarda ihtilafa dűŐen taraflara, uyuŐmazlık konusunun malvarlıđına iliŐkin olmadıđı taktirde ilgili konunun sulhe elveriŐli olduđu űlçűde alternatif bir çűzűm yolu sunmak adına tahkim yolunu yasallaŐtırmalıdır.³⁶⁸

3.3.3. İptal Davasının Emredici Hűkűmlerle Dűzenlemesi

Genel kurul kararlarına karŐı ađılacak davalar TTK kapsamında emredici hűkűmlere tabidir. Bu sebeple emredici hűkűmler karŐısında alternatif bir yol geliŐtirilip geliŐtirilmeyeceđi tartıŐma konusudur.

TTK m. 340/1³⁶⁹ hűkműnde ađıkça izin verilmediđi hallerde anonim Őirketlere iliŐkin hűkűmlerden sapılamayacađı belirtilmiŐtir. TTK da iptal davası yerine tahkimin

műmkűndűr". Yargıtay 15. HD., 26.12.1978 T., 2090 E., 2486 K. yayımlanmamıŐ kararın bir kısmı için bkz. **Hatice SarıtaŐ**, "4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa Gűre Hakem Kararlarına KarŐı Kanun Yolları", *SayıŐtay Dergisi*, Sa. 59 (2005): s.145.

³⁶⁶ **Morođlu**, *Hűkűmsűzlik*, 7. baskı, s. 292.

³⁶⁷ **Kayıklık**, s. 148; **Ayođlu**, *UyuŐmazlıkların Çűzűműnde Tahkim*, s. 86-88; **TaŐ**, s. 59-60; **Yıldırım**, s. 30; **Bűyűk**, *Medeni Usul Hukukunda İnŐai Dava ve İnŐai Hűkűm*, s. 205. Aynı yűnde uyuŐmazlıđın emredici hűkűmlere nazaran daha çok taraf iradelerini ilgilendiren konularda olduđunda iptal davası yerine tahkim yoluna baŐvurulabilmesi gerektiđi hakkında bkz. **Karasu**, *Emredici Hűkűmler İlkesi*, s. 173-174.

³⁶⁸ **Karasu**, *Emredici Hűkűmler İlkesi*, s. 174.

³⁶⁹ TTK m. 340/1 "Esas sűzleŐme, bu Kanunun anonim Őirketlere iliŐkin hűkűmlerinden ancak Kanunda buna ađıkça izin verilmiŐse sapabilir. Diđer kanunların, űngűrűlmesine izin

uygulanabilirliğine ilişkin açıkça bir ifade yer almamaktadır. Bu nedenle tahkim şartının tamamlayıcı esas sözleşme hükmü ile esas sözleşmeye koyulabilme imkanının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İptal davası usul hukuku yönünden örneğin; teminat gerektirmesi, üç aylık dava süresinin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılmaması, davaların birleştirilmesi, davanın açıldığı ve duruşma gününün ilanı, davaya müdahale, GK kararının yürütülmesinin geri bırakılması konularında emredici hükümlere tabidir. Bunların haricinde maddi hukuk yönünden örneğin; davanın açılabilmesi için aranan şartlarda olduğu gibi yine emredici hükümlere tabidir. Bu sebeple iptal davasının emredici hükümlere tabi olmasının tahkime elverişliliği incelenmesi gerekmektedir.

İptal davasının TTK kapsamında emredici hükümlere tabi olması, ihtilafa düşen tarafların iradelerini ortaya koymalarına engel teşkil etmemekle birlikte şirketler hukukunun emredici hükümleriyle korunan menfaatler, tahkim yoluyla belirlenecek hakemler vasıtası ile menfaatler korunabilecektir.³⁷⁰ Bununla birlikte bir alanda emredici hükümlerin düzenlenmiş olması o alanda tahkim sözleşmesinin yapılamayacağı anlamına gelmemektedir.³⁷¹ Tahkime elverişlilik ve tahkim sözleşmesinin geçersizliği birbirinden farklı kavramlar olup sonuçları birbirinden farklıdır.³⁷²

İptal davasının usul hukukuna ilişkin emredici hükümlerinden olan davaların birleştirilerek görülmesi hususu, tahkim yargılamasında nasıl yapılacağı tartışma konusudur. TTK m. 447 hükmü gereğince, yapılacak olan bir tahkim anlaşması pay

verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.”

³⁷⁰ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 86-88; **Kayıklık**, s. 149; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 175; **Taş**, s. 31-32

³⁷¹ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 174; **Yıldırım**, s. 30. Bir konunun kanunda emredici hükümlerle düzenlenmiş olması tarafların hak üzerindeki tasarruf ehliyetini ya da uyuşmazlık üzerine sulh olabilme ehliyetini ortadan kaldırmadığına dair görüş için bkz. **Taş**, s. 27-28.

³⁷² **Yıldırım**, s. 30.

sahiplerinin dava hakkı sınırlanmış ise ilgili esas sözleşme hükmü batıl olacaktır.³⁷³ Tahkim yolunun seçilmiş olması dava hakkının sınırlandırılmış olduğu anlamına gelmemektedir.³⁷⁴ Burada dikkat edilmesi gereken husus hazırlanacak olan tahkim sözleşmesinin içeriği, devlet yargısının taraflara sağladığı avantajları ve hukuki korumayı sağlayıp sağlamadığıdır. Eğer tahkim sözleşmesi devlet yargısının sağlamış olduğu avantajları taraflara sağlıyor ise ortada geçerli bir tahkim sözleşmesinin varlığından söz edilebilir.³⁷⁵ Aksi halde pay sahiplerinin dava ve kanundan doğan vazgeçilmez nitelikteki hakları sınırlandırılmış olur ve söz konusu tahkim sözleşmesi batıl olarak kabul edilmelidir.³⁷⁶

Moroğlu, TTK m. 448/2’de yer alan birden fazla açılan iptal davasının birleştirilmesini zorunlu kılan hükmünün uyuşmazlık çözüm yöntemi olan tahkim ile bağdaşmadığı görüşündedir. Bu sebeple GK kararlarının iptali konusunda tahkimin elverişli olmadığı görüşündedir.³⁷⁷

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin, 2011/13485 E., 2012/19915 K. ve 05.12.2012 tarihli kararı davaların birleştirilmesini zorunlu kılan hükmün uyuşmazlık çözüm yöntemi olan tahkim müessesesi ile bağdaşmadığına hükmetmiştir.³⁷⁸

³⁷³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 194.

³⁷⁴ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 82; **Kayıklık**, s. 149, 157.

³⁷⁵ **Yıldırım**, s. 58-60; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 82. Tahkim sözleşmesinin emredici hükümler çerçevesinde geçerli olabilmesi için, devlet yargısında var olan usul hukukuna ilişkin emredici hükümlerin yansımalarının tahkim sözleşmesinde de oluşturulması gerektiği hakkında bkz. **Kayıklık**, s. 149, 157.

³⁷⁶ **Helvacı**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, s. 200-201; **Kayıklık**, s. 149, dn. 51, s. 157, dn 84.

³⁷⁷ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292.

³⁷⁸ Yargıtay 11. HD. 2011/13485 E., 2012/19915 K. ve 05.12.2012 T. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2011-13485-k-2012-19915-t-05-12-2012> (Karar Erişim Tarihi 05.03.2024)

3.3.4. Mahkemece Verilen İptal Kararın Erga Omnes Etkisi

TTK m. 450 hükmü uyarınca mahkemece GK kararına ilişkin verilen hüküm tüm pay sahipleri bakımından herhangi bir baskı kurulmadan doğrudan sonuç doğurur ve bağlayıcıdır. Tahkim yargılamasında hakem tarafından verilen kararın tıpkı devlet yargısında hâkimin vermiş olduğu karar gibi tüm pay sahiplerini bağlayıcı olup olmadığı tartışmalıdır. Devlet yargısının vermiş olduğu kararın tüm pay sahiplerini doğrudan ve hiçbir baskı kurmadan bağlaması kararın erga omnes etkisi taşıdığını göstermektedir.³⁷⁹ Erga omnes kelime anlamı olarak herkese karşı, herkes bakımından geçerli anlamına gelmekle objektif etkiye sahiptir.³⁸⁰

Moroğlu, hakem kurulunun tek bir pay sahibi olan davacı ile davalı anonim şirket tarafından oluşturulabilme imkânı olmasından dolayı belirlenen hakem kurulu kararının, TTK m. 450 hükmü gibi etkisinin olmayacağını savunmakla birlikte bu etkinin olmamasının sebebini tahkim müessesesinden kaynaklı olmadığını, TTK kanun sistemimizin tahkim müessesesini dışlamasından kaynaklandığını söylemektedir.³⁸¹ *Moroğlu*'nun görüşü yersiz değildir: Devlet yargısının özellikleri tahkimde doğrudan bulunmamaktadır ve bu özellikler spesifik olarak tahkim anlaşmasında düzenlenmelidir.³⁸² Tahkim sözleşmesinin içeriği devlet yargısı ile paralellik göstermesi ve devlet yargısının sağladığı hakları eksiksiz olarak sağlaması

³⁷⁹ **Cafer Eminoğlu**, “Anonim Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Arabuluculuğa Elverişliliği ve Elverişliliğin Tespitinde Ölçüt Önerileri”, *TFM*, C. 7, Sa. 2, s. 282-283; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 83; **Elliott Geisinger/Sinem Mermer**, **Ziya Akıncı & Candan Yasan Tepetaş** (edt.), “Şirket Esas Sözleşme ve İç Yönergelerindeki Tahkim Şartları”, *Şirketler Hukuku Uyuşmazlıkları ve Tahkim*, (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018), s. 50.

³⁸⁰ **Kemal Başlar**, “Uluslararası Hukukta "Erga Omnes" Kavramı”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni* C. 22 Sa. 2 (2011): s. 80; **Şule Anlar Güneş**, “Uluslararası Toplumun Ortak Değerleri Sorunu, Çevrenin Korunması ve Jus Cogens Doktrini”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. 59, Sa. 4 (2004): s. 138; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 83; <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/erga%20omnes>

³⁸¹ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 7. baskı, s. 292-293.

³⁸² **Kayıklık**, s. 150.

durumunda tahkim yargısından söz etmek mümkün olabilmektedir. Nitekim Alman Federal Mahkemesi, tahkim anlaşmasının belirli şartları taşıması koşulu ile hakem kararının tüm pay sahiplerini bağlayan etkinin tanınmasını kabul etmiştir.³⁸³

Sonuç olarak erga omnes etkisi tek başına tahkime engel değildir. Devlet yargısına eş değer güvenceyi temin eden bir tahkim anlaşması neticesinde verilen bir hakem kararının tüm pay sahipleri için geçerli olacağı yani erga omnes etkisi doğuracağı kabul edilmelidir.³⁸⁴

3.4. Tahkim Şartının Şirket Esas Sözleşmesine Eklenmesi Hususu

Korporatif düzlemdeki bir uyuşmazlığın devlet yargısı yerine uyuşmazlığa taraf olan şirketin esas sözleşmesine eklenmiş tahkim şartı ile tahkim yolunun tercih edilerek hakem yolu ile çözümlenip çözümlenemeyeceği hususunu, şirketin merkezinin bulunduğu milli hukuk bünyesinde yer alan şirketler hukuku düzeni belirleyecektir.³⁸⁵

Türk hukukunda öğretide ağırlıklı olarak kapalı tipteki şirketlerin esas sözleşmesine tahkim şartının eklenebileceği savunulmaktadır.³⁸⁶ Bununla birlikte GK kararlarının iptali davası yerine alternatif çözüm yolu olan tahkimin uygulanmayacağını savunan görüşlere göre her ne kadar devlet yargısı yerine tahkim uygulanamayacaksa da esas sözleşmeye tahkim şartının yazılmasına engel yoktur.³⁸⁷

³⁸³ **Kayıklık**, s. 150-151; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 84.

³⁸⁴ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 85-86; **Kayıklık**, s. 151.

³⁸⁵ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 11.

³⁸⁶ **Arslan Kaya**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2001), s. 331-332; Esas sözleşmeye koyulacak tahkim şartını doğrudan doğruya engelleyen bir hüküm olmadığından, tahkim anlaşmasının şirket ana sözleşmesine eklenebileceğine ilişkin bkz. **Helvacı**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, s. 187; **Yıldırım**, s. 77; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 173-175; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 12-13.

³⁸⁷ **Helvacı**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, s. 201-202.

3.4.1. Esas Sözleşmenin Tanımı ve Hukuki Niteliği

Öğretide esas sözleşme kavramı yerine ana sözleşme ve ortaklık sözleşmesi kavramları da kullanılmaktadır.³⁸⁸

Esas sözleşmenin öğretide pek çok benzer tanımı bulunmaktadır.³⁸⁹ Benzer tanımlardan yola çıkarak esas sözleşme, şirketin işleyişini ve ilgililerin haklarını düzenleyen şirket bünyesinde var olan bir anayasa olarak görülebilir.³⁹⁰

TTK m. 339/1 uyarınca esas sözleşmenin yazılı olarak yapılması ve ilgililerin hepsi tarafından imzalanması gerekmektedir (TTK m. 339/1).³⁹¹

³⁸⁸ **Yahya Berkol Gülgeç**, “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 77, Sa. 3 (2019), s. 55.

³⁸⁹ **Üçışık/Çelik**, esas sözleşmeyi şu şekilde tanımlamıştır; “... anonim şirketin temel düzenini oluşturan, şirketin iç ve dış ilişkileri ile pay sahiplerinin şirkete ve birbirlerine karşı hak, yetki ve yükümlülüklerini düzenleyen, şekle tabi, katılıma açık çok taraflı bir sözleşme **Güzin Üçışık/Aydın Çelik**, *Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt*, 1. baskı (Ankara: Adalet Yayınevi, 2013), s. 143. Benzer tanımlar için bkz. **Necla Akdağ Güney**, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Kuruluş*, 1. baskı (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), s. 279, **Çağlar Doğu Aras**, Kemal Şenocak (edt.), *Şirketler Hukuku Şerhi*, 1. baskı (İstanbul; Seçkin Yayınları), s. 1471, 1478.

³⁹⁰ **Gülgeç**, “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”, s. 56; **Himmet Koç**, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Benzer Hukuki Kurumlarla Olan İlişkisi”, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, C. 1, Sa. 2 (2017), s. 168.

³⁹¹ TTK m. 339/1. “Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır”. **Aras**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s.1471-1472.

Esas sözleşmenin maddi içeriği TTK m. 339/2’de³⁹² sayılmıştır. Esas sözleşme hukuki nitelik olarak çifte unsur taşımakta olup bunlar borç ve organizasyon unsurlarıdır.³⁹³ Esas sözleşmesinin tescil edilmesi ile esas sözleşmenin bünyesinde bulundurmuş olduğu borç ve organizasyonlar objektif hale gelmesinden dolayı esas sözleşme objektif bir norm olarak yorumlanmalıdır.³⁹⁴

3.4.2. Esas Sözleşmeye Eklenecek Tahkim Şartının Şirketler Hukuku Normlarına Uygunluğu

Korporatif düzlemdeki uyuşmazlıkların tahkime elverişli olup olmadıkları hususu incelenirken TTK’da belirtilen emredici hükümler ilkesi ve tek borç ilkesi irdelenmediler. Bu ilkeler kapsamında TTK’nın pay sahibine sağlamış olduğu hak ve

³⁹² TTK m. 339/2. “Esas sözleşmeye aşağıdaki hususlar yazılır: a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer. b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu. c) Şirketin sermayesi ile her payın itibarî değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları. d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları. e) Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı. f) Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler. g) Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar. h) Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları. ı) Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre. i) Şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı. j) Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları. k) Şirketin hesap dönemi”.

³⁹³ **Gülgeç**, “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”, s. 57.

³⁹⁴ **Gülgeç**, “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”, s. 57; **Akdağ Güney**, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, s. 280-281; **Moroğlu**, “Anonim Ortaklık Anasözleşmesi ve Hukuki Niteliği”, s. 429; **Okutan Nilsson**, *Paysahipleri Sözleşmeleri*, s. 90.

avantajlara paralel bir güvence sağlayan tahkim anlaşmasının esas sözleşmeye eklenebileceği söz konusu olabilmektedir.

3.4.2.1. Tek Borç İlkesi

Esas sözleşmeye tahkim şartı eklenmesi ile pay sahibine korporatif düzlemde ortaya çıkan bir uyuşmazlık kapsamında tahkime gitme borcunu doğurup doğurmadığı tartışma konusudur. TTK m. 480 hükmü gereğince pay sahibine kanunda belirtilen yükümlülük haricince kural olarak borç yüklenmesi yasaklanmıştır (TTK m. 480/1).³⁹⁵ Esas sözleşmeye tahkim şartının eklenmiş olması ve ileride çıkacak uyuşmazlığın pay sahibi tarafından tahkime taşınması bir borç olarak değerlendirilip, tek borç ilkesine aykırılık teşkil eder mi?

Tahkimin alternatif bir yol olarak esas sözleşmeye eklenmesi hususunun tek borç ilkesine aykırılık teşkil edip etmeyeceği hususu karşılaştırmalı hukukta da tartışma mevzusudur. Fransız öğretisinde hakim görüş, ister tahkim şartı şirket kurulurken esas sözleşmeye eklenmiş olsun isterse sonradan esas sözleşmeye eklenmiş olsun tek borç ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği yönündedir.³⁹⁶ Yine İsviçre öğretisi de Fransız Öğretisi ile paralel görüş bildirmekte olup esas sözleşmeye eklenecek tahkim şartının tek borç ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği söylenmektedir.³⁹⁷

Türk hukukunda da hakim görüş yukarıda bahsedilen hukuk sistemleri ile aynıdır. Şirket ortağının tek borç ilkesi kapsamında şirkete pay bedelini veya payın itibari değerini aşmayacak şekilde sermaye getirme borcu vardır (TTK m. 480/1).³⁹⁸ Kanun koyucu TTK'ya sermaye koyma borcuna ilişkin hükmü koyarken şirkette ortakların

³⁹⁵ TTK m. 480/1. “Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibarî değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez”.

³⁹⁶ Ayoğlu, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 34-35.

³⁹⁷ Ayoğlu, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 35.

³⁹⁸ Sermaye koyma borcunun, payın devredilebilme amacına hizmet ettiğine ilişkin bkz. Okutan Nilsson, *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*, s. 25; Kayıklık, s. 156.

sermaye borcunu düzenlemekte olup edim yükümlülüğüne karışmamaktadır.³⁹⁹ Esas sözleşmeye tahkim şartının sonradan dahi eklenmiş olması pay sahiplerine ikincil bir yükümlülük yüklememekte sadece pay sahiplerine ikincil bir yargı yolu yani alternatif bir uyuşmazlık çözümü sunmaktadır.⁴⁰⁰ Esas sözleşmeye tahkim şartının eklenmesi şirket ortaklarına mali bir yük yüklediği ortadadır.⁴⁰¹ Burada dikkat edilmesi gereken husus tahkim şartının esas sözleşmeye sonradan eklenirken buna tüm pay sahiplerinin rıza göstermesi gerektiğidir.⁴⁰² Çünkü pay sahiplerine devlet yargısı yerine ihtiyari bir yol olan tahkim uyuşmazlık çözüm yolunun seçilmesi alternatif bir yol olması nedeniyle tüm pay sahiplerinin buna rıza göstermesi gerekmektedir.

3.4.2.2. Emredici Hükümler İlkesi

TTK m. 340 uyarınca, esas sözleşme kural olarak TTK'nın emredici hükümleri çerçevesinde oluşturulmalı, ancak kanunda açıkça yazdığı hallerde ilgili hükümlerden sapma gerçekleştirilebilir.⁴⁰³ TTK m. 340 ile esas sözleşmenin düzenlenme aşaması belirli bir çerçeve içerisine alarak sözleşme serbestisini daraltmıştır.⁴⁰⁴ TTK da her ne kadar anonim ve limitet şirketler için emredici hükümler yasada yer alsada Alman Limited Şirketler Kanununda emredici hükümlere yer verilmemektedir.⁴⁰⁵

Moroğlu, açıkça kavramının anonim şirketine çelik korse giydirdiğini ve şirketin gelişimine olumsuz etki sağlamakla pay sahiplerinin aralarında pay sahipleri

³⁹⁹ **Füsun Nomer**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü*, 1. baskı (İstanbul: Beta Basım, 1999), s. 67; **Yıldırım**, s. 31.

⁴⁰⁰ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 35; **Kayıklık**, s. 156.

⁴⁰¹ **Kayıklık**, s. 155; **Yıldırım**, s. 31-32.

⁴⁰² **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 35.

⁴⁰³ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 45.

⁴⁰⁴ **Moroğlu**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 150-151; **Abuzer Kendigelen**, *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), s. 229; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 26; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 55.

⁴⁰⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 229.

sözleşmesi yapmaya ittiğini söylemektedir.⁴⁰⁶ Yine aynı yönde *Kendigelen*, kanunun açıkça izin vermediği yani aksine düzenlemenin mümkün olmadığı hükümlerin emredici olduğu yorumu ile *Moroğlu*'nun çelik korse tabirine katılmıştır.⁴⁰⁷

TTK m. 340 hükmünde “açıkça” izin verilmişse bu kanunun hükümlerinden sapabileceğinin öngörülmüş olması, öğretide “açıkça” kavramından ne anlaşılması gerektiği bakımından tartışmalara neden olmuştur.⁴⁰⁸ Öğretide iki farklı yorum bulunmaktadır. İlki kanunun lafzından yola çıkarak açıkça sapmanın belirtildiği hallerde sapmaya cevaz verildiği yorumu, ikinci yorum ise kanun metninde açıkça yazmasa da hükmün yorumundan yola çıkarak sapmanın gerçekleştirilebileceğidir.⁴⁰⁹

Şehirali Çelik, ilgili hükmün lafzının esas alınması gerektiğini savunmakla birlikte madde hükmünün lafzı ile gerekçesinin çelişki içerisinde olduğunu belirtmiştir.⁴¹⁰ Yazara göre “açıkça” ifadesi yorum yoluyla anlaşılması halinde TTK madde 340'ın varoluş nedeni ortadan kalkacağından ilgili hüküm bakımından lafzi yorum yapılması gerektiğini belirtmiştir.⁴¹¹

Öğretimizde ağırlıklı görüş anonim şirketlerde esas sözleşmede sapmaya izin verilirken hükmün sadece lafzına değil lafzının yetmediği hallerde hükmün

⁴⁰⁶ **Moroğlu**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 151; **Erdoğan Moroğlu**, *Hukuki Mütalaalar II*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015), s. 115.

⁴⁰⁷ **Kendigelen**, *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, s. 229

⁴⁰⁸ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 27.

⁴⁰⁹ **Feyzan Hayal Şehirali Çelik** (İsmail Kırca/Çağlar Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku Cilt: I*, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013), s. 159.

⁴¹⁰ **Şehirali Çelik** (Kırca/Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku Cilt: I*, s. 160. Aynı yönde hükmün lafzının esas alınması gerektiği hakkında bkz. **Mehmet Bahtiyar**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *TBB Dergisi*, Sa. 61 (2005), s. 70-72; **Cafer Eminoğlu**, *Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014), s. 136-137.

⁴¹¹ **Şehirali Çelik** (Kırca/Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku Cilt: I*, s. 161; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 11. baskı, s.128. Karşı görüş için bkz. **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s 50-52.

yorumunun da dikkate alınması gerektiğidir.⁴¹² Nitekim TTK m. 340'ın gerekçesinin son fıkrası bu yöndedir.⁴¹³

Alman Hukukunda hakim olan görüş Türk hukuku ile paralel olmakla, Alman öğretisinde ilk olarak kanunun lafzi yorumu yapılır, bu yorum yöntemi yeterli olmazsa hükmün yorumu yani hükmün ruhuna ve amacına bakılarak yorum yapılır.⁴¹⁴

Alman Paylı Ortaklar Kanunu'nda anonim şirketlere ilişkin kanun hükümlerini tamamlayıcı nitelikteki esas sözleşme hükümlerinin geçerli olarak kabul edilmiştir.⁴¹⁵ TTK'da ise tamamlayıcı nitelikte esas sözleşme hükümlerinin geçerliliğine dair açık bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK m. 340'ın ikinci cümlesinde⁴¹⁶ açık bir şekilde olmasa da örtülü olarak tamamlayıcı hükümlere cevaz vermektedir (TTK m. 340/2).⁴¹⁷

⁴¹² **Oruç Hami Şener**, *Teorik ve Uygulamada Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 2. baskı (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2015), s. 304; **Bilgili, Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 233; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s 51-52; **Kayıklık**, s. 159.

⁴¹³ TTK m. 340 gerekçe. "*Hükümdeki "kanunda açıkça izin verilmişse" ibaresi, maddenin lafzından "sapabilme" imkânının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetten bir yorumla "sapabilme"nin haklılık kazandığı varsayımları da kapsamaktadır. Kanunun somut olay hakkında sustuğu hallerde kanunî boşluğun doldurulmasına ilişkin metodoloji kuralları uygulanır*".

⁴¹⁴ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 49; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 29.

⁴¹⁵ **Rauf Karasu**, "Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *TFM*, C. 1, Sa. 1 (2015), s. 119, dn. 19. TTK m. 340 hükmünün Alman POK 23(5)'den alındığına ilişkin bkz. **Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu**, *Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Mevzuatı*, 14. Baskı (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012), s. 158.

⁴¹⁶ TTK m. 340/2. "*Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*".

⁴¹⁷ **Karasu**, "Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri", s. 119.

Pulaşlı, TTK m. 340'ın ikinci cümlesinde değişikliğe gidilmesi gerektiğini düşünmekte ve buna ilişkin bir öneride bulunmaktadır.⁴¹⁸

TTK m. 340, Alman Anonim Şirketler Kanunu § 23 (5) paragrafından yola çıkarak oluşturulmuş olup, metnin ikinci cümlesi Alman hükümleri ile bağdaşmamaktadır.⁴¹⁹

Kanun hükümlerini tamamlayıcı esas sözleşme hükmünden, kanun ile koyulan hükümlerden sapmayan, hükümleri somutlaştıran ya da boşlukları dolduran sözleşme hükümleri kastedilmektedir.⁴²⁰ Burada dikkat edilmesi gereken husus, koyulan esas sözleşme hükmünün kanundaki boşluğu doldurmaya ya da mevcut bir hükmü somutlaştırmaya hizmet etmesidir.⁴²¹ TTK hükümleri genel olarak tahdidi hüküm⁴²² olarak düzenlenmediğinden dolayı, Anayasal bir güvence olan sözleşme hürriyeti kapsamında esas sözleşmeye eklenecek tahkim şartı tamamlayıcı hüküm niteliğine haiz olması gerekmektedir.⁴²³

Sonuç olarak anonim şirket esas sözleşmesinde tahkim şartına yer verilip verilemeyeceği konusu öğretilerde tartışılmaktadır. Ticaret kanununda korporatif düzlemdeki uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin tahkim yoluyla alakalı açık bir hüküm bulunmamakla birlikte alternatif bir yol olan tahkimin önünü kesmemiştir.⁴²⁴ TTK m. 340'ın ikinci cümlesine binaen esas sözleşmeye eklenecek tahkim şartının tamamlayıcı hüküm niteliğinde kabul edilmesiyle esas sözleşmeye tahkim şartı eklenebilmektedir.⁴²⁵

⁴¹⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs. § 73, N. 11-12.

⁴¹⁹ TTK m. 340 gerekçe.

⁴²⁰ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 60.

⁴²¹ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 60.

⁴²² Tahdidi hükme ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 60-61.

⁴²³ **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 62.

⁴²⁴ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 31.

⁴²⁵ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 32-33.

3.4.2.3. Dava Hakkının Vazgeçilmezliği İlkesi

TTK m. 447'ye göre pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını kısıtlayan ya da sınırlayan kararlar batıldır. İlgili hükme istinaden GK kararlarına karşı iptal davası açma hakkı vazgeçilmez hak niteliğinde olup bu hakkı kısıtlayan ya da ortadan kaldıran kararlar batıldır. Esas sözleşmeye tahkim şartının eklenmesi pay sahiplerinin dava haklarını ellerinden alır mı?

Esas sözleşmeye tahkim şartı eklenmesi ile pay sahipleri devlet yargısı yerine alternatif bir uyuşmazlık yöntemi olan tahkime başvurma imkanına sahip olmaktadır. Devlet yargısının sağlamış olduğu korumayı ve avantajları, yapılacak bir tahkim sözleşmesi ile sağlanması durumunda yani devlet yargısının pay sahiplerine sağlamış olduğu avantajları sağlayan bir tahkim sözleşmesinin varlığı halinde esas sözleşmede tahkim şartının olması pay sahiplerinin dava hakkını kısıtlamaz ya da ortadan kaldırmaz.⁴²⁶ Tahkim şartının esas sözleşmede yer alması ile pay sahiplerine alternatif bir uyuşmazlık imkanı sağlayarak ilgililere gerek zamandan gerekse masraftan tasarruf imkanı sağlanmış olacaktır.

3.4.3. Esas Sözleşmeye Tahkim Şartının Eklenme Zamanı

Esas sözleşmeye tahkim şartı iki şekilde eklenebilmektedir. İlki, tahkim şartının esas sözleşmeye şirketin kuruluş aşamasında eklenmesi; ikincisi ise, tahkim şartının esas sözleşmeye sonradan yani esas sözleşme değişikliği ile eklenmesidir.⁴²⁷

3.4.3.1. Şirket Kuruluşunda Esas Sözleşmede Tahkim Şartının Yer Alması

Tahkim uyuşmazlık çözüm yoluna şirket kuruluşunda yer verilebilmektedir.⁴²⁸ Tahkim şartının şirket kuruluşunda esas sözleşmeye eklenmesi esasen sorun teşkil

⁴²⁶ **Kayıklık**, s. 157.

⁴²⁷ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 36.

⁴²⁸ **Helvacı**, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler", s. 190.

etmemektedir.⁴²⁹ Burada dikkat edilmesi gereken husus tahkim sözleşmesinin yazılı olarak yapılması ve pay sahipleri tarafından bu sözleşmenin imzalanmış olmasıdır.⁴³⁰ Esas sözleşmeye eklenecek olan tahkim şartının ayrı olarak imzalanması şart mıdır?

Tahkim sözleşmesi oluşturulurken yazılı olarak yapılması ve taraflarca imzalanması şarttır. Esas sözleşmeye eklenecek tahkim şartının için ayrı olarak bu şartların aranması gerekmez. Zaten esas sözleşmenin de yazılı olarak yapılması ve taraflarca imzalanması ile tahkim sözleşmesi için aranan şekil şartları sağlanmış olacaktır.⁴³¹ Tahkim şartı esas sözleşmeye açık ve net olarak koyulmuş olması yeterli olup özel olarak başka bir şekil şartı aranmaması gerekir.

Ülkemizde anonim şirket ortaklığı esas sözleşmesine tahkim şartı ilk defa 25 Ekim 2021 tarihli tescil başvurusuna istinaden İTSM bünyesinde 28 Ekim 2021 tarihinde tescil edilmiş; 1 Kasım 2021 tarihli ve 10441 sayılı TTSG’de yapılan bu tescil ilan edilmiştir.⁴³²

3.4.3.2. Tahkim Şartının Esas Sözleşmeye Sonradan Eklenmesi

Şirket kuruluşu esnasında esas sözleşmeye dahil edilmeyen tahkim yolu, esas sözleşmenin sonradan değiştirilmesi ile şirket esas sözleşmesine eklenebilir. Esas sözleşme değişikliği ile eklenecek olan tahkim yolu, uygulamada aranan toplantı ve karar yeter sayıları bakımından tartışmaya yol açmaktadır.⁴³³

⁴²⁹ **Nur Kaldırım**, *Şirketler Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkime Elverişlilik* (Yüksek Lisans Tezi), (İstanbul-2019), s. 54; **Mehtap Şahin Altıntaş**, “Şirketler Hukukunda Tahkim”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 22, Sa. 48 (2023), s. 1267.

⁴³⁰ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 36.

⁴³¹ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 39.

⁴³² **Cem Veziroğlu/Kadir Çevikbaş**, Başak Baysal & Nilay Arat (edt.), “İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü’nde Tescil Edilen İlk Esas Sözleşmesel Tahkim Şartına İlişkin Tespitler” *KHAS Hukuk Bülteni 2021-2022 Akademik Yılı Derlemesi*, (2022): s. 373.

⁴³³ **Kaldırım**, s. 54

Helvacı, tahkim şartının esas sözleşmeye, şirketin GK kararı sonucunda esas sözleşme değişikliğine gidilerek dahil edilebileceğini belirtmektedir.⁴³⁴ *Helvacı* ile aynı görüşe sahip öğretilerde başka görüşler de olup esas sözleşme değişikliğinin tüm pay sahiplerinin oyu ile yapılması gerektiği belirtilmiştir.⁴³⁵ Oy birliğinin aranmasının sebebi, tahkim şartının esas sözleşmeye ihtiyari olarak eklenmesidir.⁴³⁶ Pay sahipleri ihtiyari olarak alternatif bir yol belirledikleri için tüm pay sahiplerinin buna rıza göstermesi gerekmektedir.

Karşılaştırmalı hukukta esas sözleşmeye tahkim şartının sonradan eklenmesi hususunda ağırlıklı görüş genel kurulda üçte iki çoğunluk aranmaktadır.⁴³⁷

Esas sözleşmeye tahkim şartı eklendikten sonra pay sahibi olan kişilerin bu şart bakımından bağlayıcılığı tartışma konusudur. *Helvacı*, tahkim şartı eklendikten sonra pay sahibi olan kişilerin, tahkim şartı bakımından bağlayıcı oldukları görüşünü savunmaktadır.⁴³⁸ *Huysal*, esas sözleşmeye tahkim şartı eklendikten sonra tescil ve ilan edileceği için ve bu prosedürün açıklayıcı etkiye sahip olmasından dolayı tahkim şartının esas sözleşmeye eklenmesinden sonra pay sahibi olanlarında tahkim şartı ile bağlı olduğu görüşünü savunmaktadır.⁴³⁹ Ancak TTK anonim şirketlerde m. 354/1, limitet şirketlerde ise TTK m. 587/1 ve 36/1 hükümleri bakımından ticaret sicilinin olumlu etkisinden yararlanacak hükümler olarak sınırlı bir şekilde saymakla yazarın bu görüşünü dayanaksız bırakmaktadır.⁴⁴⁰ Buna karşın esas sözleşmeye sonradan eklenen tahkim şartının, şart eklendikten sonra pay sahibi olan kişiler bakımından

⁴³⁴ **Helvacı**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, s. 190.

⁴³⁵ Benzer görüşler için bkz. **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 44; **Kaya**, *Bilgi Alma Hakkı*, s. 331-332; **Yıldırım**, s. 103-104.

⁴³⁶ **Kaldırım**, s. 54-55.

⁴³⁷ **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 42-44.

⁴³⁸ **Mehmet Helvacı**, *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu*, 2. Bası (İstanbul: Beta Basım, 2001), s. 190.

⁴³⁹ **Burak Huysal**, *Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık), s. 297.

⁴⁴⁰ **Kaldırım**, s. 56.

bağlayıcı olması için bu kişilerinde yazılı onay vermesi gerektiğini savunan görüşte mevcuttur.⁴⁴¹

Sonuç olarak öğretilde benimsenen görüş tahkim şartının esas sözleşmeye eklenmesi hususunda oy birliğinin gerektiği yönündedir. Bununla birlikte esas sözleşmeden tahkim şartının çıkarılması durumunda da oy birliği aranması gerekmektedir.⁴⁴² Çünkü esas sözleşmeye koyulacak şart için hangi yeter sayı aranacak ise o şartın esas sözleşmeden çıkarılması durumunda da o yeter sayı aranması gerekecektir.

3.4.4. Esas Sözleşmede Tahkim Şartı Olması Durumunda Direkt Olarak Hak Sahiplerinin Devlet Yargısı Yoluna Başvurması Sorunu

Tahkim şartı esas sözleşmeye kuruluş aşamasında ya da sonradan oybirliği ile eklenebilir. Taraflar aralarında çıkacak uyuşmazlığı tahkime götürecekleri konusunda anlaşmaya varmış iseler bu anlaşma tarafları bağlamaktadır.⁴⁴³ Bu nedenle taraflar aralarında çıkacak uyuşmazlık eğer tahkim sözleşmesi kapsamında kalıyor ise mahkeme yolu ile çözümlenmesi mümkün değildir.⁴⁴⁴

Tahkim şartı esas sözleşmeye eklendikten sonra GK kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin tahkim uyuşmazlık çözüm yolu yerine devlet yargısında dava yoluna gidilmesi durumunda şirketin direkt olarak tahkim ilk itirazında bulunması gerekecektir.⁴⁴⁵ Mahkeme bu hususu resen incelemeyi, tarafların tahkim ilk itirazından sonra hakim gerekli incelemeyi yaparak (tahkim sözleşmesinin geçersiz veya hükümsüz olmaması hallerinde) itirazı uygun görmesi neticesinde davayı usulden reddetmesi gerekecektir.⁴⁴⁶ İlk itirazın HMK m. 116 ve 413 uyarınca cevap dilekçesi ile birlikte yapılması gerekmektedir. Şirketin tahkim ilk itirazında bulunmadığı olasılığında ise

⁴⁴¹ Altıntaş, s. 1270.

⁴⁴² Ayoğlu, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 46.

⁴⁴³ Göksü, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 127.

⁴⁴⁴ Göksü, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 127.

⁴⁴⁵ Kayıklık, s. 164; Pekantez, *Makaleler Cilt II*, s. 807, 813.

⁴⁴⁶ Göksü, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 127; Pekantez, *Makaleler Cilt II*, s. 807.

pay sahibi ilgili uyuşmazlığı tahkime taşıyabilir akabinde alacağı hakem kararının kesinleşmesi ile açılmış olan ve devlet yargısında görülen davayı konusuz bırakabilir.⁴⁴⁷

3.4.5. Tahkim Şartının Geçerlilik Şartları

Açıklandığı üzere tahkim şartının esas sözleşmeye eklenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Bu nedenle esas sözleşmeye eklenecek tahkim şartının asgari içeriğinin belirlenmesi gerekmektedir.

HMK m. 412/1'e göre üç şartın varlığı olması gerekmektedir. İlk olarak taraflar arasında geçerliliği olan tahkim anlaşmasının belirli bir konuya ilişkin olması gerekmektedir. Bununla birlikte ilgili uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözüleceğine dair açık irade ortaya koyulması gerekmektedir. Son olarak da yapılacak tahkim şartının yazılı olması gerekmektedir.⁴⁴⁸

UNCITRAL Model Kanun m.7/f.1'e hükmü tahkim anlaşmasının asgari içeriği hakkında bilgi vermektedir.⁴⁴⁹ İlgili hükme göre tahkim sözleşmesi uyuşmazlıktan önce veya sonra yapılabilir, taraflar arasındaki uyuşmazlık sözleşmeye dayanabileceği gibi sözleşme dışı da olabilir, tahkim sözleşmesine konu olacak uyuşmazlığın belirli olması gerekmektedir bu uyuşmazlığın bir kısmı içinde tahkim şartı belirlenebilir, tahkim anlaşması ayrı bir sözleşme olarak ya da taraflar arasında var olan bir sözleşmeye eklenerek yapılabilir, son olarak ise tahkim sözleşmesi yazılı olarak yapılmalıdır.⁴⁵⁰

Tahkim anlaşmasının yukarıda sayılan geçerlilik şartlarını taşıması ile devlet yargısının taraflara sağladığı avantajları ve imkanları da sağlaması gerekmektedir. Bu

⁴⁴⁷ **Kayıklık**, s. 164-165.

⁴⁴⁸ **Sezin Aktepe Artık**, *Medeni Usul Hukukunda Hakem Kararlarının İptali Sebepleri (HMK m.439)*, 1. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), s. 159.

⁴⁴⁹ UNCITRAL Model Kanun m.7/f.1. "*Tahkim anlaşması, taraflar arasında, sözleşmeye dayalı olsun ya da olmasın, tanımlanmış bir hukuki ilişki sonucu aralarında ortaya çıkan veya çıkabilecek tüm veya belirli uyuşmazlıkların tahkime sunulması için yapılan bir anlaşmadır. Tahkim anlaşması, bir sözleşmede tahkim şartı getirilerek veya ayrı bir anlaşma yapılması yoluyla gerçekleştirilebilir*".

⁴⁵⁰ **Aktepe Artık**, *Hakem Kararlarının İptali Sebepleri*, s. 159-160.

nedenle tahkim şartının aşağıda sayılan özellikleri de bünyesinde barındırması gerekmektedir.

- İptal davasının açıldığı konusunda ilgilileri bilgilendirme ve talepte bulunan pay sahiplerinin taraf veya ferî müdahil olarak davaya katılımını sağlamak,⁴⁵¹
- Hak düşürücü sürede duruşma yapılmaması (karar tarihinden itibaren 3 ay) ve davaların birleştirilmesi,⁴⁵²
- Hakem seçimi yapılırken pay sahiplerinin hakem seçimine katılmasına imkan sağlamak.⁴⁵³

3.5. Anonim Şirketlerde Tahkim Şartının Uygulama Alanına İlişkin Öğreti Görüşleri

Öğretide anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarının devlet yargısı yerine mevcut hukuk sistemimiz çerçevesinde alternatif uyuşmazlık yöntemi olan tahkim yolunun uygulanması konusunda fikir birliği bulunmamakla birlikte temel iki görüş özetle şöyledir;

İlk görüş anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında tahkimin uygulanabilmesi gerektiği ancak mevcut mevzuatın buna engel olduğu yönündedir. Bu görüşe göre Türk hukukundaki düzenlemeler kapsamında genel kurul kararlarının iptali için devlet yargısı yerine alternatif bir yol olan hakemler vasıtası ile çözümlenmesi konusunda henüz mevcut mevzuatımızda, Alman ve İsviçre Hukuklarında olduğu gibi buna ilişkin hüküm veya yargı kararlarımızın olmadığı bununla birlikte mahkemelerin iş yükünün fazla olmasından ve Alman ve İsviçre öğretisinin bu konuda ön ayak olmasından dolayı yapılacak ya da yenilenecek mevzuat ile tahkimin bu konuda elverişli hale getirilmesi gerektiğini savunulmaktadır.⁴⁵⁴

⁴⁵¹ **Kayıklık**, s. 165.

⁴⁵² **Kayıklık**, s. 165.

⁴⁵³ **Kayıklık**, s. 165.

⁴⁵⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs. § 34, N. 244-245; **Kırca**, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 188; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 162-169. Korporatif uyuşmazlıklarda

TTK'da bulunan emredici hükümlerden ancak bu hükümlere ilişkin açıkça izin verilmiş olması halinde sapılabileceği TTK m. 340'ta belirtilmiştir. *Karasu* buradaki sapma ifadesinden tereddüde mahal vermeyecek kadar açık bir sapmadan bahsedildiğini değil, kanunun lafzı ile ruhuna beraber bakılması gerektiğini belirtmiştir.⁴⁵⁵ Buradan yola çıkarak uyuşmazlık konusunun tahkime elverişliliği konusunda TTK açıkça izin vermemiş olsa dahi maddenin ruhu gereği ve uyuşmazlığın niteliği gereği uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümü mümkün olabilmektedir.

İkinci görüş anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında tahkimin uygulanamayacağı yönündedir. *Moroğlu*, açık olarak anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında tahkimin uygulanamayacağını belirtmiştir.⁴⁵⁶ Bununla birlikte tahkim şartının esas sözleşmeye eklenmesi hususuna da pozitif yaklaşmamakla birlikte esas sözleşmeye eklenen tahkim şartının geçersiz olduğunu savunmaktadır.⁴⁵⁷ Bu fikre dayanak olarak HMK m. 408 uyarınca genel kurul kararlarının iptali konusunda tarafların serbestçe uyuşmazlık üzerinde tasarruf edemeyeceğini, TTK m. 445 uyarınca devlet yargısının kesin ve münhasır yetkili olduğu, TTK m. 448/2 uyarınca birden fazla pay sahibi tarafından açılacak ayrı ayrı iptal davalarının birleştirilmesi hususunun tahkim yolunda uygulanamayacağı, tahkim sonucunda verilecek kararın TTK m. 450 hükmünün sağlamış olduğu etki gibi bütün pay sahipleri ve organlar üzerinde geçerlilik sağlayamayacağı ve son olarak yüksek yargı kararlarının açık olarak tahkime cevaz vermemesinden dolayı yazar mevcut hukuk sistemimizde genel kurul kararlarında tahkim şartının geçerli olmadığını, TTK'nın genel kurul kararlarının iptali konusunda tahkim müessesini dışladığını belirtmiştir.⁴⁵⁸ *Helvacı*, yapılacak

tahkim şartının uygulama alanı bulabilmesi adına örnek bir tahkim şartı metni için bkz. *Ayoğlu, Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 169-171.

⁴⁵⁵ **Karasu**, "Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri", s. 129; **Karasu**, *Emredici Hükümler İlkesi*, s. 50-51; **Kayıklık**, s. 168-170.

⁴⁵⁶ **Erdoğan Moroğlu**, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 9. baskı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 299.

⁴⁵⁷ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 9. baskı s. 299-300.

⁴⁵⁸ **Moroğlu**, *Hükümsüzlük*, 9. baskı s. 300-302.

tahkim sözleşmesinin emredici hükümlere aykırı olamayacağını, tahkime elverişlilik hususu belirlenirken uyuşmazlık üzerinde tarafların iradelerinin etkili olduğu, her ne kadar usulüne uygun olarak esas sözleşmeye tahkim şartı eklenmiş ve tüm pay sahipleri tarafından da sözleşme imzalanmış olsa da bunun tahkim sözleşmesini geçerli kılması için yeterli olmadığı, iptal davasının açma hakkının kamu düzenini koruması, teminat, davaların birleştirilmesi gibi hususların tahkim yolu ile sağlanmasının zor olması gerekçeleri ile genel kurul kararlarının sakatlıkları hallerinde tahkim yoluna gidilemeyeceği görüşünü savunmaktadır.⁴⁵⁹

Katıldığımız görüş anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında tahkimin uygulanabilmesi gerektiği yönündedir. Mevcut mevzuatımızın ve yargı kararlarımızın buna uygun olmaması nedeni ile yeni mevzuatın oluşturulması, oluşturulan mevzuat hükümlerini destekleyecek yargı kararları ile tıpkı Alman ve İsviçre Hukukunda olduğu gibi engeller ortadan kaldırılmış olacaktır. Mevzuat ve yargı kararları gelişmelerinden sonra anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında tahkimin uygulanabilme alanı çoğalacaktır.

⁴⁵⁹ **Helvacı**, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, s. 201-202.

SONUÇ

Tez konumuz kapsamında anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarının tahkim yolu ile çözüme kavuşturulma imkanını ele alınmıştır. İlk olarak tahkimin hukukumuzdaki yeri ve önemi anlatılmıştır. Akabinde genel kurulun yapısı, karar alma mekanizması ve alınan kararların tabi olduğu yaptırımlar açıklanmıştır. Son olarak alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olan tahkimin anonim şirket genel kurul kararlarının iptalinde uygulanabilirliği ele alınmıştır.

Anonim şirket zorunlu organlarından olan genel kurulda karar alınabilmesi için yasada ve esas sözleşmede yer alan kurallara uygun olarak kararın alınması gerekmektedir. Bu şartlara uygun olmayan kararlar belirli yaptırımlara tabidirler. Genel kurul kararları butlan, yokluk (yokluğun tespiti davası) ve iptal edilebilirlik (iptal davası) yaptırımına tabidirler.

İptale tabi bir genel kurulu devlet yargısında görülecek iptal davası ile iptal ettirilebilmektedir. Hukuk sistemimizde yerel mahkemelerde açılan hukuk davaları ortalama 2 yılda sonuçlanmaktadır. Bunun sebebi devlet yargısının çok yoğun bir iş yükünün olması ve bu iş yükünden kaynaklı olarak dava aşamalarının yavaş geçilmesidir. Bununla birlikte İstanbul gibi büyük şehirlerde duruşmalar arası 6 ayı bulmaktadır. Yerel mahkemenin vermiş olduğu kararlara karşı kanun yollarının açık olması ihtimaline karşı yargılama süreleri her geçen gün artmaktadır. Dolayısıyla uyuşmazlığa düşen taraflar zamandan ve masraftan tasarruf edebilmek adına alternatif bir yol aramaktadırlar.

Hukukumuzda uyuşmazlıklar temel olarak şu şekilde çözümlenmektedir. İlk olarak taraflar kendi arasında anlaşarak uyuşmazlığı sulh veya uzlaşma yoluyla çözmektedir; ikinci olarak devlet yargısına gitmeden arabuluculuğa veya uzlaştırma yoluna başvurulabilmektedir; üçüncü olarak taraflar arasındaki uyuşmazlık devlet yargısı ile çözümlenebilmektedir; son olarak taraflar arasındaki uyuşmazlık alternatif uyuşmazlık yöntemi olan tahkim yolu ile çözümlenebilmektedir.⁴⁶⁰

Uyuşmazlık çözüm yöntemi olan tahkim yolunda taraflar yapacağı bir sözleşme ile uyuşmazlığa düştükleri zaman bu uyuşmazlığın nasıl çözüleceğine, kimin tarafından nerede çözümleneceğine, hangi uyuşmazlığın bu yöntem ile çözümleneceğine karar

⁴⁶⁰ **Göksü**, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, s. 16.

vermektedirler. Çalışma konumuzda anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarının devlet yargısı yerine mevcut hukuk sistemimiz çerçevesinde alternatif uyuşmazlık yöntemi olan tahkim yolu ile çözümlenip çözümlenmeyeceği incelenmiştir.

Hukukumuzda tahkime ilişkin düzenlemeler bir asrı aşkın süredir yapılmakta olup yapılan düzenlemeler hala mevcut sorunlara tam olarak cevap verememekte ya da yetememektedir.⁴⁶¹ Özellikle Alman ve İsviçre Hukuklarına göre hukukumuzda tahkime verilen önem ve tahkimde ilerlediğimiz süreç zayıf ve geri kalmaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi 1086 sayılı eski HMK kapsamına düzenlenen tahkimin küresel anlamda tahkim anlayışından çok geride ve eksik kalmasından kaynaklanmaktadır.⁴⁶² Bununla birlikte yargı kararlarımızda da tahkime hep şüphe ile yaklaşmış, yol gösterici tahkime ve ışık tutan yargı kararları maalesef hukuk sistemimizde yer bulmamaktadır.⁴⁶³ 6100 sayılı yeni HMK ile tahkime ilişkin nispeten daha güncel, küresel anlamda eş değer kural ve hükümleri barından tahkim maddeleri getirilmiştir. Ancak şirketler hukuku bakımında yapılan bu yenilik yine yetersiz kalmakla birlikte devlet mahkemelerinde görülen dava sayısı ile tahkimin uygulanma oranı arasındaki fark oldukça fazladır. Mevcut düzenlemeler şirketler hukuku kapsamında tahkime tam olarak yeşil ışık yakmamakla birlikte yüksek yargı kararları tahkime destek vermemektedir.⁴⁶⁴ Bu nedenle şirketler hukukunda uygulanacak tahkim açısından gerek HMK ve özellikle TTK bünyesinde önemli değişikliklere gidilmesinde fayda bulunmaktadır.

Sonuç olarak katıldığımız görüş her ne kadar tahkim sözleşmesi ile devlet yargısının sağlamış olduğu güvenceleri ve avantajları sayılabiliyor olsa da mevcut hukuk sistemimiz ile anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarında devlet yargısında açılacak iptal davası yerine uyuşmazlığın tahkim yolu ile giderilmesi pek mümkün

⁴⁶¹ **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 530.

⁴⁶² **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 530.

⁴⁶³ **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 530.

⁴⁶⁴ Tahkimin ülkemizde tam anlamıyla uygulanamamasının yani hakem kararlarının icrası ve denetimine şüpheyle yaklaşılmasının sebepleri arasında ülkemizde hukuki güvenin tam olmamasından kaynaklı olduğuna dair görüş için bkz. **Pekcanitez**, *Makaleler Cilt II*, s. 530.

değildir. Şunu belirtmekte fayda görüyoruz her ne kadar mümkün değildir ifadesini kullanıyor olsak da bu teknik açıdan imkansızlık değil mevcut kanunlarımızın bu çözüm yoluna açık olarak izin vermemesinden kaynaklıdır. Çünkü TTK m. 340 gereği kanunun açıkça sapmaya izin vermediği konularda esas sözleşme bu Kanundan sapabilir.

Öğretide tahkimin devlet yargısı içerisinde kalarak mahkemelere bir seçenek olarak görülememesinin sebepleri olarak; genel kurul kararlarının iptalinin gerektiği konuların taraf iradelerine tabi olmama sorunu, devlet mahkemelerinin kesin yetkisi olduğu görüşü, iptal davasının emredici hükümlerle düzenlenme hususu, mahkeme kararlarının tüm pay sahipleri üzerindeki etkisi ve birden fazla açılan iptal davalarının birleştirilmesi olguları sayılabilir. Yukarıda açıkladığımız üzere tüm bu başlıklar aslen teker teker ele alındığında tahkimin önünü kesmeye yetmemektedir. Doğru ve detaylı hazırlanan bir tahkim sözleşmesi ile sayılan tüm sorunlar çözüme kavuşturulabilir ve yasaların taraflara sağlamış olduğu güvence ve avantajları paralel olarak sağlayabilir. Nitekim bu hususlar sağlanmış olsa da TTK m. 340 en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Bununla birlikte mevcut yüksek yargı kararlarının tez konumuz kapsamında tahkim yargılamasına negatif bakmasından dolayı tahkimin gelişmesine engel olmaktadır.

Hukuk sistemimiz açısından uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenmesi bir ihtiyaç olup tarafları hız ve göreceli olarak masraftan tasarruf ettirmektedir. Bununla birlikte tarafların bilgi ve belgelerini sadece o yargılamaya taraf olanlarla paylaşarak gizlilik esası ile yargılamaktadır. Bu nedenle yapılacak yargı reformları ile anonim şirketlerde iptale tabi genel kurul kararlarının direkt olarak tahkim yolu çözümlenmesinin önü açılmalı buna ilişkin özel düzenlemeler getirilmelidir. Yinelemek gerekirse her ne kadar uyuşmazlığın çözümü için tahkim yolu çok avantajlı bir çözüm yolu olarak gözükse de mevcut hukuk sistemimiz çerçevesinde, tez konumuz kapsamında henüz tahkim yolunun uygulanması pek mümkün değildir. İsviçre ve Alman Hukukuna benzer değişiklikler ve düzenlemeler yapılması ile tahkim yolunun uygulama alanı genişletilmelidir.

Tahkim kaydının, şirketler hukuku ihtilaflarında uygulanabilmesi için tez çalışmamız kapsamında TTK'ya eklenebilecek madde önerimiz şu şekildedir;

TTK m. (Öneri) Esas Sözleşmeye Eklenecek Tahkim Kaydı⁴⁶⁵

- (1) Tahkim kaydı esas sözleşmeye şirketin kuruluşunda ya da sonradan eklenebilir. Tahkim sözleşmesi esas sözleşmeden ayrı bir sözleşme olarak da hazırlanabilir.
- (2) Tahkim şartı ya da tahkim sözleşmesi yazılı olarak yapılır.
- (3) Tahkim şartı esas sözleşmeye oybirliği ile eklenir. Oybirliği şartının bozulması halinde tahkim şartı geçerliliğini yitirir. Tahkim şartı esas sözleşmeden ancak oy birliği ile kaldırılabilir.
- (4) Yönetim kurulu üyeleri ve pay sahipleri arasında şirketler hukukundan doğan ihtilafların tümünün veya bir kısmının tahkim yolu ile çözüleceği öngörülebilir.
- (5) Tahkim heyeti tek hakemden ya da birden fazla hakemden oluşabilir.
- (6) Tahkim kaydı şirketi, pay sahiplerini, yönetim kurulunu ve yönetim kurulu üyelerini bağlar. Tahkim yolu neticesinde verilecek karar diğer kişiler bakımında da bağlayıcı olabilmesi için bu kişilere tahkim sürecinin başlangıcı hakkında bilgi verilmesi, davaya taraf veya müdahil olarak katılma ve hakem seçiminde söz sahibi olma imkânı tanınması gerekir.
- (7) TTK kapsamınca öngörülen durumlarda davaların birleştirilmesine dair detaylar, esas sözleşmeyle doğrudan veya atıf yoluyla düzenlenerek tahkim yargılamasında da uygulanır.
- (8) Esas sözleşmeye eklenen tahkim kaydı ileride çıkacak ihtilaflar için hüküm ifade eder. Taraflar aksini oy birliği ile kararlaştırabilir.
- (9) Esas sözleşmeye eklenen tahkim kaydı, şirket tarafından çıkarılan pay senetlerine işlenmesi gerekir. Bu hususun eksik olması tahkim şartının geçerliliğini etkilemez.

⁴⁶⁵ **Kayıklık**, s. 170; **Ayoğlu**, *Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim*, s. 169-171.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Burak. *Sermaye Piyasası Hukuku*, 2. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- Akbal, Mehmet. “Medeni Yargılama Hukukunda Adli Yardım”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sa. 93 (2011): s. 147-173.
- Akdağ Güney, Necla. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Kuruluş*, 1. baskı, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014.
- Akıncı, Ziya. *Milletlerarası Tahkim*, 6. baskı, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021.
- Aktepe Artık, Sezin. *Medeni Usul Hukukunda Hakem Kararlarının İptali Sebepleri (HMK m.439)*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Anlar Güneş, Şule. “Uluslararası Toplumun Ortak Değerleri Sorunu, Çevrenin Korunması ve Jus Cogens Doktrini”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. 59, Sa. 4 (2004): s. 123-150.
- Aras, Çağlar Doğu. *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II*, (Editör: Kemal Şenocak), 1. baskı İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*, Son Değişiklere Göre Hazırlanmış 28. baskı Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan. *Medeni Hukuka Giriş*, 13. baskı Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Ayoğlu, Tolga. *Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Azarkan, Necat. “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17-18, Sa. 26-27-28-29 (2012-2013): s. 71-91.
- Badak, Zehra. *Anonim Şirkette Pay Sahibinin Kar Payı Hakkı*, 1. baskı İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Bahtiyar, Mehmet ve Esra Hamamcıoğlu. *Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, 1. baskı, İstanbul: Beta Basım, 2014.
- Bahtiyar, Mehmet. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *TBB Dergisi*, Sa. 61, (2005): s. 47-106.

- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 11. bası, İstanbul: Beta Basım, 2016.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 13. bası, İstanbul: Beta Basım, 2019.
- Baltalı, Candemir. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*. 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Başlar, Kemal. “Uluslararası Hukukta "Erga Omnes" Kavramı”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, C. 22 Sa. 2 (2011): s. 75-108.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*, 8. baskı, Bursa; Dora Yayınevi, 2021.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku*, 9. baskı, Bursa; Dora Yayınevi, 2013.
- Bozkurt, Tamer. *Ticaret Hukuku Cilt II Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*, 8. Baskı İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013.
- Buluttekin, Derya. “Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Tahkimin Değerlendirilmesi”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 27, Sa. 46 (2022): s. 251-294.
- Buz, Vedat. *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*, 1. baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2005.
- Büyük, Elif Irmak. *Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Deliduman, Seyithan ve Yakup Oruç, “Ticari Davalar”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, Sa. 2 (2012): s. 99-110.
- Doğrusöz Koşut, Hanife. “Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk Sisteminin Sigorta Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıklara Uygulanması ve Sigortacılık Tahkimi ile Karşılaştırması”, *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu 2019*, (Editörler: Bilge Utkan Mersin & Murat Alışkan & Sinan Sarıkaya), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 9-50.
- Dolu, Ali Murat. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.

- Eminoğlu, Cafer. “Anonim Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Arabuluculuğa Elverişliliği ve Elverişliliğin Tespitinde Olçüt Önerileri”, *TFM*, C. 7, Sa. 2 (2021): s. 265-284.
- Eminoğlu, Cafer. *Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014.
- Ercan, İsmail. *Medeni Usul Hukuku El Kitabı*, 6. baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021.
- Erdem, H. Ercüment. “Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği”, *Tahkim Anlaşması*, (Editörler: S. Balkar & H. Özdemir Kocasakal), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık (2020): s. 1-24.
- Erdoğan, Ersin. *Hakem Kararlarının Kesin Hükümsüzlüğü*, 2. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Erman, Hasan. *Medeni Hukuk Dersleri*, 9. baskı, İstanbul: Der Yayınları, 2023.
- Eyuboğlu, Ceren. “Türk Hukukunda Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 75, Sa. 3 (2017): s. 227-241.
- Geisinger, Elliott ve Sinem Mermer. “Şirket Esas Sözleşme ve İç Yönergelerindeki Tahkim Şartları”, *Şirketler Hukuku Uyuşmazlıkları ve Tahkim*, (Editörler: Ziya Akıncı & Candan Yasan Tepetaş), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık (2018): s. 45-56.
- Göksü, Mustafa. *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim*, Güncellenmiş 3. baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021.
- Görgün, L. Şanal, vd. *Medeni Usul Hukuku*, 8. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2019.
- Gözütok, Zeki ve Adem Albayrak. *Alfabetik Medeni Usul El Kitabı*, 1. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Gülgeç, Yahya. “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 77, Sa. 3 (2019): s. 39-94.
- Güvenç Uluçlar, Selvi Nazlı. Tartışma Metinleri, “Tahkim Anlaşmasının Hukuki Niteliği”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, 2016.
- Hatemi, Hüseyin. *Medeni Hukuk'a Giriş*, Gözden Geçirilmiş 10. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

- Helvacı, Mehmet. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Tahkim Yargılamasına Uygunluğu Üzerine Düşünceler”, *II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu “TAHKİM” 14 Şubat 2009, Konuşmalar-Tartışmalar Bildiriler*, İstanbul: TMSF Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (2009): s. 179-202.
- Helvacı, Mehmet. Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2.bası, İstanbul: Beta Basım, 2001.
- Huysal, Burak. Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, 1. baskı, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- Işık, Serpil. *Mtk ve Hmk Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 2021.
- İlyasov, Muhammet. *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir: 2009.
- Kaderoğlu, Ezgi. *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesinin Esas Sözleşmeye Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya: 2022.
- Kahraman, Cansu ve Mehmet Fahrettin Önder. “Limited Şirket Esas Sözleşme ve İç Yönergelerindeki Tahkim Şartı”, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6 Sa. 14 (2024): s. 50-61.
- Kaldırım, Nur. *Şirketler Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkime Elverişlilik*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 2019.
- Kalender, Emre. “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?”, *Kırkkale Hukuk Mecmuası*, C. 2, Sa. 2 (2022): s. 527-542.
- Kaplan, İbrahim. “6102 Sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 65, Sa.4 (2016): s. 3493-3510.

- Karadoğan, Fırat. *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 2016.
- Karasu, Rauf. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, Sa. 2 (2012): s. 311-332.
- Karasu, Rauf. “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *TFM*, C. 1, Sa. 1 (2015): s. 115-132.
- Karasu, Rauf. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Güncelleştirilmiş 2. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2015.
- Kavasoğlu, Abdurrahman. “Alman Usul Hukukunda Uyuşmazlıkların Mahkeme Dışı Çözüm Yolları ve Mediation”, *İÜHFİM*, C. LXVIII, Sa. 1-2 (2010): s. 197-218.
- Kaya, Arslan. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, 1. baskı, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2001.
- Kayıklık, Abdurrahman. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İhtilaflarında Tahkim”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 36, Sa. 4 (2020): s.133-176.
- Kayıklık, Abdurrahman. “Bir BAM Kararı Vesilesiyle Şirketler Hukuku İhtilaflarında Tahkim Üzerine Notlar”, <https://nasamer.ku.edu.tr/bir-bam-karari-vesilesiyle-sirketler-hukuku-ihtilaflarinda-tahkim-uzerine-notlar/>
- Kayış, Ferhat. “Anonim Ortaklıkta Tek Borç İlkesi Çerçevesinde Ttk 421/2-a Bendinin Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 30, Sa. 3 (2022): s. 1209-1252.
- Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş 2. basıdan 3.(Tıpkı) bası, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Kırca, İsmail, vd. *Anonim Şirketler Hukuku Cilt: I*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013.

- Kırca, İsmail. *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 3. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Koç, Himmet. “Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Benzer Hukuki Kurumlarla Olan İlişkisi”, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, C. 1, Sa. 2 (2017): s. 163-186.
- Korkut, Ömer. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, 1. baskı, Adana; Karahan Yayınları, 2012.
- Kuru, Baki ve Burak Aydın. *Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı (İstinaf Sistemine Göre Yazılmış)*, 7251 sayılı Kanun Değişiklikleri İşlenmiş 4. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Kuru, Baki ve Burak Aydın. *Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı (İstinaf Sistemine Göre Yazılmış)*, 6. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021.
- Kuru, Baki. *Medeni Usul Hukuku El Kitabı Cilt II*, 1. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Lokmanoğlu, Salim Yunus. “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesinin Kurucu Unsurları ve Geçerlilik Şartları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 11, Sa. 41 (Ocak 2020): s347-368.
- Mildon, Yasemin. *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Korporatif Düzlem ile Bağlantılı Paralel Yargulamalar*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 7. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014.
- Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 9. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Moroğlu, Erdoğan. *Hukuki Mütalaalar II*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Moroğlu, Erdoğan. *Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler*, 8. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Nomer, Ergin, vd. *Milletlerarası Tahkim Hukuku Cilt 1*, 5. baskı, İstanbul: Beta Basım, 2016.
- Nomer, Füsun. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü*, 1. baskı, İstanbul: Beta Basım, 1999.

- Oğuzman, M. Kemal ve Nami Barlas. *Medeni Hukuk*, 29. bası, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Okutan Nilsson, Gül. *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*, 1. baskı, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2004.
- Orbay Ortaç, Nurdan ve Şengül Al Kılıç. “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C. 4, Sa. 2 (2018): s. 211-238.
- Özbek, Mustafa Serdar. “Tahkim İlk İtirazı Üzerine Tahkim Sözleşmesi Üzerinde Yapılan Mahkeme Denetimi”, *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 1 Sa. 2 (2019): s. 179-253.
- Özsungur, Fahri. “Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki ve Cezai Yaptırımları”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVIII, Sa. 2 (2014): s. 119-137.
- Palta, Nihan. “Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, Sa. 1 (Haziran 2022): s. 357-391
- Paslı, Ali. “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan “Oy”un Hukuki Niteliği”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 67, Sa.1-2 (2009): s 167-182.
- Pekcanitez, Hakan, vd. *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 8.baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Pekcanitez, Hakan, vd. *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15. bası, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Pekcanitez, Hakan. “Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar, Prof. Dr. Kudret Ayiter’e Armağan”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3, Sa. 1-4 (1987): s. 439-495.
- Pekcanitez, Hakan. *Makaleler Cilt II*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Poroy, Reha vd. *Ortaklıklar Hukuku I*, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. bası İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019.

- Pulaşlı, Hasan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVII, Sa. 1-2 (2013): s. 885-898.
- Pulaşlı, Hasan. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” *İÜHFİM*, C. LXXI, Sa. 2 (2013): s. 335-345.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 7. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, 4. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, 5. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2024.
- Sarıtaş, Hatice. “4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununa Göre Hakem Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, *Sayıştay Dergisi*, Sa. 59 (2005): s. 141-157.
- Seyman, Seda. *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III*, (Editör: Kemal Şenocak), 1. baskı İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Sulu, Muhammed. *Anonim Ortaklık Organlarının Kilitlenmesine İlişkin Sözleşmesel Düzen -Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Bağlamında Bir İnceleme-*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Sümer, Burak. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 2022.
- Şahin Altıntaş, Mehtap. “Şirketler Hukukunda Tahkim”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 22, Sa. 48 (2023): s. 1257-1284.
- Şanlı, Cemal, vd. *Milletlerarası Özel Hukuk*, 9. bası, İstanbul: Beta Basım, 2021.
- Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamada Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Gözden Geçirilmiş 2. baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2015.
- Tarhan, Damla Gül. *Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Önemli Nitelikteki İşlemler ve Sonuçları*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Taş, Mehmet. *Türk Hukukunda Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davalarının Milletlerarası Ticari Tahkimde Görülmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 2007.
- Tekdoğan, Aydın. *Borçlar Kanununa İlişkin Asliye Hukuk Davaları Cilt:2*, Güncellenmiş 2. baskı, İstanbul: Seçkin Yayınevi, 2022.

- Tekinalp, Ünal ve Ersin Çamoğlu. *Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Mevzuatı*, 6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Güncelleştirilmiş 14. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012.
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişikliklerle ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Değişikliklerle ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2020.
- Tekinalp, Ünal. *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.
- Tüzemen Atik, Ebru. “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde ‘Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi’ Koşulu ve Özellikle ‘Peşinen Muhalefet’in Geçerliliği Sorunu”, *Hacettepe HFD*, C. 12 Sa. 1 (2022): s. 1006 1046.
- Ulukuş Bulut, Şaziye Tuba. *HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali*, 1. baskı, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2018.
- Uysal, Levent. “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu -II”, *TBB Dergisi*, Sa. 81 (2009): s. 1-34.
- Üçışık, Güzin ve Aydın Çelik. *Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt*, 1. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Veziroğlu, Cem ve Kadir Çevikbaş. “İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü’nde Tescil Edilen İlk Esas Sözleşmesel Tahkim Şartına İlişkin Tespitler” *KHAS Hukuk Bülteni 2021-2022 Akademik Yılı Derlemesi*, (Editörler: Başak Baysal & Nilay Arat), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, (2022): s. 373-382.
- Veziroğlu, Cem. “Anonim Ortaklık Esas Sözleşmesinde Düzenlenen Tahkim Şartının Geçerliliği” *Tahkim Yargılaması Birinci Bölüm- Tahkim Okulu Paneller Serisi Cilt-2*, (Editörler: Candan Yasan Tepetaş & Mustafa Erkan), 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, (2021): s. 3-24.
- Veziroğlu, Cem. “Emredici Hükümler İlkesi: Sermaye Ortaklıkları İçin Çelik Korse Mi, Maginot Hattı Mı?” *KHAS Hukuk Bülteni 2020-2021 Akademik Yılı Derlemesi*, (2021): s. 381-393.

- Yavuz, Cevdet. “Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi ve Tabi Olduğu Hükümler”, *II. Uluslararası Özel Hukuk Sempozyumu “TAHKİM” 14 Şubat 2009, Konuşmalar–Tartışmalar Bildiriler*, İstanbul: TMSF Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (2009): s. 133-177.
- Yavuz, Mustafa. “Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı”, *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, C. 8, Sa. 26 (2021): s. 52-63.
- Yayla, Ümit. *Anonim Ortaklık Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013.
- Yıldırım, Burçin. *Anonim Ortaklıklarda Şirket İçi Uyuşmazlıkların Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözülmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.
- Yılmaz, Gülşah. *Pay Sahipleri Sözleşmesinden Doğan Birlikte Satma Hakkı ve Birlikte Satışa Zorlama Hakkı (Tag Along & Drag Along Rights)*, 1. baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Yılmaz, Süleyman ve Gökçe Filiz Çavuşoğlu. “Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, Sa. 2 (2019): s. 594-613.
- Yılmazsoy, Ebru. “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 11, Sa. 41 (Ocak-2020): s. 389-426.
- Yüksel, Sinan H. “Pay Sahipleri Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim”, *Şirketler Hukuku Uyuşmazlıkları ve Tahkim*, (Editörler: Ziya Akıncı & Candan Yasan Tepetaş), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık (2018): s. 141-169.

İnternet Kaynakları

<https://istatistikler.uyap.gov.tr>

<https://istac.org.tr/wp-content/uploads/2022/06/ISTAC-2021-Dava-%C4%B0statistikleri-G%C3%BCncel.pdf>

<https://sozluk.gov.tr>

<https://www.lexpera.com.tr>

10.17176/20231019-133137-0.

<https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/erga%20omnes>

<https://nasamer.ku.edu.tr/bir-bam-karari-vesilesiyle-sirketler-hukuku-ihtilafarinda-tahkim-uzerine-notlar/>

ÖZGEÇMİŞ

Tarık Halit TİRYAKİOĞLU

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Özel Hukuk, 2021
(Tezli),

Lisans : İstanbul Sabahattin Zaim Hukuk Fakültesi, 2019, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2020 Yılından İtibaren Serbest Avukat.

